

SEANCES DU JEUDI 8 JUILLET 1993
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 8 JULI 1993

ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

MATIN

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 3357.

PROJET ET PROPOSITIONS DE LOI (Discussion):

Projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

Proposition de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, en ce qui concerne le droit de défense des mineurs d'âge devant le tribunal de la jeunesse.

Proposition de loi modifiant l'article 38 de la loi du 8 avril 1965 sur la protection de la jeunesse.

Discussion générale. — *Orateurs*: M. Pataer, rapporteur, Mme Herzet, MM. Arts, Mahoux, Goovaerts, Pataer, Vaes, Loones, Desmedt, Lallemand, Erdman, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 3357.

Discussion et vote d'articles, p. 3372.

A l'article 2: *Orateur*: M. Lallemand, p. 3372.

A l'article 11: *Orateur*: M. Pataer, rapporteur, p. 3376.

APRES-MIDI

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 3385.

MESSAGES:

Page 3385.

Chambre des représentants.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1992-1993
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1992-1993

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 3357.

ONTWERP EN VOORSTELLEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming inzake de rechten van verdediging van minderjarigen voor de jeugdrechtbank.

Voorstel van wet tot wijziging van artikel 38 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heer Pataer, rapporteur, mevrouw Herzet, de heren Arts, Mahoux, Goovaerts, Pataer, Vaes, Loones, Desmedt, Lallemand, Erdman, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 3357.

Beraadslaging en stemming over artikelen, blz. 3372.

Bij artikel 2: *Spreker*: de heer Lallemand, blz. 3372.

Bij artikel 11: *Spreker*: de heer Pataer, rapporteur, blz. 3376.

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 3385.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 3385.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

COMMUNICATIONS:

Page 3385.

1. Cour d'arbitrage.
2. Cour des comptes.
3. Parlement européen.
4. Budgets administratifs.

PETITION:

Page 3387.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 3387.

- M. De Roo** au ministre du Commerce extérieur, et ministre des Affaires européennes sur « l'insertion d'une clause sociale dans les traités de commerce ».
- M. Loones** au ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture sur « la reconnaissance de la zone côtière de Bredene-Ostende-Middelkerke-Nieuwpoort comme zone éligible à l'objectif 5b (pêche) ».
- M. Loones** au ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture sur « la reconnaissance du Westhoek comme zone rurale ».
- M. Loones** au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « la circulation ferroviaire transfrontalière à Adinkerke-Ghyvelde ».
- M. Liesenborghs** au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « les problèmes de gestion financière et de gestion du personnel de la Sabena ».
- M. Scharff** au Vice-Premier ministre et ministre des Communications sur « la réduction du trafic sur la ligne ferroviaire Athus-Meuse ».
- M. Bougard** au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la politique de sécurité et de prévention des conflits sur l'ensemble du continent européen, dans le cadre de la présidence belge du Conseil européen ».
- M. Péciaux** au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères et au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur « la future politique du Gouvernement à l'égard du Burundi ».
- M. Bougard** au ministre de la Défense nationale sur « l'adoption du plan d'investissement à moyen terme de la Défense nationale et de la décision du Gouvernement de moderniser les avions F 16 ».
- Mme Dardenne** au ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture sur « l'affaire du Corn Gluten Feed et les conséquences pour l'agriculture européenne ».
- M. de Donnée** au ministre de la Défense nationale sur « l'absence des mesures concrètes promises par le Gouvernement pour encourager les déagements volontaires du personnel militaire dans le cadre de la restructuration de nos forces armées ».
- Mme Maes** au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « l'aggravation de la violence au Zaïre, la situation désespérée de la population, le refus du président Mobutu de respecter les accords relatifs à la démocratisation et la manière dont notre pays réagit à tout cela ».
- M. Matthijs** au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur « la nouvelle comptabilité communale ».

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 3385.

1. Arbitragehof.
2. Rekenhof.
3. Europees Parlement.
4. Administratieve begrotingen.

VERZOEKSCHRIFT:

Bladzijde 3387.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 3387.

- De heer De Roo** tot de minister van Buitenlandse Handel, en minister van Europese Zaken over « het invoegen van een sociale clausule in handelsverdragen ».
- De heer Loones** tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over « de erkenning van de kustzone Bredene-Oostende-Middelkerke-Nieuwpoort als doelstelling 5b-gebied (visserij) ».
- De heer Loones** tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over « de erkenning van de Westhoek als plattelandsgebied ».
- De heer Loones** tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « het grensoverschrijdend spoorverkeer te Adinkerke-Ghyvelde ».
- De heer Liesenborghs** tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de problemen inzake financieel beleid en personeelsbeleid bij Sabena ».
- De heer Scharff** tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de vermindering van het treinverkeer op de spoorlijn Athus-Meuse ».
- De heer Bougard** tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « het veiligheidsbeleid en de voorkoming van conflicten op het hele Europese continent, in het kader van het Belgische voorzitterschap van de Europese Raad ».
- De heer Péciaux** tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken en tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over « het toekomstige regeringsbeleid ten aanzien van Burundi ».
- De heer Bougard** tot de minister van Landsverdediging over « de goedkeuring van het investeringsplan op middellange termijn van Landsverdediging en het besluit van de Regering om de F 16-vliegtuigen te moderniseren ».
- Mevrouw Dardenne** tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over « de zaak-Corn Gluten Feed en de gevolgen daarvan voor de Europese Landbouw ».
- De heer de Donnée** tot de minister van Landsverdediging over « het uitblijven van de concrete maatregelen die door de Regering zijn beloofd om, in het kader van de herstructurering van onze strijdkrachten, het militair personeel aan te zetten vrijwillig ontslag te nemen ».
- Mevrouw Maes** tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « het toenemend geweld in Zaïre, de uitzichtloze toestand van de bevolking, de weigering van president Mobutu om de afspraken i.v.m. de democratisering te respecteren en de wijze waarop ons land daarop reageert ».
- De heer Matthijs** tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « de nieuwe gemeentelijke boekhouding ».

M. Hatry au ministre des Finances sur « l'action que compte entreprendre le ministre en vue de porter remède aux détournements de trafic de produits pétroliers conduisant à des pertes chiffrées à 17 milliards de francs au détriment du Trésor ».

M. Desmedt au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « l'intervention du Parquet de Bruxelles lors d'un incident de circulation routière survenu à Watermael le 13 juin dernier ».

M. de Donnée au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « les retards considérables accumulés par le ministre de la Justice dans la mise en place du dispositif belge de participation au système d'information Schengen ».

Mme Delcourt-Pêtre au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « la protection des mineurs d'âge dans l'utilisation du réseau Belgacom pour les messageries à connotation sexuelle ».

Mme Verhoeven au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique sur « la situation et l'accueil des réfugiés à Zaventem ».

M. Mairesse au ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture sur « l'avenir de l'ASBL Promotion, créée au sein de l'ONDAH ».

PROPOSITIONS (Prise en considération):

Pages 3388 et 3415.

M. Wintgens. — Proposition de loi modifiant les articles 204 et 205 de la nouvelle loi communale et insérant un article 204bis dans la même loi.

M. H. Van Rompaey et consorts. — Proposition de loi visant à combattre les vols de bicyclettes.

Mme Maes. — Proposition de résolution concernant le Zaïre.

M. Pataer. — Proposition de résolution concernant le rétablissement des droits de l'homme et l'encouragement du processus de paix au Rwanda.

M. Geens:

a) Proposition de résolution concernant l'organisation et le management du ministère des Finances;

b) Proposition de résolution concernant la fraude fiscale.

QUESTIONS ORALES:

Question orale de **M. De Croo** au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « les lignes Telecom louées et le rapport de la FEB ».

Orateurs: **M. De Croo**, **M. Coëme**, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 3389.

Question orale de **M. de Donnée** au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « le préfinancement par la Régie des Bâtiments de la rénovation des flots de la Communauté flamande à la Place des Martyrs ».

Orateurs: **M. de Donnée**, **M. Coëme**, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 3390.

Question orale de **Mme Cornet d'Elzjus** au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « l'utilité des photos aériennes réalisées après les tempêtes de février 1990 ».

De heer Hatry tot de minister van Financiën over « de maatregelen die de minister voornemens is te nemen tegen het verleggen van het handelsverkeer voor olieproducten, waardoor de Schatkist een verlies lijdt dat begroot wordt op 17 miljard frank ».

De heer Desmedt tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « het optreden van het Parket van Brussel naar aanleiding van een verkeersincident op 13 juni jl. te Watermaal ».

De heer de Donnée tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de grote achterstand die de minister van Justitie heeft opgelopen in het operationeel maken van de SIRENE-commissie, die de deelname van België aan het Schengen-informatiesysteem mogelijk moet maken ».

Mevrouw Delcourt-Pêtre tot de minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de bescherming van minderjarigen bij het gebruik binnen het Belgacom-net van sekslijnen ».

Mevrouw Verhoeven tot de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over « de situatie en de opvang van de vluchtelingen in Zaventem ».

De heer Mairesse tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over « de toekomst van de VZW Afzet, die binnen de NDALTP is opgericht ».

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijden 3388 en 3415.

De heer Wintgens. — Voorstel van wet tot wijziging van de artikelen 204 en 205 van de nieuwe gemeentewet en tot invoeging van een artikel 204bis in dezelfde wet.

De heer H. Van Rompaey c.s. — Voorstel van wet tot bestrijding van fietsdiefstallen.

Mevrouw Maes. — Voorstel van resolutie betreffende Zaïre.

De heer Pataer. — Voorstel van resolutie betreffende het herstel van de mensenrechten en de bevordering van het vredesproces in Rwanda.

De heer Geens:

a) Voorstel van resolutie betreffende de organisatie en het management van het ministerie van Financiën;

b) Voorstel van resolutie betreffende de fiscale fraude.

MONDELINGE VRAGEN:

Mondelinge vraag van de heer **De Croo** aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de verhuurde Telecomgeleidingen en het VBO-verslag ».

Sprekers: de heer **De Croo**, de heer **Coëme**, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 3389.

Mondelinge vraag van de heer **de Donnée** aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de prefinanciering door de Regie der Gebouwen van de renovatie van de gebouwen van de Vlaamse Gemeenschap op het Martelarenplein ».

Sprekers: de heer **de Donnée**, de heer **Coëme**, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 3390.

Mondelinge vraag van mevrouw **Cornet d'Elzjus** aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « het nut van de luchtfoto's die na de stormen van februari 1990 zijn gemaakt ».

Orateurs: Mme Cornet d'Elzies, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 3391.

Question orale de M. Pataer au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « la réduction annoncée du contrôle des radiations dans l'entreprise nucléaire Belgoprocess ».

Orateurs: M. Pataer, Mme De Galan, ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement, p. 3391.

Question orale de Mme Creyf au ministre de la Politique scientifique sur « les problèmes financiers du Théâtre royal de la Monnaie ».

Orateurs: Mme Creyf, M. Dehousse, ministre de la Politique scientifique, p. 3392.

Question orale de Mme Maes au ministre de l'Emploi et du Travail sur « l'accueil des enfants en dehors de l'école ».

Oratrices: Mme Maes, Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 3393.

Question orale de M. Mahoux au ministre de l'Emploi et du Travail sur « le dysfonctionnement du plan d'accompagnement des chômeurs ».

Orateurs: M. Mahoux, Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 3394.

Question orale de Mme Dardenne au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « les prêts Euratom ».

Orateurs: Mme Dardenne, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 3395.

PROJETS ET PROPOSITION DE LOI (Discussion):

Projet de loi portant approbation de l'Accord entre les gouvernements de la République française, de la République fédérale d'Allemagne, du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, du royaume d'Espagne et du royaume de Belgique relatif au programme Airbus A 320, et annexes 1 et 2, signé à Bonn le 6 février 1991.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Verschuere, rapporteur, Hatry, Geens, Mme Maes, M. Dehousse, ministre de la Politique scientifique, p. 3396.

Discussion et vote de l'article unique, p. 3402.

Projet de loi portant exécution des ordonnances, directives et décisions en matière de diplômes, certificats et autres titres requis pour l'exercice d'une profession ou d'une activité professionnelle, édictées en application du Traité instituant la Communauté économique européenne.

Discussion générale. — *Orateurs*: M. Vaes, M. Dehousse, ministre de la Politique scientifique, p. 3402.

Discussion et vote d'articles:

A l'article 1er: *Orateur*: M. Dehousse, ministre de la Politique scientifique, p. 3404.

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section « 16 — Défense nationale ».

Discussion et vote des articles, p. 3405.

Sprekers: mevrouw Cornet d'Elzies, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 3391.

Mondelinge vraag van de heer Pataer aan de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de aangekondigde vermindering van de stralingscontrole bij het nucleaire bedrijf Belgoprocess ».

Sprekers: de heer Pataer, mevrouw De Galan, minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu, blz. 3391.

Mondelinge vraag van mevrouw Creyf aan de minister van Wetenschapsbeleid over « de financiële problemen van de Koninklijke Muntchouwborg ».

Sprekers: mevrouw Creyf, de heer Dehousse, minister van Wetenschapsbeleid, blz. 3392.

Mondelinge vraag van mevrouw Maes aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « de buitenschoolse kinderopvang ».

Spreeksters: mevrouw Maes, mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 3393.

Mondelinge vraag van de heer Mahoux aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « de slechte werking van het begeleidingsplan voor de werklozen ».

Sprekers: de heer Mahoux, mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 3394.

Mondelinge vraag van mevrouw Dardenne aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de Euratom-leningen ».

Sprekers: mevrouw Dardenne, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 3395.

ONTWERPEN EN VOORSTEL VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Overeenkomst tussen de regeringen van de Franse Republiek, de bondsrepubliek Duitsland, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, het koninkrijk Spanje en het koninkrijk België betreffende het Airbus A 320-programma en bijlagen 1 en 2, ondertekend te Bonn op 6 februari 1991.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Verschuere, rapporteur, Hatry, Geens, mevrouw Maes, de heer Dehousse, minister van Wetenschapsbeleid, blz. 3396.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 3402.

Ontwerp van wet tot uitvoering van de met toepassing van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap uitgevaardigde verordeningen, richtlijnen en beschikkingen inzake diploma's, getuigschriften en andere titels vereist voor het uitoefenen van een beroep of een beroepsactiviteit.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heer Vaes, de heer Dehousse, minister van Wetenschapsbeleid, blz. 3402.

Beraadslaging en stemming over artikelen:

Bij artikel 1: *Spreker*: de heer Dehousse, minister van Wetenschapsbeleid, blz. 3404.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie « 16 — Landsverdediging ».

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 3405.

Projet de loi limitant la portée des lois relatives aux rentes afférentes aux ordres nationaux conférés aux militaires de rang subalterne.

Discussion et vote de l'article unique, p. 3406.

Proposition de loi modifiant l'article 1er de l'arrêté royal du 4 décembre 1974 portant statut des personnes de nationalité belge qui, après avoir contracté un engagement volontaire pour la durée de la guerre, ont accompli du service pendant la guerre de 1940-1945 dans les forces belges.

Discussion générale. — *Orateur*: M. le Président, p. 3406.

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section « 14 — Affaires étrangères et Commerce extérieur » (*Docs. nos 624-1 et 2*).

Discussion et vote des articles, p. 3407.

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section « 14 — Affaires étrangères et Commerce extérieur » (*Docs. nos 625-1 et 2*).

Discussion et vote des articles, p. 3407.

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1992 — Section « 14 — Affaires étrangères et Commerce extérieur » (*Docs. nos 785-1 et 2*).

Discussion et vote des articles, p. 3408.

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1992 — Section « 14 — Affaires étrangères et Commerce extérieur » (*Docs. nos 786-1 et 2*).

Discussion et vote des articles, p. 3409.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de Mme Nélis au ministre de l'Emploi et du Travail sur « la ligne politique qu'elle compte adopter au cours de sa présidence du Conseil européen, notamment à propos des directives ayant trait à l'emploi ».

Oratrices: Mme Nélis, Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 3409.

Interpellation de M. De Roo au ministre de l'Emploi et du Travail sur « les résultats de la première phase de la Conférence nationale de l'emploi ».

Orateurs: M. De Roo, Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 3412.

PROJET DE LOI (Dépôt):

Page 3415.

Projet de loi portant des mesures de promotion de l'emploi des jeunes dans le cadre du plan d'embauche des jeunes.

Ontwerp van wet houdende beperking van de draagwijdte van de wetten betreffende de renten verbonden aan de nationale orden welke aan de militairen van lagere rang toegekend worden.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 3406.

Voorstel van wet tot wijziging van artikel 1 van het koninklijk besluit van 4 december 1974 houdende statuut van de personen van Belgische nationaliteit die, na een vrijwillige dienstverbintenis voor de duur van de oorlog te hebben aangegaan, gedurende de oorlog van 1940-1945 bij de Belgische strijdkrachten hebben gediend.

Algemene beraadslaging. — *Spreker*: de Voorzitter, blz. 3406.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie « 14 — Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel » (*Gedr. St. nrs. 624-1 en 2*).

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 3407.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie « 14 — Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel » (*Gedr. St. nrs. 625-1 en 2*).

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 3407.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1992 — Sectie « 14 — Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel » (*Gedr. St. nrs. 785-1 en 2*).

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 3408.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1992 — Sectie « 14 — Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel » (*Gedr. St. nrs. 786-1 en 2*).

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 3409.

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van mevrouw Nélis tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « de beleidslijnen die zij voornemens is te volgen tijdens haar voorzitterschap van de Europese Raad, inzonderheid ten aanzien van de richtlijnen die betrekking hebben op de werkgelegenheid ».

Spreeksters: mevrouw Nélis, mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 3409.

Interpellatie van de heer De Roo tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « de resultaten van de eerste ronde van de Nationale Tewerkstellingsconferentie ».

Spreekers: de heer De Roo, mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 3412.

ONTWERP VAN WET (Indiening):

Bladzijde 3415.

Ontwerp van wet houdende maatregelen ter bevordering van de tewerkstelling van jongeren in het raam van het jongerenbanenplan.

PROPOSITIONS (Dépôt):

Page 3415.

Gouvernement. — Proposition portant application de l'article 132 de la Constitution.**M. de Donnée.** — Proposition de loi relative aux mentions obligatoires sur certains documents électoraux.**M. Goossens.** — Proposition de loi relative à l'utilisation de la deuxième bande de circulation sur les autoroutes par les camions de plus de dix tonnes.**M. Cuyvers.** — Proposition de loi relative aux poursuites contre les personnes morales.**M. Vandenhaute:***a)* Proposition de loi portant interdiction de survol de certaines parties du territoire du royaume;*b)* Proposition de loi modifiant l'arrêté royal du 18 juillet 1991 fixant les redevances dues pour l'utilisation de l'aéroport de Bruxelles-National.**M. Pataer.** — Proposition de résolution concernant le rétablissement des droits de l'homme et l'encouragement du processus de paix au Rwanda.**M. Geens:***a)* Proposition de résolution concernant l'organisation et le management du ministère des Finances;*b)* Proposition de résolution concernant la fraude fiscale.

SOIR

SOMMAIRE:

PROPOSITIONS DE LOI (Discussion):

Proposition de loi modifiant les articles 259*bis* et 259*quater* du Code judiciaire.

Proposition de loi modifiant la loi du 18 juillet 1991 modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats.

Proposition de loi complétant l'article 21, § 1er, de la loi du 18 juillet 1991 modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats.Discussion générale. — *Orateurs:* MM. Erdman, rapporteur, Goovaerts, p. 3417.

Discussion et vote des articles, p. 3418.

COMMUNICATION DE M. LE PRÉSIDENT:

Page 3419.

VOORSTELLEN (Indiening):

Bladzijde 3415.

Regering. — Voorstel houdende toepassing van artikel 132 van de Grondwet.**De heer de Donnée.** — Voorstel van wet betreffende de verplichte vermeldingen op bepaalde verkiezingsdocumenten.**De heer Goossens.** — Voorstel van wet betreffende het gebruik van het tweede baanvak op autowegen door vrachtwagens van meer dan tien ton.**De heer Cuyvers.** — Voorstel van wet inzake de vervolging van rechtspersonen.**De heer Vandenhaute:***a)* Voorstel van wet houdende verbod tot vliegen boven bepaalde gedeelten van het grondgebied van het rijk;*b)* Voorstel van wet tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 juli 1991 houdende vaststelling van de vergoedingen, verschuldigd voor het gebruik van de luchthaven Brussel-Nationaal.**De heer Pataer.** — Voorstel van resolutie betreffende het herstel van de mensenrechten en de bevordering van het vredesproces in Rwanda.**De heer Geens:***a)* Voorstel van resolutie betreffende de organisatie en het management van het ministerie van Financiën;*b)* Voorstel van resolutie betreffende de fiscale fraude.

AVOND

INHOUDSOPGAVE:

VOORSTELLEN VAN WET (Beraadslaging):

Voorstel van wet tot wijziging van de artikelen 259*bis* en 259*quater* van het Gerechtelijk Wetboek.

Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten.

Voorstel van wet tot aanvulling van artikel 21, § 1, van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de werving en de opleiding van magistraten.

Algemene beraadslaging. — *Spreekers:* de heren Erdman, rapporteur, Goovaerts, blz. 3417.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 3418.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER:

Bladzijde 3419.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Vandenberghe au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « l'étendue, la portée et la mise en œuvre du programme pluriannuel de la Justice ».

Orateurs : MM. Vandenberghe, Erdman, Cuyvers, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 3419.

Interpellation de M. Vandenberghe au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « les initiatives susceptibles d'être prises à l'échelon juridique européen, à l'occasion de la présidence belge du Conseil européen ».

Orateurs : M. Vandenberghe, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 3427.

Interpellation de Mme Mayence-Goossens au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « les mesures à prendre pour que l'Europe soit bien préparée à affronter la concurrence, notamment celle des Etats-Unis ».

Orateurs : Mme Mayence-Goossens, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 3429.

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van de heer Vandenberghe tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de omvang, de draagwijdte en de uitvoering van het meerjarenprogramma voor Justitie ».

Sprekers : de heren Vandenberghe, Erdman, Cuyvers, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 3419.

Interpellatie van de heer Vandenberghe tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de initiatieven die op Europees juridisch niveau kunnen worden genomen, naar aanleiding van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Raad ».

Sprekers : de heer Vandenberghe, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 3427.

Interpellatie van mevrouw Mayence-Goossens tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de maatregelen die genomen moeten worden opdat Europa goed voorbereid zou zijn om het hoofd te bieden aan de concurrentie, inzonderheid die van de Verenigde Staten ».

Sprekers : mevrouw Mayence-Goossens, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 3429.

3356

N. 110

SEANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRESIDENCE DE M. MOUTON, PREMIER VICE-PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER MOUTON, EERSTE ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 heures.
De vergadering wordt geopend om 10 uur.

CONGES — VERLOF

MM. Boël, De Backer, Désir, Diegenant, Pécriaux, Seeuws, en mission à l'étranger, et Wierinckx, pour raison de santé, demandent un congé.

Verlof vragen: de heren Boël, De Backer, Désir, Diegenant, Pécriaux, Seeuws, met opdracht in het buitenland, en Wierinckx, om gezondheidsredenen.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Buchmann, en mission à l'étranger, et Collignon, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Buchmann, met opdracht in het buitenland, en Collignon, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 8 APRIL 1965 BETREFFENDE DE JEUGDBESCHERMING

VOORSTEL VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 8 APRIL 1965 BETREFFENDE DE JEUGDBESCHERMING INZAKE DE RECHTEN VAN VERDEDIGING VAN MINDERJARIGEN VOOR DE JEUGDRECHTBANK

VOORSTEL VAN WET TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 38 VAN DE WET VAN 8 APRIL 1965 BETREFFENDE DE JEUGDBESCHERMING

Algemene beraadslaging en stemming over artikelen

PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 8 AVRIL 1965 RELATIVE A LA PROTECTION DE LA JEUNESSE

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 8 AVRIL 1965 RELATIVE A LA PROTECTION DE LA JEUNESSE, EN CE QUI CONCERNE LE DROIT DE DEFENSE DES MINEURS D'AGE DEVANT LE TRIBUNAL DE LA JEUNESSE

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1992-1993
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1992-1993

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT L'ARTICLE 38 DE LA LOI DU 8 AVRIL 1965 SUR LA PROTECTION DE LA JEUNESSE

Discussion générale et vote d'articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming waaraan zijn toegevoegd het voorstel van wet tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming inzake de rechten van verdediging van minderjarigen voor de jeugdrechtbank en het voorstel van wet tot wijziging van artikel 38 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

Nous abordons l'examen du projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse auquel sont jointes la proposition de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, en ce qui concerne le droit de défense des mineurs d'âge devant le tribunal de la jeunesse et la proposition de loi modifiant l'article 38 de la loi du 8 avril 1965 sur la protection de la jeunesse.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Pataer, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, het voorliggend ontwerp tot wijziging van de wet van 1965 betreffende de jeugdbescherming, dat ons werd overgezonden door de Kamer, werd door de minister van Justitie aan de senaatscommissie voorgesteld met de inleidende opmerking dat de tekst ervan het resultaat is van belangrijke amendering zowel door leden van de bevoegde kamercommissie als door hemzelf. Deze mededeling moet blijkbaar een stimulerend effect hebben gehad vermits ook onze commissie voor de Justitie, eveneens in nauw overleg met de minister, het ontwerp nog gevoelig heeft gewijzigd.

In zijn inleiding heeft de minister uitleg gegeven over de doelstellingen van het ontwerp.

Het ontwerp moet in de eerste plaats onze wetgeving in overeenstemming brengen met het Europees Verdrag voor de bescherming van de rechten van de mens (EVRM) en het VN-Verdrag

inzake de rechten van het kind. Volgens het EVRM mag niemand van zijn vrijheid worden beroofd, tenzij op wettelijke gronden en, indien het om een minderjarige gaat, moet de vrijheidsberoving tot doel hebben in te grijpen in zijn opvoeding of hem voor het bevoegde gezag te geleiden.

De veroordeling van de Belgische Staat door het Europees Hof op 29 februari 1988 in de zaak-Bouamar viseerde artikel 53 van de wet van 1965 met betrekking tot de voorlopige plaatsing in een huis van arrest, maar er werden ook lessen uit getrokken in verband met alle plaatsingen van minderjarigen in een gesloten instelling.

De Regering heeft duidelijk de bedoeling op termijn artikel 53 op te heffen. Gelet evenwel op het tekort aan plaatsingsmogelijkheden, in het bijzonder in de Franse Gemeenschap, en in afwachting dat een ruimer beraad over de wet van 1965 resultaten oplevert, wordt in het door de Kamer gewijzigd ontwerp uiteindelijk voorgesteld dit artikel op te heffen, maar op een datum die bij koninklijk besluit zal worden vastgesteld. Die bepaling van het ontwerp is uiteindelijk een van de weinige bepalingen die ongetuigd door onze commissie zijn geraakt. Het ruime beraad, waarvan sprake, vindt plaats in de zogenoemde Commissie-Cornelis, die volgens het *festina lente*-beginsel haar werkzaamheden voortzet.

Het hof had met name kritiek op de rechtspraak die artikel 53 toepaste bij wijze van straf en niet bij wijze van inleiding op een opvoedende handeling, dit wil zeggen in afwachting dat er een geschikte opvoedingsplaats vrijkomt.

De Regering heeft tegelijk en in dezelfde sfeer besloten de artikelen betreffende het uit handen geven van een zaak met een minderjarige, aan een gewone rechtbank, te behouden voor jongeren ouder dan 16 jaar. Het risico dat het Europees Verdrag voor de bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden wordt overtreden, wordt beperkt door het inbouwen van een aantal procedurele waarborgen. Bovendien bepaalt het ontwerp dat, wanneer een zaak van een minderjarige uit handen wordt gegeven en die gevolgd wordt door een veroordeling door een gewone rechtbank, de gewone rechtbanken voor betrokkene bevoegd blijven voor elk strafbaar feit dat hij later nog zou plegen. Er dient wel op gewezen te worden dat de desbetreffende bepaling uit de jeugdbeschermingswet, artikel 38, slechts betrekking heeft op minderjarigen van 16 tot 18 jaar. Vóór die minimumleeftijd is het niet mogelijk een zaak uit handen te geven.

De wil om onze wetgeving in overeenstemming te brengen met internationale verdragteksten heeft ook geleid tot een aantal bepalingen die de rechtspositie van de minderjarige tijdens de rechtspleging moeten versterken. Die versterking gebeurt via een tiental procedurewaarborgen:

Ten eerste, vanaf de leeftijd van 12 jaar moet de minderjarige verplicht persoonlijk worden gehoord door de jeugdrechter vooraleer een maatregel wordt genomen.

Ten tweede, telkens wanneer een zaak aanhangig wordt gemaakt bij de jeugdrechter, wordt aan de jongere een advocaat toegewezen.

Ten derde, voortaan moet ook de beschikking die een voorlopige maatregel oplegt, worden gemotiveerd. Bovendien moeten de partijen en hun raadslieden gedurende de beroepstermijn inzage kunnen krijgen van het dossier.

Ten vierde, de voorlopige procedure mag niet langer duren dan zes maanden vanaf de vordering van het parket tot aan de afsluiting van de onderzoeken. De Kamer heeft gewild dat het openbaar ministerie dan nog over twee maanden beschikt om te dagvaarden. Als het openbaar ministerie binnen die termijn niet heeft gevorderd, dan duidt zulks op een seponering van het dossier.

Ten vijfde, vóór iedere beslissing van uit handen geven dient een psycho-medisch onderzoek te worden verricht. De Kamer heeft hierop enkele uitzonderingen ingevoerd, die te maken hebben met een manifeste onwil van de betrokken jongere die ouder is dan 16 jaar.

Ten zesde, in geval tijdens een voorbereidende procedure een plaatsing in een gesloten instelling wordt bevolen, worden enkele aanvullende waarborgen geboden, in verband met de maximale

duur van de maatregel — drie maanden en eenmaal hernieuwbaar — en in verband met een maximumtermijn van 15 dagen binnen welke daartegen in beroep kan worden gegaan.

Ten zevende, indien wegens plaatsgebrek in een passende instelling artikel 53 dient te worden toegepast, mag deze maatregel enkel worden genomen ten aanzien van een jongere van minimum 14 jaar en indien het als misdrijf omschreven feit waarvan de jongere wordt verdacht, strafbaar is met een gevangenisstraf van minstens 1 jaar. Ook hier moet het eventuele hoger beroep binnen een zeer korte termijn worden behandeld.

Ten achtste, indien een onderzoeksrechter dringende voorlopige maatregelen neemt, dient hij de jeugdrechter hiervan onmiddellijk in kennis te stellen. De jeugdrechter dient dan een uitspraak te doen binnen twee werkdagen. Ook de beschikking van de onderzoeksrechter kan slechts worden genomen na een debat tussen de partijen en nadat die partijen kennis hebben genomen van het dossier.

Ten negende, de bij vonnis genomen maatregelen tot plaatsing in een instelling moeten door de jeugdrechter opnieuw worden onderzocht vóór het verstrijken van een termijn van 1 jaar. Bovendien moet de rechter om de drie maanden in het bezit worden gesteld van een evaluatieverslag opgesteld door de instelling waar de minderjarige werd opgenomen.

Ten tiende, het ontwerp schrijft tenslotte de verplichting in om iedere minderjarige vanaf de leeftijd van 12 jaar te horen telkens wanneer zijn belangen geraakt worden naar aanleiding van een gedrag omtrent de uitoefening van het ouderlijk gezag.

De tweede doelstelling van het ontwerp is de aanpassing van de rechtspleging voor de jeugdgerechten ingevolge de bijzondere wet van 8 augustus 1988 die aan de Gemeenschappen het recht verleent de materiële bevoegdheid van de jeugdrechterbanken te bepalen inzake gerechtelijke jeugdbijstand, meer bepaald ten aanzien van minderjarigen die geen als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Een advies van de Raad van State was hier richtinggevend. Volgens de Raad van State is het immers noodzakelijk dat, om de jeugdrechterbanken toe te laten de hen door de Gemeenschappen toegekende bevoegdheden uit te oefenen, de federale wetgever daartoe de nodige procedurevoorschriften uitvaardigt. De federale wetgever wordt als het ware uitgenodigd om de decreetgever behulpzaam te zijn. Deze hulpverlening gebeurt door de procedureregels zo veel als mogelijk identiek te maken, zowel om fundamentele als om praktische redenen, ook al worden de bijzondere procedureregels op het niveau van de Gemeenschappen best zo soepel mogelijk geformuleerd, zoals trouwens gebeurt in de artikelen 62bis en 63bis tot 63quinquies.

Tenslotte wil de Regering met het ontwerp bepaalde wijzigingen aanbrengen aan de wet van 19 januari 1990 tot verlaging van de leeftijd van de burgerlijke meerderjarigheid tot 18 jaar. Die doelstelling werd reeds nagestreefd met het zogenoemde kleine ontwerp dat niet zolang geleden door het Parlement werd aangenomen. Het is nooit de bedoeling geweest dat de door een minderjarige gestelde handelingen, die pas voor de rechtbank komen nadat de betrokkene meerderjarig is geworden, ongestraft zouden blijven. Dat risico ontstond nochtans door het invoegen van het artikel 37bis in de wet van 1965. Met de wet van 24 december 1992 werd daarom een nieuw artikel 37 in de wet van 1965 ingevoegd. De door een arrest van het Arbitragehof gestelde termijn om het vernietigde artikel 37bis te vervangen, heeft er uiteindelijk toe geleid dat de Kamer verkoos het geheel nieuwe artikel 37 te vervangen, in plaats van het te wijzigen. Dit werd tenslotte artikel 2 van het ontwerp, waarmee, voor zover als nodig, wordt aangetoond dat snelwetgeving, niet te verwarren met «snelrecht», soms zijn nadelen heeft.

De algemene bespreking werd vervolgens op gang getrokken met de voorlezing van een brief van de heer Lelièvre, *délégué général aux droits de l'enfant et à l'aide à la jeunesse* van de Franse Gemeenschap. Deze geïnteresseerde criticus van het ontwerp drukte daarin zijn bezorgdheid uit in verband met de juridische waarborgen inzake minimumleeftijd voor de toegang van minderjarigen tot de groep van openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht. Hij pleitte voor een betere rechtsbescherming van de jongeren die in een gesloten opvoedingsinstelling terecht komen, onder meer wat de duur van de opsluiting

betreft, en hij waarschuwde voor bepaalde onwettige vormen van voorlopige hechtenis. Tenslotte drong hij aan op een precieze datum voor de schrapping van artikel 53.

Vervolgens werden twee wetsvoorstellen, waarvan de bespreking gekoppeld is aan het ontwerp, toegelicht. De inhoud van het ene, dat de rechten van de verdediging van de minderjarige beter wil waarborgen, werd grotendeels opgenomen in het ontwerp, terwijl het andere, dat artikel 53 wil schrappen, uiteindelijk zal worden gehandhaafd als een soort stok achter de deur. Daarop voortgaand drong de indiener van deze voorstellen aan op een beter overleg tussen de federale overheid en de Gemeenschappen teneinde de afschaffing van artikel 53 mettertijd mogelijk te maken.

De opdeling van het wetgevend werk in drie fasen, met een zeer dringend klein ontwerp, een tussentijds ontwerp, dat we nu behandelen, en een definitief ontwerp, werd door sommige commissieleden vrij kritisch beoordeeld en riep vragen op over de strekking van de nu reeds voorbereide derde fase en over de invloed ervan op de inhoud van het voorliggend ontwerp.

Een minstens in de tijd vastgelegde schrapping van artikel 53 bleek in elk geval een kernpunt te zijn van het debat, gekoppeld aan beschouwingen over een te mijden of niet te mijden overleg tussen de federale overheid en de Gemeenschappen met het oog op de eventuele financiering van bijkomende gesloten opvangplaatsen in één bepaalde gemeenschap.

Andere belangrijke discussiepunten waren de minimumleeftijd om een jongere op te sluiten en de beperking van de duur van de vrijheidsberoving van jonge delinquenten, in het licht van opvoedkundige vereisten. De oplossing die in de Kamer werd uitgedacht met betrekking tot artikel 53 kon in de senaatscommissie slechts op weinig bijval rekenen. Dit kwam onder meer tot uiting in de commentaar van een commissielid dat nog heeft gepleit voor het Europees Hof.

De heer Arts. — Dat «gezeteld» heeft in het Europees Hof!

De heer Pataer, rapporteur. — Als rapporteur kan ik geen namen noemen, collega.

Zo betwijfelde dat commissielid sterk de opvoedkundige waarde van een opsluiting van 15 dagen; een voorwaarde die nochtans wordt gesteld door artikel 5.1.d van het EVRM. De betrokkene oordeelde dat het bestaan van voldoende opvangmogelijkheden afhankelijk maken van de afschaffing van artikel 53, een beperking betekende van de rechtsbescherming beoogd door hetzelfde EVRM-artikel. Ook betwijfelde hij of het EVRM-voorschrift van een korte termijn voor de vrijheidsberoving wel voldoende werd nageleefd.

Verskillende leden hadden bedenkingen bij het ontbreken van een voldoende wetenschappelijke onderbouw van de voorgestelde hervorming en bij de toch wel meer uitgesproken repressieve sfeer die de jeugdbescherming binnentreedt, ook al werd erkend dat een evenwicht moet worden gevonden tussen het noodzakelijk optreden tegenover jongeren die een gevaar vormen voor zichzelf en voor de maatschappij en het humanistisch principe dat kinderen niet thuishoren in een gevangenis. Vanuit die benadering werd negatieve kritiek geuit op het discriminerend en dubbelzinnig karakter van het uit handen geven, waarvan de toepassingsmogelijkheden in dit ontwerp worden verruimd. Dit ontwerp kan volgens dezelfde critici geen duidelijke keuze maken tussen een jeugdbeschermingsrecht en jeugdsanctierecht.

Vanuit één bepaalde fractie werd tenslotte wel duidelijk gepleit voor een meer repressieve aanpak van de jeugddelinquentie, al was het maar om jongeren te beschermen tegen andere jongeren.

In zijn antwoord beklemtoonde de minister de opmerkelijke evolutie van het fenomeen van de jeugdmisdadigheid gedurende de jongste jaren. Alsmear meer ernstige misdrijven worden gepleegd op alsmear jongere leeftijd. Dit zou moeten blijken uit de statistische gegevens die als bijlage aan het verslag zullen worden toegevoegd.

De minister sprak er zijn verbazing over uit dat de wetgever zich niet meer geroepen voelde om de maatschappij te beschermen tegen jongeren die ronduit gevaarlijk zijn. Hij haalde daarbij het geval aan van een jongen van 13 jaar die de maatschappij telkens

voor schut zet omdat ze tegenover hem machteloos staat. De minister benadrukte ook dat het ontwerp vrij gematigd blijft en dat het beschermingsaspect nog altijd het zwaarst doorweegt. De wetgevende realisatie van een nieuwe visie in de richting van een jeugdsanctierecht maakt het voorwerp uit van de werkzaamheden van de Commissie-Cornelis.

Volgens de minister kan niet worden ontkend dat de rechtspraak en de rechtspraktijk het beschermend karakter van de wet van 1965 hebben versterkt, onder meer door de inperking van de draagwijdte van artikel 53 en door de politiek die, met name in de Franse Gemeenschap, sinds 1980 werd gevoerd om gesloten instellingen te sluiten. Er werd ook minder en minder gebruik gemaakt van de procedure van het uit handen geven die door de meeste jeugdrechters als een mislukking werd ervaren. Om die redenen wenst de minister artikel 53 nog enige tijd op een beperkte wijze toe te passen en de mogelijkheden van het uit handen geven te versoepelen. Een en ander heeft het voorwerp uitgemakt van een akkoord met de Gemeenschappen en tussen de verschillende meerderheidsfracties in de Kamer.

De minister acht de afschaffing van artikel 53 op 1 januari 1995 onmogelijk omdat hij vreest dat er dan in de Franse Gemeenschap nog een gebrek aan opvangmogelijkheden voor delinquent jongeren zal zijn.

De minister merkte ook nog op dat de voorgestelde tekst zijns inziens in overeenstemming is met het EVRM en dat de consequenties van het arrest-Bouamar van 1988 in de voorliggende tekst voldoende zijn verwerkt. Hij laat ook niet na te onderstrepen dat het niet erg logisch is enerzijds minderjarigen extra te beschermen omdat ze niet verantwoordelijk worden geacht voor hun daden en anderzijds aan te sturen op procedures inzake jeugdbescherming die zoveel mogelijk identiek zijn met de rechtspleging van het gemeenrecht. Met betrekking tot het uit handen geven herinnert de minister er nog aan dat zijn voorstellen aanvankelijk nog verder gingen, in de richting van een ambtshalve uit handen geven.

De algemene bespreking werd afgerond met de door velen gemaakte vaststelling dat het ontwerp van de Kamer zal moeten worden bijgestuurd, hoewel iedereen overtuigd is van het dringend karakter van deze wetgeving. De lange voorgeschiedenis van dit ontwerp kan in elk geval niet op het passief van de Senaat worden geschreven.

In zijn repliek wijst een lid er nog op dat het een vergissing zou zijn een onderscheid te maken tussen de bescherming van de vrijheid en het recht op zekerheid. Opkomen voor een naleving van het EVRM betekent niet a priori dat de door de minister naar voren gebrachte maatschappelijke belangen worden miskend. De vraag is alleen of de uitvoering van een opsluitingsmaatregel voldoende beantwoordt aan de opvoedkundige bedoeling die erachter moet schuilgaan. Er moeten hoe dan ook steeds minimale juridische waarborgen zijn in geval van vrijheidsberoving, maar die moeten niet noodzakelijk op dezelfde wijze gelden voor volwassenen als voor minderjarigen. Velen waren het er tenslotte over eens dat de allerbeste jeugdbeschermingswet de fundamentele problemen inzake jeugddelinquentie niet oplost. Wetgevende oplossingen hebben in deze materie slechts een marginale invloed.

Bij de aanvang van de artikelsgewijze bespreking werd de vraag gesteld of de commissie de verdere behandeling van het ontwerp niet moest opschorten in afwachting van een aangekondigde beslissing van de Vlaamse Regering als reactie op vermeende bevoegdheidsoverschrijdingen van dit ontwerp. Daardoor werd meteen de fundamentele vraag opgeworpen hoe een federale wetgevende macht ertoe kan worden gebracht advies te vragen aan een communautaire uitvoerende macht. Nergens wordt immers bepaald hoe dit overleg moet worden georganiseerd. De conclusie was dat, eens een overleg tussen de uitvoerende machten heeft plaatsgevonden, het federale Parlement zijn volledige vrijheid herneemt en de tekst van het ontwerp kan wijzigen zoals het dit goed acht. Wel kan dit Parlement steeds de tekst van een ontwerp wijzigen als het vaststelt dat bevoegdheden van de federale overheid worden overschreden. Een concreet voorbeeld hiervan is artikel 1. Dit artikel werd dan ook, ingevolge amendering, wegge laten, precies omdat artikel 36, eerste lid, 1°, 2° en 3°, van de wet van 1965 tot het bevoegdheidsterrein van de Gemeenschappen behoort.

Artikel 2 van de aangenomen tekst was het voorwerp van een eerste vrij uitvoerige bespreking en een daarmee gepaard gaande amendering. In een eerste amendement werd voorgesteld, en aanvaard, de woorden « de groep openbare instellingen » te vervangen door de woorden « een openbare instelling », omwille van de rechtszekerheid. De keuze van de instelling houdt immers nauw verband met de aard van de genomen maatregel. De intensiteit van de vrijheidsbeperking kan verschillen van instelling tot instelling en de aanduiding van de instelling dient dan ook een prerogatief van de rechters te blijven.

Bij de bespreking van dit artikel werd nog opgemerkt dat de militiedienst blijkbaar als een alternatieve maatregel wordt beschouwd, vermits bepaalde maatregelen van de jeugdrechter daardoor worden geschorst. Het is ook merkwaardig dat een jongere die voor observatie en opvoeding in een instelling wordt geplaatst, plotseling voldoende rijp en evenwichtig wordt geacht om het land te dienen.

Een ander lid wees er nog op dat de Nationale Orde van advocaten suggereert een termijn te bepalen waarbinnen het hof van beroep een uitspraak dient te doen. Nu is er alleen een verplichting om die uitspraak « onverwijld » te doen.

Een ander lid herinnerde eraan dat in het « kleine ontwerp » de jongeren worden beoogd die een misdrijf plegen enkele dagen voor hun meerderjarigheid, waarbij het instellen van een hoger beroep tot gevolg kan hebben dat de gepleegde daad ongestraft blijft. Daarom wordt nu bepaald dat in dat geval het hoger beroep geen schorsende werking heeft. Het woord « onverwijld » houdt een morele druk in om in beroep een snelle behandeling te bekomen. De commissie was wel van oordeel dat het woord « onverwijld » betekent dat in hoger beroep minstens de termijnen van het kort geding moeten worden gerespecteerd.

Verskillende leden hebben vervolgens geprobeerd leeftijdsgrenzen in te voeren voor het verwijzen van jongeren naar gesloten of quasi gesloten instellingen. Ze vrezen dat het ontbreken van leeftijdscriteria dezelfde negatieve effecten meebrengt als die welke worden vastgesteld bij de toepassing van artikel 53. Er wordt daarbij onderstreept dat de leeftijd van 12 jaar, die als grens wordt voorgesteld voor de toegang tot de openbare instelling voor observatie en opvoeding onder toezicht, de leeftijd is van het einde van het basisonderwijs.

Het amendement werd bestreden met het argument dat het trekt van een te groot wantrouwen ten aanzien van de jeugdrechters en met de vaststelling dat het geen enkel praktisch nut heeft omdat alleen bij zeer ernstige feiten een kind van minder dan 12 jaar zal worden geplaatst. Naar aanleiding van die bespreking werden statistieken getoond waaruit blijkt dat in het arrondissement Brussel 11 pct. van de delinquenten van minder dan 18 jaar jonger zijn dan 12 jaar. Men mag hierbij niet vergeten dat onder die categorie van jongeren nogal wat zwerfkinderen voorkomen van wie met moeite de leeftijd kan worden nagegaan.

In antwoord op de opmerking van een lid benadrukte de minister dat niet zozeer rekening zal worden gehouden met de ernst van de feiten dan wel met de sociaal-psychologische toestand van het kind. Het is immers goed mogelijk dat een kind van minder dan 12 jaar het best wordt geholpen door het in een instelling op te nemen.

Tenslotte bereikte de commissie een consensus over een tekst waarin wordt bepaald dat, behoudens in zeer uitzonderlijke omstandigheden, hoger vernoemde instellingen alleen openstaan voor jongeren boven de 12 jaar.

Het nieuwe artikel 3 dat handelt over de uithandengeving, lokte een opmerking uit die geïnspireerd werd door de Nationale Orde van advocaten met betrekking tot het automatisch opnieuw voor de gewone rechtbank verschijnen van jongeren zodra éénmaal een beslissing van uit handen geven werd genomen. Daarop werd geantwoord dat de gewone rechter nog steeds over een waaier van maatregelen beschikt die niet noodzakelijk tot een gevangenisstraf moeten leiden, waarop dan weer werd opgemerkt dat het uit handen geven vanaf de leeftijd van 16 jaar een defaultistisch aspect vertoont.

Van een heel andere strekking was het amendement waarbij een totaal nieuw artikel werd voorgesteld om alle jongeren die een als misdadig omschreven feit hebben gepleegd wanneer ze ouder

zijn dan 16 jaar, automatisch naar de gewone strafgerechten te verwijzen, ook al worden de debatten voor die gerechten in de Raadkamer gehouden en wordt de mogelijkheid ingebouwd van een verwijzing naar de jeugdrechtbank. De indieners van dit amendement waren duidelijk van oordeel dat de wetgeving moest worden aangepast in het licht van de toenemende zware criminaliteit gepleegd door minderjarigen. Daarom wilden ze het beginsel zelf van de strafrechtelijke minderjarigheid in twijfel trekken door de thans geldende regeling om te draaien en een ambtshalve bevoegdheid toe te kennen aan de gewone strafrechter voor bepaalde delinquenten van méér dan 16 jaar. In een subamendement werd dan nog voorgesteld de in hetzelfde artikel voorgeschreven leeftijdsgrens van 16 jaar te verlagen tot 15 jaar. De fundamentele wijziging van de filosofie van de wet van 1965 die door de indieners van dit amendement wordt voorgestaan, werd evenwel niet aanvaard door de meerderheid van de commissie.

Tenslotte werd nog een amendement van de Regering aanvaard dat de indruk moet wegnemen dat na uit handen geven door de jeugdrechtbank, het openbaar ministerie automatisch verplicht wordt de minderjarige voor de rechtbank te vervolgen. De toevoeging van de woorden « als daartoe grond bestaat » moet die indruk wegnemen.

Bij artikel 7 werd een amendering van de Regering éénparig goedgekeurd ten einde één enkele territoriale bevoegdheidsregeling voor de jeugdrechtbanken « met voorrang voor het criterium van de plaats waar de jongere verblijft » te behouden, omwille van de tussen Gemeenschappen bestaande verschillende regelingen en omwille van het vergemakkelijken van de praktische organisatie van de parketten.

Aansluitend daarbij werd door sommige commissieleden het probleem opgeworpen van de sanctie die in dit artikel wordt opgelegd aan ouders, voogden en opvanggezinnen, die nalaten een verandering van verblijfplaats van een door een maatregel getroffen jongere aan de jeugdrechtbank mede te delen. Gelet op het bestaan van een rijksregister, werd zelfs verklaard dat die verplichte mededeling overbodig is. Uiteindelijk waren de meeste commissieleden van oordeel dat die verplichting, met een sanctie bij niet-naleving, moet behouden blijven om elke poging om de betrokken minderjarige aan het toezicht van de rechtbank te onttrekken, te voorkomen en eventueel te bestraffen. Bijgevolg, en op aandringen van de minister, werd de oorspronkelijke tekst behouden.

Bij de bespreking van artikel 10 werd nader uitleg gegeven over de reden waarom het zogenoemde persoonlijkheidsdossier tijdens de voorbereidende rechtspleging eventueel niet wordt medegedeeld aan de partijen indien zulks de belangen van de betrokken personen kan schaden.

De bespreking van artikel 11 gaf aanleiding tot een amendement dat uit handen geven onmogelijk zou maken tijdens het onderzoek van de feiten. De minister was het daar niet mee eens en gaf ter overweging dat het moet mogelijk zijn tot een uit handen geven te beslissen wanneer tijdens het gerechtelijk onderzoek duidelijk wordt dat beschermingsmaatregelen geen enkel nut hebben. Een aanvaarding van het amendement zou de rechtsgang nodeloos kunnen vertragen. Om het uit handen geven uit te spreken is het immers nodig, doch ook voldoende, dat de minderjarige wordt vervolgd. Bovendien wordt met het uit handen geven tijdens het onderzoek helemaal niet vooruitgelopen op de schuld-vraag. We moeten herhalen dat het uit handen geven mogelijk moet zijn indien de jeugdrechter meent dat hij over voldoende informatie beschikt over de persoonlijkheid van de betrokkene om dit te doen, ook al is het onderzoek nog niet afgelopen. Bedoeld amendement werd tenslotte ingetrokken.

Bij de bespreking van artikel 13, dat het artikel 50 van de wet op de jeugdbescherming wil wijzigen, werd door een lid gepoogd, via amendering een wat hij noemde bijna automatisch uit handen geven uit het artikel te schrappen, omdat dit automatisme volgens hem geheel haaks staat op de basisfilosofie van de jeugdbeschermingswet. De indiener van het amendement kon niet aanvaarden dat een jeugdrechter een zaak uit handen geeft zonder over een medisch-sociaal rapport te beschikken.

Verwijzend naar het delicate compromis dat in de Kamer ter zake werd bereikt, heeft de minister aangedrongen op het behoud van de tekst. Hij herinnerde eraan dat de Regering aanvankelijk

gedacht had aan een verplicht uit handen geven binnen 15 dagen in geval men te maken heeft met een herhaling van zware misdrijven. Het amendement werd vervolgens niet meer aan een stemming onderworpen.

Er werd van die bespreking nog gebruik gemaakt om een onachtzaamheid van de Kamer te corrigeren. Het verplicht uitvoeren van een maatschappelijk en medisch-psychologisch onderzoek werd nu in de tekst ingeschreven om mogelijke uitzonderingen daarop in diezelfde tekst verstaanbaar te maken.

Bij de bespreking van artikel 14 werden, in de vorm van een amendement, bezwaren geuit tegen het verbieden van vrij verkeer tussen een jongere, die het voorwerp is van een maatregel, en bepaalde personen die door de jeugdrechtbank worden aangewezen. Opnieuw werd hier gewezen op het heel eigen karakter van de jeugdbeschermingswet, met bovendien het gevaar van discriminatie van jongeren ten opzichte van volwassenen vermits een op secrete stellen in het kader van een voorlopige hechtenis slechts drie dagen kan duren.

Opnieuw antwoordde de minister hier dat het verbod van vrij verkeer essentieel geen beschermingsmaatregel is voor de betrokken minderjarige. Hieraan wordt toegevoegd dat het verbod van vrij verkeer, dat wordt opgelegd door een onderzoeksrechter, voor iedereen geldt, terwijl de hier bedoelde maatregel slechts van toepassing is op de personen die de jeugdrechter bij naam aanwijst. De commissie heeft laten noteren dat de bedoelde verbodsmaatregel wordt uitgevaardigd in het belang van de minderjarige zelf, terwijl er in de tekst al eens sprake is van de noodwendigheden van het onderzoek. De overtuigingskracht van de minister heeft ook hier geleid tot het intrekken van een amendement.

Bij de bespreking van artikel 16 werd een amendement ingediend om de termijnen van beroep tegen beschikkingen, waarbij voorlopige maatregelen worden opgelegd, te beperken tot maximum twee maanden, in de plaats van de in de tekst voorgestelde drie maanden ten einde zo vlug mogelijk tot een einduitspraak te komen. Dit amendement werd aanvaard, ondanks het negatief advies van de minister.

Artikel 18 dat bijzondere waarborgen bevat voor de gevallen waarin minderjarigen tijdens de voorbereidende rechtspleging in een gesloten inrichting worden geplaatst, gaf aanleiding tot een grondige bespreking en een vrij drastische herschrijving van het artikel.

Allereerst werd voorgesteld de duur van een voorlopige maatregel van bewaring te beperken door de jeugdrechtbank te verplichten binnen zes maanden een uitspraak ten gronde te doen. De indiener van dit amendement was van oordeel dat de termijn van drie maanden, die één keer kan worden opgelegd, moet worden beschouwd als een redelijke maximumtermijn. Hetzelfde lid diende eveneens een amendement in vanuit datzelfde inspiratie ten einde het verbod op het verlaten van een gesloten instelling te beperken tot een termijn van 75 dagen. Ook hier werd opgemerkt dat de jongere niet dezelfde waarborgen heeft als bij voorlopige hechtenis: de duur van de plaatsing in een gesloten opvoedingsafdeling wordt immers niet afgetrokken van de duur van de straf en ook niet in aanmerking genomen voor de vergoeding wegens nutteloze vrijheidsberoving.

De minister betwistte de gegrondheid van die amendementen. Delinquenten die niet met de gerechtelijke overheid willen meewerken, mogen, volgens hem, in geen geval worden begunstigd. Bovendien moet worden vastgesteld dat, wanneer er voor bepaalde feiten meerdere daders zijn, de problemen die in één dossier rijzen, automatisch een weerslag hebben op de behandeling van de andere dossiers en dus op de duur van het onderzoek. Ten aanzien van het tweede amendement opperde de minister dat, wanneer een rechter iemand in een gesloten instelling plaatst, de waarborg moet kunnen worden gegeven dat die maatregel wel effectief zal zijn. De minister was wel bereid om een ander amendement te aanvaarden waarin strengere voorwaarden werden gesteld aangaande het verbod om de instelling te verlaten, voorwaarden die te maken hebben met de persoonlijkheid van de betrokkene, eerder dan met de ernst van de feiten.

Verschillende leden waarschuwden naar aanleiding van dit dispuut voor een geleidelijk wegschuiven van een beschermingsstelsel naar een sanctiesysteem, met bovendien het gevaar van een

vrijheidsberoving die nauwelijks aan termijnen wordt onderworpen. Door de discussie werd wel duidelijk dat een verlenging van de bewaringsmaatregel zeker niet alleen een opvoedingsmaatregel is, maar vooral een maatregel met het oog op het berechten van de betrokkene.

De minister was het ermee eens dat er een aantal waarborgen inzake termijnen dienen te worden ingeschreven, maar hij meende dat ook geageerd moet worden tegen de uitwassen van niet-verantwoorde invrijheidsstellingen. In een poging om de standpunten te verzoenen werd door de minister voorgesteld dat de jongere en zijn raadsman, bij iedere verlenging van de «opsluitingsmaatregel», moeten worden gehoord en dat de beslissing tot verlenging moet worden gemotiveerd, verwijzend naar ernstige en uitzonderlijke omstandigheden, die zowel betrekking hebben op de vereisten van de openbare veiligheid als op de persoonlijkheid van de betrokkenen. Ingevolge een amendement werd daar nog aan toegevoegd dat over die verlenging elke maand een nieuwe beslissing moet worden genomen.

Een verdere discussie leidde ertoe dat ook de directeur van de instelling dient te worden gehoord bij iedere verlenging van de bewarende maatregel. Met betrekking tot het psychomedisch verslag werd nog verduidelijkt dat dit wordt opgesteld door een geneesheer of psycholoog.

Bij de eindredactie van dit veelbesproken artikel, werd nog gespecificeerd dat het horen van de betrokkene en van zijn raadsman niet alleen moet gebeuren na de termijn van zes maanden, maar ook bij de eerste verlenging van de maatregel om de betrokkene toe te laten zich te verdedigen met betrekking tot de inhoud van het medisch-psychologisch verslag.

Artikel 18 strekt ertoe artikel 53 van de wet van 1965 aan te vullen, zodat de maatregel, die het mogelijk maakt een minderjarige in een huis van arrest te houden, met meer uitgebreide rechtswaarborgen wordt omringd. Een lid heeft gepoogd, zij het vruchteloos, om die waarborgen nog uit te breiden door de minimumleeftijd van 14 jaar op 15 jaar te brengen. De minister heeft hier nogmaals herhaald dat een delinquent op drie jonger is dan 14 jaar en dat bij de hervorming, die door de Commissie-Cornelis waarschijnlijk zal worden voorgesteld, een specifiek stelsel van preventieve hechtenis vanaf 14 jaar zal worden gesuggereerd.

De discussie over artikel 18 werd uiteraard gekoppeld aan de discussie over artikel 19, waarin de opheffing van artikel 53 van de wet van 1965 ter sprake komt. Sommige commissieleden hebben bijvoorbeeld geprobeerd het leeftijdsplafond van 14 jaar te aanvaarden op voorwaarde dat de afschaffing van artikel 53 aan een ultieme datum werd verbonden, bijvoorbeeld 1 januari 1995. De voorgestelde teksten van de artikelen 18 en 19 werden tenslotte ongewijzigd goedgekeurd, vooral ook omdat de commissie de bevestiging kreeg van de minister dat een minderjarige in een arresthuis volledig wordt afgezonderd van de opgesloten volwassenen en, in overleg met de bevoegde jeugdrechter, een bijzonder gevangenisregime kan verkrijgen.

De voorgestelde artikelen 23 en 24 ondergingen nog enige wijziging ingevolge amendering en subamendering om redenen van zuivere legistieke aard. Bij die gelegenheid werd nog verwezen naar het Verdrag van Washington over de rechten van het kind, waarin wordt bepaald dat de ouders van het kind, of het opvanggezin, door de rechter moeten worden gehoord, wanneer het erom gaat het kind van instelling te veranderen.

Bij artikel 29 werd een amendement ingediend, hoewel nadien ingetrokken, ten einde in de wet te doen inschrijven dat de meldingen in het strafregister van een minderjarige worden geschrapt zodra de maatregelen die erin worden vermeld een einde nemen. De minister oordeelde dat de vermelding ervan in het centrale strafregister noodzakelijk blijft om toe te laten de voorgeschiedenis van een verdachte te kennen. Er zou evenwel worden nagegaan of de niet-vermelding van die gegevens in het gemeentelijk strafregister wel een voldoende wettelijke basis heeft. In ontkennend geval zou de minister nog een amendement indienen in openbare vergadering ten einde die wettelijke lacune aan te vullen.

Nadat nog een technische verbetering werd aangebracht aan artikel 30 van het ontwerp, werd het aldus uitvoerig geamendeerde ontwerp door de commissie voor de Justitie goedgekeurd met 10 stemmen, bij 4 onthoudingen.

De commissie moest vaststellen dat, ingevolge de goedkeuring van het ontwerp, twee wetsvoorstellen over dezelfde materie geen doel meer dienen. Het wetsvoorstel dat artikel 53 van de wet van 1965 wil opheffen, blijft nochtans op de agenda van de commissie staan, om de redenen die ik daarstraks reeds heb toegelicht.

Mij rest nog alleen de aangename taak de voorzitter en de leden van de commissie te danken voor het in mij gestelde vertrouwen en de diensten van de Senaat voor de accurate medewerking die ze hebben verleend bij de totstandkoming van dit verslag. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à Mme Herzet.

Mme Herzet. — Monsieur le Président, « on croit naïvement qu'un enfant est un ange... il n'est qu'un sauvage égoïste que nous devons éduquer ». Ce sont là les propos tenus par M. Robert Serrou.

« Il faut cesser de croire qu'en dessous de 14 ans, on n'a affaire qu'à des chérubins! » a dit Melchior Wathelet.

Ainsi est posé, sommairement et un peu brutalement peut-être, le problème qui nous préoccupe aujourd'hui, à savoir le projet de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

Ce projet est très circonscrit puisqu'il se limite à trois objectifs : premièrement, la mise en concordance de notre législation avec plusieurs conventions internationales; deuxièmement, l'adaptation aux règles de procédure devant les tribunaux de la jeunesse à la suite de la loi spéciale du 8 août 1988 et, troisièmement, les adaptations nécessaires à la suite de l'abaissement de la majorité civile à 18 ans. Mais il ne s'agit nullement d'un projet à portée purement et uniquement technique, car il aborde aussi des sujets extrêmement importants aux yeux du groupe PRL et aux miens, en particulier.

Je voudrais tout d'abord féliciter le rapporteur, M. Pataer, pour l'excellence et la précision de son rapport.

Je tiens à souligner également, pour m'en réjouir, le climat d'ouverture, d'écoute, de recherche de consensus qui a prévalu tout au long de nos travaux, tant du côté du ministre que de l'ensemble des membres ainsi que la réflexion approfondie qui a initié nos travaux et la qualité de ceux-ci.

Le rapport témoigne, de façon circonstanciée — que ce soit via les nombreux amendements déposés ou les critiques positives formulées tant par les membres de la majorité que de l'opposition — de l'ampleur et de la difficulté du travail accompli.

Ayant eu largement l'occasion de m'exprimer en commission et mes interventions figurant clairement dans le rapport, je n'estime pas nécessaire d'y revenir longuement en séance publique. Je préfère retenir certains points positifs de ce projet, poser quelques questions et émettre des considérations complémentaires.

De fait, monsieur le ministre, ce projet transitoire — c'est vous qui le dites — interpelle très directement chacun d'entre nous en tant que parent ou responsable politique. Il suscite, en tout cas chez moi, un certain inconfort intellectuel et peut-être moral.

Que de questions graves soulevées et restées sans réponse! Que de frustrations de n'avoir pas pu, en même temps et au départ notamment de l'article 53, qui nous met — ô combien — mal à l'aise et est relatif au placement provisoire dans une maison d'arrêt, discuter d'une refonte totale de la loi sur la protection de la jeunesse! Que de regrets de ne pas pouvoir aborder, en même temps, un vrai débat de fond sur un droit pénal spécifique pour les jeunes, ce qui impliquerait un changement complet de la philosophie de base de la protection de la jeunesse, sans parler de l'âge de la majorité pénale...

Il faut espérer que le projet Cornelis répondra à toutes nos interrogations et préoccupations. Mais quand, monsieur le ministre? Je suis impatiente et inquiète à ce sujet.

D'une part, vous avez répondu à la Chambre que le projet de la Commission Cornelis devrait être prêt fin 1993 — donc dans six mois — et, d'autre part, vous venez d'écrire à M. Van den Brande que « ce projet de réforme en est encore à l'état embryonnaire et qu'il est impossible de dire s'il pourra être achevé sur le plan législatif dans un proche avenir ». Dans ces conditions, ne sommes-nous pas un peu piégés?

Je constate aussi, pour m'en étonner, le caractère obsolète, l'imprécision, l'indigence même parfois de la terminologie employée à certaines occasions dans ce projet. Faut-il rappeler nos interprétations divergentes sur « une mauvaise conduite persistante », par exemple? Faut-il rappeler que « les mineurs font l'objet d'une attention particulière »? Cela nous a tous fait sourire, vous y compris monsieur le ministre, mais une loi qui prête à sourire ou qui n'est pas clairement compréhensible — et qui est donc sujette à interprétations différentes — par la population dans son ensemble, est-ce vraiment une bonne loi?

Vous avez raison, monsieur le ministre, de vouloir garantir l'exercice de leurs droits aux jeunes concernés par ce projet ainsi qu'à leurs conseils. Vous avez raison de dire que le mineur ne doit pas échapper aux conséquences de ses actes et que la situation actuelle engendre la démotivation des policiers. Vous avez raison de citer les chiffres inquiétants, effrayants et en constante augmentation — 20 p.c. par an — de la délinquance juvénile, à savoir que: 55 p.c. des violences commises à l'égard de femmes, 6,8 p.c. de la totalité des vols avec violence et 4,2 p.c. de la totalité des vols à main armée, ont été commis par des mineurs âgés de 16 à 18 ans. Vous avez raison de stigmatiser le comportement odieux de ces jeunes, qui s'attaquent de préférence à de plus jeunes qu'eux, à de plus faibles, avec une absence totale de responsabilité et un profond mépris pour autrui.

Voyons quelques exemples de cas qui se sont déroulés durant ces six derniers mois.

Mai 1993 : Bruxelles. Un jeune de 17 ans commet un homicide : « Je ne risque rien car je suis mineur! »; dessaisissement demandé.

Mai 1993 : Deinze. Crime crapuleux commis par un mineur âgé d'à peine 15 ans.

Juin : Braine-L'Alleud. Deux jeunes femmes violées par deux mineurs d'âge.

Février 1993 : Mouscron. Un jeune de 16 ans commet trois agressions, dont une mortelle : dessaisissement demandé.

Mai : Bruxelles. Valérie, 15 ans, violée par neuf hommes, dont trois mineurs.

Mars 1993 : Bruxelles. Meurtre d'une vieille dame par trois criminels, dont un mineur qui est le leader et est donc à l'abri des sanctions pénales : dessaisissement demandé.

Devant l'impunité dont semblent jouir ou jouissent les jeunes délinquants, impunité qui s'accompagne de la montée d'un sentiment d'insécurité pour les citoyens, se pose la question : qui doit vraiment être protégé? Les mesures d'éducation et de placement prises par le législateur suffisent-elles? Nous ne le croyons pas.

Voilà pourquoi nous proposons d'inverser le système de dessaisissement actuel en disposant que les mineurs de plus de 15 ans, auteurs de délits graves, soient d'abord amenés devant les juridictions ordinaires, sous réserve de la possibilité de renvoyer l'affaire devant le tribunal de la jeunesse, et étant entendu que les débats devant les juridictions pénales ont lieu en chambre du conseil pour éviter toute publicité.

Nous pensons vraiment que l'inversion du mécanisme de dessaisissement permettrait d'établir un meilleur équilibre entre la protection du mineur, la sanction la plus adéquate eu égard à son degré de maturité et de responsabilité et la protection de la population. C'est pourquoi nous déposons à nouveau cet amendement à l'article 38 en séance publique.

Mais vous, monsieur le ministre, partiellement conscient de la situation et sachant combien la population est attentive aux problèmes suscités par la délinquance, vous vous êtes contenté d'introduire un amendement frileux, prudentissime, afin de ne pas être désavoué par une partie de votre majorité, amendement qui prévoit et facilite l'accélération d'une éventuelle décision de dessaisissement du tribunal de la jeunesse en cas, notamment, d'actes graves de récidive.

En commission, j'ai déclaré que j'avais présidé un comité de protection de la jeunesse et que j'estimais que cette tâche était probablement la plus importante, du point de vue des responsabilités morales, que j'avais jamais assumée.

Comme le ministre, j'en ai tiré les conclusions que hélas, nos chérubins ne sont pas tous des anges et que, commettant des infractions en toute impunité, ils entament leur vie d'adulte sur la base d'une banalisation dangereuse des règles élémentaires de la vie de société.

Par ailleurs, nous nous limitons trop souvent à une condamnation sans poursuivre notre réflexion pour comprendre, pour éviter que cela ne recommence. Il nous appartient, à nous parents, à nous adultes, à nous responsables politiques, de prendre conscience qu'on ne peut laisser les enfants s'élever tout seuls.

Comme dit Robert Serrou «il est temps de comprendre que l'apprentissage de la liberté passe par la morale et l'éducation et que, sans elles, la vie en société est impossible», quelles que soient, par ailleurs, les dispositions législatives que nous prendrons.

Toute la société est concernée. Tous ensemble, nous devons prévoir des mesures d'accompagnement social et de prévention active au niveau des communes (des polices communales, des maisons d'accueil), de l'enseignement, des mouvements de jeunesse et, surtout, des familles qui engendreront une véritable pédagogie de la responsabilité pour les jeunes.

J'avoue cependant mon scepticisme quant à l'octroi des moyens nécessaires, tant pour l'application de votre projet de loi que pour l'accompagnement social adéquat.

Pour conclure, je vous dirai, monsieur le ministre, que si ce projet tend à rencontrer des exigences internationales et des impératifs nationaux, il doit aussi prendre en compte l'évolution et les besoins sécuritaires de notre société. Il doit assurer la protection de la société et la protection de la jeunesse, dans le respect des droits qui sont dus à l'une et à l'autre.

Il fallait pouvoir concilier à la fois prévention, éducation, responsabilité, répression et sanction. Et là résident la difficulté et le motif de notre abstention.

Je ne dis pas que votre projet de loi est mauvais, je dis qu'il est imparfait. Parce que transitoire, peut-être prématuré et, en tout cas hélas, déjà dépassé! (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Arts.

De heer Arts. — Mijnheer de Voorzitter, allereerst wens ik de rapporteur te feliciteren voor zijn merkwaardig dubbelverslag. Het verslag dat hij hier vandaag heeft uitgebracht, kan volgens de beste senatoriale tradities het schriftelijk verslag in feite vervangen.

Sommige zullen zich herinneren dat wij in december 1992 een dringende wetswijziging op de jeugdbescherming hebben goedgekeurd onder toezegging dat een noodzakelijke aanpassing onmiddellijk zou worden voorgesteld met betrekking tot de minderjarigen die net vóór hun meerderjarigheid een feit, in de strafwet omschreven als misdrijf, zouden hebben gepleegd.

Vandaag, meer dan zes maanden later, zijn we zo ver en wordt die problematiek op bevredigende wijze geregeld.

Wij hopen dat de minister er bij de Kamer op aandringt dat dit ontwerp nog voor het reces wordt goedgekeurd. Wij beschikken over een wetsartikel waardoor deze procedure mogelijk is en misschien kan de Kamer dan tot dezelfde datum vergaderen als de Senaat. Dat de Kamer dit ontwerp nog vóór het reces goedkeurt, is noodzakelijk om het juridisch vacuum op te vangen dat werd gecreëerd door de wet van 24 december 1992.

Een tweede belangrijk punt is de versterking van de rechtswaarborgen tijdens de procedure voor de jeugdrechtsbanken. Ik stel met genoegen vast dat het ontwerp op dit punt verder gaat dan wat strikt noodzakelijk was om de Belgische jeugdbeschermingswetgeving te conformeren aan het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Als belangrijke innovaties kunnen worden aangestipt: de beperking in duur van de voorlopige maatregelen en van de voorbereidende rechtspleging; het verplicht horen van de jongere vooraleer een voorlopige maatregel wordt opgelegd en het recht hierbij het dossier te consulteren; het recht op bijstand van een advocaat gedurende de voorbereidende rechtspleging; de bijzondere motiveringsplicht bij het opleggen van voorlopige maatregelen;

het invoeren van termijnen waarbinnen de jeugdkamer van het hof van beroep uitspraak dient te doen, onder meer bij beroepen tegen beschikkingen waarbij een voorlopige maatregel wordt opgelegd; de beperking van de plaatsingsmogelijkheid van minderjarige delinquenten in een gesloten instelling en de versterkte waarborgen in dit geval; de verplichte jaarlijkse herzieningsprocedure voor bij vonnis opgelegde maatregelen ten opzichte van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en tenslotte de plicht de minderjarige te horen in bepaalde, ook burgerrechtelijke, geschillen.

De uitgebreidheid van deze lijst toont aan welke vooruitgang het ontwerp op het gebied van de versterking van de rechtswaarborgen in jeugdbeschermingsaangelegenheden inhoudt.

Een derde belangrijk punt is het opnemen in het ontwerp van een aantal procedurebepalingen die nodig zijn opdat de intussen tot stand gekomen gemeenschapsdecreten inzake jeugdbescherming in werking kunnen treden. Aldus kunnen de Gemeenschappen hun bevoegdheden inzake jeugdbescherming ten volle uitoefenen, wat de coherentie van hun beleid ter zake ten goede kan komen.

Een vierde krachtlijn die uit het ontwerp kan worden afgeleid, is de invoering van een aantal elementen die eerder van een strafrechtelijke logica uitgaan, maar die toch in het kader van een beschermingswet worden ingevoegd. Ik denk hierbij aan de versoepeling van het uit handen geven, de invoering van de mogelijkheid om aan een in een openbare instelling geplaatste minderjarige een verbod van vrij verkeer met bepaalde personen te geven, geboden aan de noodwendigheden van het onderzoek, de plaatsing in een gesloten instelling wegens de noodwendigheden van het onderzoek en de koppeling van de verlenging van die maatregel aan hetzelfde criterium.

De invoering van deze bepalingen toont wellicht aan dat de optie van de wetgever in 1965 om de minderjarige delinquenten gelijk te schakelen met de minderjarigen in gevaar haaks op de sociale werkelijkheid staat en aan herziening toe is. Ik ben evenwel van mening dat de noodzakelijke nieuwe aanpak van jeugddelinquentie noch de vorm mag aannemen van een herinvoering van het volwassenenstrafrecht voor jongeren of voor bepaalde categorieën jongeren, noch erin mag bestaan dat een aantal strafrechtelijke elementen in de jeugdbeschermingswet worden ingevoerd, zonder dat de basispromissen waarop de wet steunt, worden herzien. In die zin kan ik het amendement van mevrouw Herzet, die hier een bewogen betoog hield met betrekking tot de herschikking van de procedure, niet steunen omdat het refereert aan een louter strafrechtelijke logica, daar waar mijns inziens in deze aangelegenheid een specifieke logica moet worden aangevend.

Reeds in 1912 had de wetgever ingezien dat het klassieke strafrecht geen oplossing biedt voor jongeren, maar hen integendeel door het contact met volwassen delinquenten en door de aan het klassieke strafrecht verbonden stigmatisering, definitief het pad van een delinquente carrière dreigde op te sturen. Bovendien dreigt het invoeren van een aantal bepalingen gegrond op een strafrechtelijke logica in de jeugdbeschermingswet dubbelzinnigheid te doen ontstaan en zo de realisatie van de fundamentele doelstellingen van de jeugdbeschermingswet, die wij in 1965 zo toejuichten, in het gedrang te brengen.

Ik wil pleiten voor een derde weg, die bestaat in de uitbouw van een volwaardig jeugdstrafrecht, dat zonder enige dubbelzinnigheid een sanctierecht zou zijn, maar waarbij de jongere toch op een meer opbouwende en positieve wijze dan in het klassieke strafrecht op zijn verantwoordelijkheid jegens de samenleving wordt gewezen. Het verslag van de Commissie-Cornelis zou een aanzet kunnen vormen voor een reflexie en discussie rond dit thema. Ik druk de wens uit dat het Parlement die reflexie en discussie spoedig opneemt. De besproken bepalingen zijn, wegens de zojuist uiteengezette redenen, slechts als overgangsregeling aanvaardbaar.

Ik wens tenslotte nog enige commentaar te leveren op enkele afzonderlijke artikelen.

Het nieuwe artikel 49, 3°, van de jeugdbeschermingswet staat toe dat de jeugdrechtsbank reeds beslist de zaak uit handen te geven terwijl het gerechtelijk onderzoek nog aan de gang is. In dat

geval vonnist de jeugdrechtbank «in de staat van de procedure». In de commissie werd verduidelijkt — en dit lijkt mij een zeer belangrijke verduidelijking te zijn — dat dit geenszins betekent dat het uit handen geven in dit geval kan gebeuren zonder dat er een maatschappelijk en medisch-psychologisch onderzoek is gebeurd. De zinsnede «in de staat van de procedure» heeft dus enkel tot doel duidelijk te maken dat tot het uit handen geven kan worden besloten, ook al is het gerechtelijk onderzoek nog niet beëindigd. De voorwaarden voor het uit handen geven blijven dus onverkort gelden.

In het nieuwe artikel 50, paragraaf 2, 2° en 3°, van de jeugdbeschermingswet worden de voorwaarden voor het uit handen geven in een aantal gevallen versoepeld. De jeugdrechtbank dient zich in die gevallen luidens de tekst van het artikel uit te spreken binnen vijftien dagen na dagvaarding en zonder een maatschappelijk en medisch-psychologisch onderzoek te moeten bevelen. Uit de commissiewerkzaamheden blijkt dat dit artikel als volgt dient te worden geïnterpreteerd.

De jeugdrechtbank kan de zaak maar uit handen geven zonder een nieuw maatschappelijk en medisch-psychologisch onderzoek te moeten bevelen, wanneer er reeds vroeger sociale en medisch-psychologische onderzoeken werden verricht, die bovendien nog voldoende recent zijn opdat de rechter met kennis van zaken kan oordelen.

De termijn van vijftien dagen is slechts een termijn van orde die mag worden overschreden in het geval dat de rechter niet voldoende is ingelicht over de persoonlijkheid of het milieu van de minderjarige.

De jeugdrechter dient dus in ieder geval afdoende ingelicht te worden over de persoonlijkheid en het milieu van de minderjarige. Het uit handen geven kan overigens wettelijk gezien nooit gebeuren omwille van de feiten op zich, maar enkel omwille van de niet-geschiktheid van jeugdbeschermingsmaatregelen, gelet op de persoonlijkheid van de minderjarige. Het is in deze geest dat ik het besproken artikel zal goedkeuren.

In het nieuwe artikel 52, voorlaatste lid, van de jeugdbeschermingswet wordt aan de jeugdrechter de bevoegdheid gegeven om de jongere die voorlopig geplaatst is in een openbare instelling omwille van de noodwendigheden van het onderzoek vrij verkeer te verbieden met de personen die bij naam worden aangewezen, en dit voor een hernieuwbare termijn van 30 dagen. Ik herinner eraan dat in de commissie werd voorgesteld dat de betrokken personen *nominatim* dienen te worden aangewezen en dat de beslissing dient te worden genomen in het belang van de minderjarige, ook al spreekt de tekst enkel over de noodwendigheden van het onderzoek. Minderjarigen worden in ieder geval verschillend behandeld in vergelijking met volwassen delinquenten. De bevoegde rechtscolleges zullen dienen uit te maken of dit verschil in behandeling al dan niet conform is aan het in internationale mensenrechtverdragen en in de Grondwet vervatte gelijkheidsbeginsel. De in de commissie gegeven interpretatie van het artikel is in dit geval niet onbelangrijk, maar er blijft misschien toch een probleem doordat het criterium van de commissie niet in de tekst is opgenomen.

Het nieuwe laatste lid van artikel 52 heeft betrekking op jongeren die vóór het bereiken van de meerderjarigheidsleeftijd een als misdrijf omschreven feit plegen en intussen meerderjarig worden. In die gevallen kunnen toch voorlopige maatregelen worden opgelegd of gehandhaafd na de meerderjarigheidsleeftijd.

Om alle misverstanden te vermijden wens ik te onderstrepen dat de woorden «en die leeftijd overschreden heeft tijdens de rechtspleging» ook kunnen slaan op het allereerste moment van de rechtspleging, namelijk het ogenblik waarop het openbaar ministerie een vordering tot het verrichten van navorsingen en het opleggen van voorlopige maatregelen tot de jeugdrechter richt. Het artikel is van toepassing wanneer de jongere op dat moment de meerderjarigheidsleeftijd reeds heeft bereikt. Het gebruik van de voltooid verleden tijd «overschreden heeft» is dus niet zonder belang. Er kan bijgevolg een voorlopige maatregel worden opgelegd in de hypothese dat de minderjarige zeer kort vóór het bereiken van de meerderjarigheid een feit pleegt dat pas na de meerderjarigheid wordt ontdekt.

De bepaling heeft dus zowel betrekking op een persoon die reeds meerderjarig is bij de aanvang van de rechtspleging, als op een persoon die tijdens de rechtspleging meerderjarig wordt. Het vervangen in de commissie van de woorden «op het ogenblik van haar uitspraak» door de woorden «tijdens de rechtspleging» is enkel ingegeven vanuit de bekommernis om de handhaving na de meerderjarigheid van voorlopige maatregelen die reeds opgelegd waren vóór het bereiken van de meerderjarigheidsleeftijd, bijvoorbeeld op 17 jaar en 11 maanden, mogelijk te maken.

Tenslotte werd er in de commissie nog vrij uitgebreid gehandeld over artikel 53 van de jeugdbeschermingswet. Hoewel uiteindelijk werd besloten de schrapping van dit artikel aan geen vaste datum te binden, mag ik toch de hoop uitspreken dat alles in het werk zal worden gesteld om zo snel mogelijk de voorwaarden daartoe te creëren. In het overleg tussen de federale overheid en de Gemeenschappen dient prioritair aandacht aan deze kwestie te worden besteed. Gelet op de negatieve effecten van het gevangenisverblijf op de meeste minderjarigen, dient een ieder in deze kwestie zijn verantwoordelijkheid op te nemen. Intussen valt enkel te hopen dat de jeugdrechters op een spaarzame wijze van dit artikel zullen gebruik maken.

Het ontwerp, hoe belangrijk een aantal bepalingen die erin zijn opgenomen ook mogen zijn, is zeker niet te beschouwen als een eindpunt. Het is eerder een signaal dat de aanpak van jeugddelinquentie aan een herziening toe is, waarbij de uitbouw van een aangepast jeugdsanctierecht prioriteit verdient, maar ook andere aangelegenheden die binnen de federale bevoegdheid zijn gebleven, verdienen aandacht, zoals de ontzetting uit het ouderlijk gezag, waar de opvoedingsbijstand werd afgeschaft. Ik denk hier ook aan meer burgerrechtelijke technieken van jeugdbescherming, zoals de verlatenverklaring en het co-ouderschap. Nu de Commissie-Cornelis spoedig haar eindrapport zal indienen, lijkt de tijd rijp voor een globale en coherente hervorming van de jeugdbeschermingswet.

Mijnheer de Voorzitter, onze fractie zal het ontwerp goedkeuren. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Mahoux.

M. Mahoux. — Monsieur le Président, je voudrais m'associer aux remerciements adressés à M. Pataer pour l'exactitude et la méticulosité de son rapport.

La loi de 1965 sur la protection de la jeunesse est une loi humaniste et progressiste. Elle est l'œuvre de Pierre Vermeylen, soutenu par le parti socialiste d'alors, et est apparue à l'époque comme un progrès considérable.

Elle part du principe que l'enfant et le jeune sont en devenir, que leur personnalité et leur capacité de discernement se structurent encore. Leur éducation n'étant pas achevée, les mineurs en danger ou les jeunes délinquants doivent faire l'objet de mesures de garde, de préservation ou d'éducation décidées et exécutées dans leur intérêt. Elle affirme cette vérité que, plus on s'approche de l'enfance, plus l'influence éducative peut être favorable.

Il faut se réjouir que le présent projet de loi préserve la philosophie de la loi de 1965, tout en l'adaptant à certaines conventions internationales comme la Convention européenne des droits de l'homme et la Convention des Nations unies relative aux droits de l'enfant, et en répondant à certaines critiques fondées quant à son application.

Un certain nombre de ces critiques, relatives aux mineurs en danger, n'étaient plus de mise à la suite du récent décret de l'aide à la jeunesse des Communautés, compétentes depuis 1988 en ce qui concerne l'enfance en difficulté et en danger. Les modifications des règles de procédure permettront d'ailleurs aux juridictions de la jeunesse d'exercer pleinement les missions et les compétences qui leur sont dévolues par les Communautés.

Le projet permet à notre législation de s'adapter à la Convention internationale des droits de l'enfant, notamment à son article 12 qui prévoit l'audition de l'enfant doué de discernement dans les procédures judiciaires ou administratives qui l'intéressent.

Désormais, le mineur âgé de 12 ans, assisté d'un avocat, doit être obligatoirement entendu par le juge de la jeunesse avant que n'importe quelle mesure provisoire ne soit prise à son égard. De même, il doit être entendu lorsque les litiges opposant les personnes investies de l'autorité parentale mettent ses intérêts en cause. Lorsque la déchéance de l'autorité parentale est décidée, l'enfant sera partie à la cause pour les dispositions qui touchent sa personne.

Une série de garanties de procédure améliorent également la protection juridique du mineur: en limitant la procédure préparatoire à six mois; en imposant la motivation des ordonnances de mesures provisoires; en organisant un meilleur accès au dossier pendant les délais d'appel des mesures provisoires; en imposant un examen médico-psychologique avant toute décision de dessaisissement; en organisant un débat contradictoire avant toute ordonnance de renvoi vers le tribunal de la jeunesse.

Venons-en aux articles 39 et 53 de la loi de 1965, critiqués en de nombreuses occasions.

L'article 39 relatif à la mise à la disposition du Gouvernement est purement et simplement abrogé, et nous pouvons nous en féliciter. La possibilité pour le juge de la jeunesse de transmettre à la seule responsabilité du pouvoir exécutif les dossiers de délinquants qui le dépassent est ainsi supprimée. Le Gouvernement de la Communauté française avait déjà fait savoir sa volonté de ne plus appliquer cette disposition. Désormais, il est établi que c'est aux tribunaux à décider d'un emprisonnement ou d'un enfermement en milieu éducatif fermé et non plus au pouvoir exécutif.

L'article 53 de la loi, relatif à l'emprisonnement de mineurs délinquants pour une durée de quinze jours maximum, est, lui aussi, réformé. L'application de cet article avait soulevé de nombreuses critiques, tant des spécialistes de l'aide à la jeunesse que de l'administration pénitentiaire.

Par ailleurs, la Cour européenne des droits de l'homme avait condamné l'Etat belge en raison de l'insuffisance des garanties juridiques pour les mineurs lors de l'application de cette disposition.

Le présent projet tend à apporter des garanties importantes. Ainsi, l'article 53 ne concerne plus que des mineurs ayant commis une infraction. Il n'en sera plus fait application à des mineurs âgés de moins de 14 ans. Le recours au placement provisoire en maison d'arrêt sera traité endéans les cinq jours ouvrables.

Au cours d'une même procédure — c'est très important —, le placement ne pourra plus être ordonné qu'une seule fois.

On peut bien sûr regretter que l'article 53 ne soit pas supprimé, mais son maintien répond à l'insuffisance des services d'accueil et d'urgence, y compris en milieu fermé, dans les Communautés. Le Gouvernement aura la possibilité d'abroger cet article par arrêté royal dès que l'encadrement éducatif adapté le permettra. A cet égard, il faut souligner les efforts déjà réalisés par les Communautés. Il faudra qu'elles poursuivent encore leur investissement pour empêcher que des mineurs soient renvoyés vers la prison.

Si l'accroissement des places en milieu fermé apparaît comme une nécessité, il faut se réjouir de ce que le présent projet accroît les garanties concernant tout placement en milieu fermé.

Ainsi, lorsque, dans le cadre de la procédure préparatoire, un placement sous régime éducatif fermé est ordonné, la mesure ne peut plus être prise que pour un délai de trois mois au plus, uniquement en cas de mauvaise conduite persistante, de comportement dangereux de l'intéressé ou lorsqu'une instruction judiciaire le requiert.

Ces mesures ne sont renouvelables qu'une seule fois, et après communication du rapport médico-psychologique de l'établissement et audition de l'intéressé et de son avocat.

Elles pourront toutefois être prolongées de mois en mois par décision motivée du tribunal de la jeunesse, pour autant qu'existent des circonstances graves et exceptionnelles se rattachant aux exigences de la sécurité publique ou propres à la personnalité de l'intéressé. Ce texte a fait l'objet d'un compromis à même

de garantir tant une certaine sécurité publique que les droits de la défense du mineur. Nous pouvons déjà nous réjouir du résultat obtenu.

En ce qui concerne les conditions d'accès en milieu fermé, les socialistes étaient partisans de la fixation de critères précis, comme l'âge, une délinquance particulière orientée contre les personnes ou une délinquance mettant en péril la propre personne du jeune.

Toutefois, la seule fixation d'un seuil d'âge à douze ans est déjà une garantie estimable.

De même, on peut se réjouir que l'accès aux institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance soit réservé, sauf circonstances très exceptionnelles, aux jeunes âgés de plus de douze ans. A l'heure actuelle, un enfant de dix ans a été retiré à la garde de ses parents et confié à une des institutions de la Communauté française. Cette situation ne pourra plus se produire à l'avenir.

En ce qui concerne la majorité pénale et le dessaisissement au profit des juridictions ordinaires, il faut rappeler que le PS avait manifesté son attachement au maintien de la situation actuelle.

S'il fallait corriger certaines dérives dans l'application de la loi de 1965, il n'était pas question d'abaisser l'âge de la majorité pénale et l'âge à partir duquel le dessaisissement est possible.

Ce n'est pas en abaissant l'âge de la majorité pénale que les problèmes de délinquance auraient été résolus. Au contraire peut-être, des jeunes qui auraient pu être réinsérés socialement auraient été renvoyés dans le circuit pénal ordinaire et vers la prison, dont on sait combien elle est criminogène, particulièrement en ce qui concerne les jeunes.

Sans toucher à la philosophie de la loi de 1965, le législateur a cependant voulu combattre certaines dérives pouvant s'apparenter, pour le corps social, à de la permisivité.

En ce qui concerne le dessaisissement, différentes modifications sont apportées dans le projet, dont certaines modifient et assouplissent les procédures et dont d'autres renforcent la position juridique du mineur.

Ainsi, lorsque le juge de la jeunesse saisi d'un fait commis par un mineur s'est dessaisi, ce mineur relèvera automatiquement des juridictions ordinaires s'il commet de nouveaux faits délictueux. Il ne faudra donc plus recommencer les examens médico-psychologiques ni l'étude sociale.

Le mineur ne pourra plus bloquer la procédure et empêcher la sanction pénale par le simple fait qu'il se soustrait aux examens médico-psychologiques. S'il empêche, par son propre fait, que cet examen ait lieu, le juge de la jeunesse pourra passer outre.

Par ailleurs, le ministère public pourra saisir le tribunal de la jeunesse de réquisition tendant au dessaisissement alors même que l'instruction n'est pas encore terminée. Cette procédure permettra de connaître, par l'examen médico-psychologique et l'étude sociale, si l'action éducative est envisageable sans attendre la fin de l'instruction qui, elle, concerne principalement l'examen des faits.

Quant aux jeunes délinquants récidivistes âgés de plus de seize ans qui portent principalement atteinte aux personnes, les autorités judiciaires seront obligées de réétudier le dessaisissement dans des délais rapprochés lorsqu'un jeune délinquant récidive après avoir échappé au dessaisissement par le passé.

En conclusion, on peut affirmer que le présent projet représente une avancée significative dans le domaine de la protection de la jeunesse, parce qu'il garantit mieux les droits des mineurs poursuivis et parce qu'il organise la procédure avec une meilleure efficacité. On peut espérer que la pratique permettra encore de préciser certaines dispositions, notamment en ce qui concerne les critères d'accès en milieu fermé.

Il faut espérer aussi une abrogation rapide de l'article 53 de la loi, qui permet l'emprisonnement du mineur pour une période de quinze jours. Tout le monde aurait bien entendu préféré connaître une échéance précise quant à cette abrogation et obte-

nir, en parallèle, les assurances des Communautés en ce qui concerne la mise en place, dans des délais raisonnables, des services d'accueil d'urgence. Une concertation devra s'établir à ce sujet.

En tout état de cause, ce projet est le résultat d'un compromis plus qu'acceptable; son entrée en vigueur est d'ailleurs attendue avec impatience dans les milieux chargés de l'aide à la jeunesse.

Le groupe socialiste soutient donc ce texte et le votera. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Goovaerts.

De heer Goovaerts. — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats feliciteer ik de rapporteur voor zijn zeer volledig verslag van onze bespreking in commissie.

De wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming is het gevolg van een veroordeling van de Belgische Staat door het Europees Hof voor de rechten van de mens op 29 februari 1988. Wij moesten onze wetgeving dus in overeenstemming brengen met het EVRM, met het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind en met de minimumregels van de Verenigde Naties met betrekking tot de gerechtelijke behandeling van minderjarigen, gewoonlijk «regels van Peking» genoemd.

Een andere aanleiding tot herziening van deze wetgeving van 1965 zijn de twee uitspraken van het Arbitragehof die de materiële bevoegdheid van de Gemeenschappen over de jeugdgerechten inzake gerechtelijke jeugdbijstand herbevestigen. Daardoor moeten wij dus overgaan tot een aanpassing van de procedurevoorschriften voor de jeugdrechtsbanken. De bijzondere wet van 8 augustus 1988 verleent immers aan de Gemeenschappen het recht de materiële bevoegdheid van de jeugdgerechten te bepalen ten opzichte van andere minderjarigen dan die welke een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Een laatste reden tot aanpassing van de wet van 1965 was de verlaging van de burgerlijke meerderjarigheid tot 18 jaar.

Dit ontwerp heeft in feite alles te maken met het betwiste artikel 53 van de wet van 8 april 1965 dat bepaalt dat een minderjarige maximaal 15 dagen in een gevangenis mag worden opgesloten indien er nergens anders — in een tehuis of inrichting voor jonge misdadigers — plaats is. Volgens het Europees Verdrag voor de rechten van de mens moet de vrijheidsberoving van een minderjarige tot doel hebben in te grijpen in zijn opvoeding en hem voor het bevoegde gezag te begeleiden. Het was op dit stuk dat de Belgische Staat in de zaak-Bouamar veroordeeld werd door het Europees Hof. Nochtans blijft dit ontwerp op dit punt ingebreke, want artikel 53 zal pas op termijn worden opgeheven bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit. De opheffing van artikel 53 moet worden uitgesteld ingevolge de nalatigheid van de Franse Gemeenschap. Het gaat toch niet op dat de federale wetgever zijn internationale verplichtingen afstemt op de goodwill van één van de Gemeenschappen. De opheffing van een wettelijke bepaling bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit is volgens ons onwettig.

Sommigen relativeren dit ontwerp met het argument dat het slechts een overgangsentwerp is. Nog vóór dit ontwerp in de Kamer werd goedgekeurd, zei de minister al dat het achterhaald was en dat het zo snel mogelijk zou moeten worden herzien. Ook in de senaatscommissie voor de Justitie bevestigde hij dat het ontwerp slechts een overgangswetgeving is. De Senaat zal begrijpen dat het moeilijk is voor een jurist zijn goedkeuring te hechten aan een halfslachtig ontwerp dat reeds aan herziening toe is nog vóór het wet wordt.

De VLD-fractie zal zich bij de stemming onthouden omdat het ontwerp toch enkele positieve technische wijzigingen bevat die noodzakelijk waren. Samengevat moeten we echter vaststellen dat het dit ontwerp ontbreekt aan een globale en duidelijke visie op de aanpak van de jeugddelinquentie. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Pataer, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de SP heeft verschillende goede redenen om dit ontwerp goed te keuren: artikel 53 is ten dode opgeschreven, de rechten van de verdediging van jongeren worden ernstig verbeterd; de territoriumgeschillen

tussen de federale overheid en de Gemeenschappen worden in belangrijke mate beslecht; het uit handen geven naar de gewone rechtbanken toe gebeurt minder automatisch.

Toch zullen we met gemengde gevoelens op dit debat terugblikken. De keuze tussen een jeugdbeschermingsrecht en een jeugdsanctierecht werd niet echt gemaakt — dit is voor later — maar toch worden nu in ons jeugdbeschermingsrecht bijna stiekem strafrechtelijke elementen geïntroduceerd. Bovendien gaan we nu reeds voelbaar de weg op die door de Commissie-Cornelis wordt uitgetekend. Ik bedoel dat er meer en meer aan wordt gedacht verschillende gerechtelijke instanties over jeugddelinquentie te laten oordelen, waardoor een eigen jeugdrecht meer en meer op de helling komt te staan.

Voorts staat vast dat de strafrechtelijke kant van dit dossier slechts één aspect is van een zeer complexe problematiek en van een omvattend beleid. De gerechtelijke procedure is maar een laatste schakel die pas op gang komt wanneer alle andere tussenschakels hebben gefaald. Wij kunnen dus alleen maar beklemtonen hoe belangrijk de rol is die ouders, gezin, school en jeugdbeweging spelen bij de aanpak van de echte oorzaken van jeugddelinquentie en van kansarmoede in het algemeen. De Engelse pers heeft er uitgebreid op gewezen in welke ellendige situatie de twee jonge Liverpoolse kindermoordenaars zijn opgegroeid. De sociale woestijn die het gevolg is van een jarenlange politiek die in feite een duale maatschappij heeft voortgebracht, heeft van de binnensteden van Manchester en Liverpool, om maar die te noemen, de Sarajevos's van West-Europa gemaakt, dixit de Leuvense hoogleraar Lode Walgrave.

De wet betreffende de jeugdbescherming van 1965 had de ambitie zeer omvattend en tegelijkertijd coherent te zijn. Partiele en in de tijd gespreide wetwijzigingen lijken nu elk op zich wel tegevoet te komen aan een aantal kritieken op de bestaande regelgeving en praktijk, maar dreigen in een sterk versnipperd, incoherent en daarom moeilijk werkbaar alternatief uit te monden. Dit heeft niet uitsluitend te maken met de bevoegdheidsgeschillen tussen de Gemeenschappen en de Belgische overheid.

Velen zijn het erover eens dat de wet van 1965 voorbijgestreefd is. De jongeren onder de 18 zijn mentaal ontvoerd en moeten voor hun verantwoordelijkheid worden geplaatst, wat niet betekent dat het strafrecht van de volwassenen zomaar op de jongeren kan worden toegepast. Essentieel lijkt ons dat we oog moeten hebben voor twee verschillende delinquente types, namelijk het leeftijdsgebonden fenomeen van licht wetsovertredend gedrag en anderszits de meer ernstige delinquentie die blijft aanhouden na de adolescentie. Dit onderscheid wordt in de praktijk soms onvolgende gemaakt.

We hebben zeker nood aan een nieuwe door een brede groep gedragen theorie over de jeugdbescherming. Velen zijn bezig die uit te werken. Het is goed dat daarover op een serene manier wordt nagedacht, los van enige paniekzaaijerij rond de sterk in het oog springende en mediagevoelige jeugdmisdadigheid. Met statistische gegevens dient voorzichtig te worden omgesprongen. De Commissie-Cornelis heeft de zwakte vastgesteld van de statistische gegevens inzake jeugdbescherming. Deze laten, volgens de commissie, momenteel niet toe het verschijnsel van de jeugddelinquentie in zijn geheel te beoordelen en de efficiëntie na te gaan van zowel de sociale als de gerechtelijke actie. De Commissie-Cornelis stelt voor dat een universitair onderzoek de basis legt voor een nieuwe wijze van inzameling van de gegevens met het oog op een aanpassing van het gevoerde beleid.

Het eerste tussentijds rapport van de Commissie-Cornelis, dat werd vrijgegeven op 3 november 1992 deelt ons *in fine* mede dat aan de minister een nieuw rapport zal worden bezorgd op het einde van het gerechtelijke jaar, dus nu ongeveer. Het zou ons dan ook interesseren of van dit rapport, bij manier van spreken, reeds een drukproef bestaat.

We dringen er in elk geval op aan dat dit tweede rapport en de eerste voorstellen van een nieuwe codificatie ons zo vlug mogelijk worden medegedeeld. Het zou in elk geval nefast zijn de besluiten van de Commissie-Cornelis in de lade te laten liggen, zoals gebeurd is met het rapport van de heer Legros, met het argument dat we de wetgeving inzake jeugdbescherming toch niet om de haverklap kunnen wijzigen.

De overwogen en uitgebalanceerde inhoudelijke voorstellen van het rapport-Cornelis, zoals ze ons nu bekend zijn, mogen we in geen geval laten verkommen. We leven met een tijdgeest die om een harder en effectiever optreden van de justitie schreeuwt. Het subjectieve onveiligheidsgevoel haalt het duidelijk op de relativerende of te relativiserende statistieken en de meest storende criminaliteit wordt niet zelden met jongeren geassocieerd. De Commissie-Cornelis heeft nu reeds verdienstelijke werkstukken afgeleverd, waarin grotendeels wordt afgerekend met de dubbelzinnigheid van het oude jeugdbeschermingsdenken. De vraag is nu welke maatregelen wij, ongeduldige politici, hopelijk binnenkort, het eerst zullen nemen. Zullen we niet te vlug geneigd zijn eerst de repressieve room van de melk te scheppen? Krijgt de Commissie-Cornelis vanuit het Poelaertplein voldoende signalen die duidelijk maken dat een versnelde besluitvorming absoluut wenselijk is?

Ik zou tenslotte willen voorstellen de commissie voor de Justitie na het reces zo vlug mogelijk de gelegenheid te geven een eerste evaluatie te maken van de rapporten-Cornelis, zodat we een eind kunnen meedenken met de heren en dames van de wetenschap en van de gerechtelijke praktijk en wij onszelf kunnen stimuleren om in gestrekte draf onze wetgevende opdracht in deze materie af te ronden. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Vaes.

M. Vaes. — Monsieur le Président, je voudrais m'associer aux remerciements adressés par mes collègues à M. Pataer et aux services de la Justice pour ce rapport dont il faut signaler la difficulté sur le plan technique. Je remercie également mes collègues pour le climat de franchise qui a caractérisé les débats en commission de la Justice. C'est d'ailleurs dans ce même climat que je souhaite rappeler brièvement la position politique que le groupe Ecolo-Agalev estime devoir adopter à l'égard de ce projet.

Je voudrais commencer par une réflexion concernant les travaux de la commission de la Justice en soulignant que le temps consacré par cette commission à des projets de ce type est fonction de sa mission spécifique de législateur. En effet, dans l'état actuel des choses, il faut modifier les lois pour modifier les procédures, ce qui prend énormément de temps. Je partage sur ce point le regret exprimé par Mme Herzet, à savoir que tout le temps investi dans les débats techniques, dont je ne nie nullement l'importance, nous prive du temps nécessaire à un débat franchement politique qui porterait sur la politique de prévention, sur le projet social et économique, sur l'attitude des jeunes vis-à-vis des adultes, sans oublier les problèmes d'autorité dans notre collectivité.

J'estime que si les partis politiques peuvent arriver à se mettre d'accord sur un projet comme celui dont nous discutons, c'est qu'il ne porte que sur une certaine logique technique d'amélioration du fonctionnement d'un système de relations entre acteurs. Mais les partis n'arriveraient probablement pas à un accord sur les options politiques essentielles à mettre en œuvre face à l'évolution des comportements des individus dans la collectivité, dans une optique de prévention. Un tel débat serait pourtant indispensable pour faire évoluer les choses et je m'interroge quant au lieu où il devrait se tenir. Faut-il l'organiser dans le cadre du Parlement, en veillant à consacrer moins de temps aux discussions d'ordre technique, ou faut-il envisager ce débat ailleurs, en y associant ou non les responsables politiques?

Mes collègues ont mis en évidence les principes-guides qui sous-tendent les améliorations techniques déjà apportées à ce projet par la Chambre et par le Sénat. Je ne m'y attarderai pas car mon analyse est sensiblement la même que celle de MM. Mahoux et Pataer, par exemple. Je voudrais toutefois attirer l'attention sur quatre problèmes qu'il me paraît intéressant de souligner dans le cadre général de cette réflexion politique sur ces relations entre la protection de la jeunesse et le système judiciaire.

Premièrement, j'ai déjà évoqué brièvement en commission le lien entre, d'une part, les actions envisagées par les Communautés et le pouvoir fédéral en matière de toxicomanie et, d'autre part, la façon dont il faut concevoir, tant pour les jeunes que pour les adultes, la gestion des milieux d'accueil et de traitement psychosocial de la population.

A ce propos, je rappelle qu'une partie importante des délits commis actuellement sont associés, de façon directe ou indirecte, au problème de la toxicomanie. Cette question n'a pu être examinée en commission, mais je constate une hésitation quant au mode d'organisation des milieux d'accueil fermés ou semi-fermés, quant au type d'accompagnement social, médical ou psychologique, tant pour les jeunes délinquants que pour les délinquants adultes, lorsque les problèmes observés sont liés à la toxicomanie. Politiquement, notre collectivité n'a pas choisi clairement son modèle ou, tout au moins, comme le modèle du Gouvernement est plutôt de nature répressive, il n'existe pas de consensus politique sur les accents prioritaires en matière de prévention et de lutte contre la toxicomanie.

Une amélioration interviendra dans la façon de concevoir les mesures adéquates à prendre vis-à-vis des jeunes délinquants et des jeunes en difficulté ou menacés lorsque, ensemble, nous aurons clarifié le débat sur les façons de traiter les causes de la toxicomanie et des comportements dérivés.

En deuxième lieu, je voudrais aussi souligner qu'il s'agit d'un projet important en ce sens qu'il implique beaucoup d'acteurs : les jeunes, leur famille, les assistants sociaux, les juges, tant du pénal que de la protection de la jeunesse, et les milieux d'accueil placés sous la responsabilité des Communautés. Ce projet est donc complexe au niveau des relations entre les acteurs qui l'organisent.

Je désire aussi attirer l'attention sur le hiatus pouvant exister entre la loi elle-même et son application sur le terrain. Ainsi, la police communale et la gendarmerie continuent souvent à avoir des comportements infantilisants et humiliants à l'égard des jeunes qui, pour une raison ou une autre — vol, fugue, accident — sont pour la première fois en contact avec la justice. Ces jeunes doivent savoir s'ils seront respectés en tant que personnes et si leurs interrogateurs veulent les aider ou les enfoncer. Le fait par exemple de dépouiller un jeune de sa ceinture, de ses lacets ou de tout autre élément vestimentaire lors de son interrogatoire est tellement humiliant pour lui qu'il est paralysé dans son contact avec les autorités publiques. J'estime qu'il y a là un réel problème de pratique judiciaire et policière, au-delà des prescrits de procédure.

Il faut absolument veiller à ce que les personnes chargées d'appliquer ces procédures aient un comportement digne à l'égard des jeunes en question, lesquels se forment souvent, sur base des premiers interrogatoires, une première idée de la justice et de leurs rapports possibles avec la force publique sur les plans de l'assistance, de la compréhension ou de la répression.

Si l'on continue à adopter à leur égard une attitude humiliante, moralisatrice et incriminante, sans toujours disposer des preuves nécessaires, on ne résout certainement pas le problème fondamental de la responsabilisation des jeunes. Il est impératif de les considérer comme des personnes à part entière, dignes de respect, et plus souvent en difficultés de vie que délinquants volontaires.

Ma troisième réflexion porte sur l'article 53. Ecolo fut très opposé à la Chambre à la solution proposée par le Gouvernement. J'ai écouté avec attention les argumentations du ministre et de mes collègues, mais, tout en reconnaissant la réalité du problème, je persiste à croire qu'il est anormal de laisser au Gouvernement seul la possibilité d'abroger une loi ou l'un de ses articles.

La Communauté française ne dispose pas actuellement des moyens suffisants pour répondre à un certain nombre de besoins sociaux objectifs. On peut lui reprocher de ne pas être assez rapide dans la création d'un nombre de places suffisant en milieu fermé, mais ce point demande vérification.

Par ailleurs, il convient de mener un débat sur le point de savoir s'il ne serait pas opportun de reconnaître, agréer et contrôler une série d'institutions privées « de service public », qui pourraient compléter utilement l'arsenal des institutions et des lieux de traitement du réseau des institutions publiques proprement dites.

Une réflexion doit être entreprise à ce sujet, car beaucoup d'associations bénévoles connaissent bien le terrain et pourraient utilement contribuer à ce réseau de service public qui aide la jeunesse en difficulté.

Ma quatrième question s'adresse directement à M. le ministre. Je souhaiterais qu'il nous informe de l'état actuel des travaux de la Commission Cornelis. Je crois me rappeler que le rapport Corne-

lis de novembre 1992 indiquait qu'une réponse concernant la consultation des milieux intéressés serait remise au ministre avant la fin de l'année judiciaire. Peut-il me dire s'il a doté la Commission Cornelis des moyens nécessaires pour procéder à ces consultations et si les conclusions de celle-ci pourront être déposées dans le délai prévu, auquel cas il pourrait nous dire à quel moment l'option globale de ce projet pourrait être débattue au Parlement ?

En conclusion, le groupe Ecolo-Agalev s'abstiendra sur ce projet. En effet, le Gouvernement se contente d'une gestion relativement répressive, selon nous, de la délinquance et des problèmes sociaux actuels, au lieu de s'orienter avec détermination vers une véritable politique de prévention et de gestion des problèmes de fond, notamment en matière d'exclusion. Par ailleurs, le Gouvernement a maintenu l'incertitude entourant l'article 53 dont j'ai déjà parlé. Enfin, il laisse dans les limbes les suites du rapport Cornelis que j'ai évoqué dans ma troisième question.

Cependant, ce projet présente également des éléments positifs auxquels je souscris. Dès lors, il n'y a aucune raison d'arrêter ce type de progrès qui, s'il est marginal sur le fond, concerne un certain nombre d'acteurs auxquels, comme l'a rappelé M. Mahoux, sont demandeurs de certaines améliorations au niveau de la procédure. De plus, la Chambre doit encore se prononcer, et ce assez rapidement, pour confirmer les choix du Sénat.

Voilà la position actuelle du parti Ecolo en la matière.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones. — Mijnheer de Voorzitter, ik sluit mij aan bij de lofbetuigingen aan de rapporteur, zowel wat het schriftelijk als wat het mondeling verslag betreft.

Na de uitgebreide behandeling van dit onderwerp door andere leden, kan ik mij beperken tot de algemene lijnen ervan.

Dit is een tussenontwerp, dat een aantal specifieke wijzigingen aanbrengt aan de wet op de jeugdbescherming van 1965. Hoewel het slechts gaat om een aantal specifieke wijzigingen, werden er aan dit ontwerp ruime besprekingen gewijd, gespreid over een periode van vier maanden. De besprekingen werden onderbroken door de onderhandelingen in verband met de grondwetsherziening, wat niet bevorderlijk was voor de samenhang van de discussie.

Nadat er in de commissie voor de Justitie van de Kamer reeds was geamendeerd, werden ook in de senaatscommissie talrijke amendementen ingediend, zowel door de leden als door de Regering. Het ontwerp zal bijgevolg moeten worden teruggezonden naar de Kamer en de drang naar de bespreking van de grote hervorming van de wet inzake jeugdbescherming zal nog toenemen.

In de loop van de discussie hebben wij het 41 bladzijden tellende eerste verslag ontvangen van de Nationale Commissie voor de hervorming van de wetgeving inzake jeugdbescherming, de zogenaamde Commissie-Cornelis. Dit verslag maakt ondertussen nog het voorwerp uit van een brede consultatieronde. De commissie had bepaald dat het eindrapport klaar zou zijn op het einde van dit gerechtelijk jaar. In dit nieuwe rapport, dat wij weldra mogen verwachten, zullen de definitieve keuzen zijn vastgelegd op grond waarvan de wettekst moet worden opgesteld.

Uiteraard rijst nu de vraag of het nog wel nut heeft dit voorlopige ontwerp goed te keuren, ook al werden er belangrijke wijzigingen aangebracht in de wet van 1965. Alleszins moet worden vermeden dat het goedkeuren van dit ontwerp de druk verkleint om het definitieve ontwerp in te dienen.

Wij kunnen het jeugdbeschermingsrecht in ons land niet meer behandelen wanneer wij voorbijgaan aan de evolutie van de institutionele wetgeving in België, met de vaststelling dat er conflicten dreigen te ontstaan door de bevoegdheden van de Gemeenschappen enerzijds en van het federaal Belgisch apparaat anderzijds.

Het fundamenteel beginsel van de wet van 8 april 1965 was de eenheid van de gerechtelijke bescherming, met een gelijke behandeling van het delinquent en het niet-delinquent kind. De wet van 8 augustus 1988 heeft het geheel van de jeugdbescherming, met inbegrip van de gerechtelijke bescherming, overgedragen aan de Gemeenschappen. De federale overheid blijft enkel bevoegd

voor «de opgave van de maatregelen die genomen worden ten aanzien van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd».

In principe is dus een uiteenlopende behandeling mogelijk voor jonge delinquenten en voor minderjarigen in gevaar gezien de normatieve bevoegdheid voor die twee categorieën bij verschillende organen berust. Gelukkig wordt de uitvoering van de maatregelen in ieder geval wel aan de gemeenschapsoverheden toebedeeld.

Omwille van deze splitsing is de Commissie-Cornelis op zoek gegaan naar een vernieuwd sanctierecht. Wij hopen dat er in de nabije toekomst ruimschoots gelegenheid zal bestaan om die nieuwe optiek te bespreken en dat het fundamenteel debat de parlementaire discussie niet zal voorafgaan.

De Volksuniefractie is ervan overtuigd dat de noodzaak zal blijken aan een nieuwe eenheid van behandeling in de jeugdbescherming met de mogelijkheid tot verdere federalisering van het jeugdbeschermingsbeleid, zowel op het gebied van het sanctierecht als op het gebied van het beschermingsrecht.

Als basisbeginselen van de noodzakelijke hervorming worden steeds, zoals in het voorverslag van de Commissie-Cornelis, de noodzaak aan duidelijkheid en rechtszekerheid en het subsidiariteitsbeginsel aangehaald. De oplossing van conflicten moet op een zo laag mogelijk niveau gebeuren, liefst met alternatieve sanctiemodellen waarbij dader en slachtoffer zelf tot een regeling komen. Slechts daarna moet er een gemeenschapsopvang zijn die dan uiteraard zo dicht mogelijk moet staan bij het te beschermen belang, in casu van de jeugdige dader enerzijds en het slachtoffer anderzijds. Volgens de VU zal daarbij zeer vlug blijken dat een federale jeugdstrafwetgever veel beter kan worden vervangen door een strafwetgever op gemeenschapsniveau.

Uit mijn twee algemene invalshoeken, enerzijds de noodzakelijke spoedige behandeling van het grote ontwerp in verband met de jeugdbescherming en anderzijds de nood aan federalisering van het jeugdbeschermingsrecht, blijkt reeds voldoende waarom de VU-fractie zich bij de stemming over het ontwerp zal onthouden.

Wij hebben bovendien diverse detailbezwaren tegen specifieke wijzigingen. Deze zijn reeds uitgebreid aan bod gekomen tijdens de commissiebesprekingen en in het uitstekende verslag van de heer Pataer, zodat ik daarnaar verwijs. Als voorbeeld som ik enkele ergerlijke aspecten op. Artikel 44, artikel 7 van het ontwerp, bevat de zinloze geldboetesanctie voor het verzuim van aangifte van verblijfplaatsverandering. Artikel 52, artikel 14 van het ontwerp, bevat de bepaling over het op secret stellen. Door dit verbod van vrij verkeer wordt de minderjarige delinquent eigenlijk strenger behandeld dan de volwassene. Uiteraard is er ook het behoud van de artikelen 53 en 53bis, de artikelen 18 en 19 van het ontwerp. Deze artikelen komen eigenlijk neer op een verkapt voorlopige hechtenis die onverenigbaar is met de rechten van de mens en de belangen van het kind. Wanneer dit artikel thans niet kan worden opgeheven moet, zoals voorgesteld maar niet aanvaard, ten minste een precieze datum worden vastgesteld waarop de bevoegde gemeenschapsoverheden — in het bijzonder en eigenlijk uitsluitend de Franse Gemeenschap — hun verantwoordelijkheid moeten opnemen.

Om al deze redenen, enerzijds de algemene opmerkingen en anderzijds de detailkritiek die niet minder belangrijk is, zal de VU-fractie van de Senaat, zoals deze van de Kamer, zich bij de stemming over het ontwerp onthouden. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, je voudrais me joindre à tous les intervenants précédents et remercier M. Pataer pour son rapport, qui constitue un très bon compte rendu des débats approfondis et assez techniques qui se sont déroulés en commission.

La matière abordée par ce projet de loi est complexe. Ce dernier a connu en outre un long parcours assez représentatif, me semble-t-il, du travail parlementaire. En effet, au niveau du Gouvernement, le projet a longuement été concocté; il est ensuite passé à la Chambre où il a été sérieusement amendé; il est arrivé à notre commission où nous l'avons également amendé de façon sensible,

ce qui implique son retour à la Chambre, quelle que soit la décision de notre assemblée. Il s'agit donc d'un bon exemple de fonctionnement du bicaméralisme.

Je voudrais également remercier le ministre qui, dans ses longues interventions, a fait preuve d'une réelle ouverture d'esprit, malgré une irritation perceptible à certains moments à l'égard de certains points de vue développés. Je puis comprendre ce sentiment, étant donné la complexité de la matière que nous traitons.

Le sujet essentiel de ce projet est extrêmement délicat puisqu'il s'agit de la réaction de la société face à la délinquance des jeunes.

Dans ce domaine, la Belgique a toujours été à la pointe, notamment par les législations de 1912 et de 1965 d'ailleurs citées en exemples à l'étranger. Comme l'a souligné le ministre en commission, la situation de la délinquance juvénile a sensiblement évolué depuis 1965. La société n'est plus ce qu'elle était voici trente ans. Elle est devenue plus dure. Nous connaissons actuellement un climat de violence inimaginable à l'époque. De trop nombreux jeunes sont désœuvrés. Parmi les causes diverses, citons notamment l'immigration mal contrôlée, l'extension du chômage des jeunes et l'échec scolaire. Tout cela a abouti, dans une large mesure, à une faillite de l'autorité parentale et à un échec du système éducatif. Or, paradoxalement, face à tous ces échecs, les pouvoirs publics sont interpellés pour trouver des solutions alors que, par ailleurs, leur rôle est constamment décrié.

Dans cette matière, le législateur doit, me semble-t-il, prendre en considération trois types d'intérêt entre lesquels un équilibre doit être trouvé : ceux du jeune concerné, ceux de la société et ceux de la victime. En commission, on s'est interrogé sur le point, théorique mais important, de voir si, finalement, le projet allait encore dans le sens de la protection de la jeunesse ou au contraire dans celui d'une plus grande pénalisation et d'une plus grande sanction.

La situation actuelle nécessite, à l'évidence, un certain pragmatisme. Certains aspects du projet sont plus répressifs que ceux de la loi de 1965. Je crois cependant qu'il convient de répondre de cette manière à une situation nouvelle. Néanmoins, le projet reste avant tout dans la ligne d'une protection de la jeunesse plutôt que dans celle d'une sanction; il trouve son équilibre entre ces deux tendances. A mes yeux, il est donc satisfaisant malgré certains regrets.

Comme l'a souligné le ministre, il s'agit d'un projet de transition dans l'attente d'un autre, plus important. Je ne suis cependant pas convaincu qu'avant la fin de la législature, nous ayons l'occasion de débattre de ce qu'on appelle le grand projet issu de la Commission Cornelis, ce qui donne de l'importance à notre débat actuel.

Je voudrais relever quelques points essentiels de la loi en distinguant tout d'abord les aspects qui me paraissent nettement positifs. Tout d'abord, je suis extrêmement satisfait de voir que le projet impose désormais, à tous les stades de la procédure, la présence d'un avocat dès qu'une décision doit être prise. Par ailleurs, la phase d'instruction sera désormais limitée à six mois et se déroulera de façon contradictoire avec l'avocat du jeune concerné lorsqu'il s'agira de prendre des mesures.

Une des lacunes antérieures de la loi résidait dans le fait que cette phase préparatoire n'était absolument pas limitée dans le temps. Dès lors, des mesures, dites provisoires, prises par un juge de la jeunesse pouvaient parfois être appliquées pendant plusieurs années, et ce sans qu'aucun véritable débat ait eu lieu. Le projet met fin à cette situation malsaine.

Autre point positif : toute jeune âgée de moins de 12 ans sera désormais entendue par le juge de la jeunesse amené à prendre une décision le concernant.

Je me réjouis également de la suppression des dispositions qui permettaient la mise à la disposition du Gouvernement. En outre, il me paraît positif d'avoir prévu la prolongation des mesures jusqu'à l'âge de 20 ans en cas de besoin.

Une autre disposition est également positive. Il s'agit de celle qui prévoit, en cas de délit commis par un mineur âgé de moins de 18 ans, que ce dernier pourra tout de même être jugé s'il a atteint sa majorité entre-temps. Cette disposition permet de mettre fin à des situations choquantes. En effet, dans certains cas, un mineur qui

avait commis un fait grave pouvait échapper au jugement puisque le tribunal de la jeunesse n'était plus compétent. Un vide juridique est donc ainsi comblé.

Je m'interroge toutefois sur les nouvelles dispositions en matière de dessaisissement au profit du tribunal correctionnel. En effet, ces dispositions contiennent à la fois des aspects positifs et négatifs. Il est exact que le dessaisissement est désormais facilité dans deux cas : celui d'un jeune récidiviste ayant fait l'objet d'une condamnation antérieure et celui d'un jeune qui refuse de collaborer à la procédure d'instruction. Cette disposition ne m'inquiète guère dans la mesure où l'automatisme n'existe pas et que le pouvoir d'appréciation appartient au juge de la jeunesse. Je reviendrai plus tard sur ce problème de confiance à l'égard du juge de la jeunesse.

D'autres aspects posent problème. Il s'agit de la possibilité d'enfermement strict pendant deux périodes successives de trois mois, ensuite prolongées mensuellement. Il est évident que l'enfermement strict d'un jeune âgé de moins de 18 ans ne peut se concevoir que pour des faits extrêmement graves. J'espère donc que l'application de cette mesure interviendra modérément, d'autant que les critères fixés par la loi — mauvaise conduite persistante, comportement dangereux, nécessités de la procédure — sont relativement vagues et peu objectifs.

J'en arrive à l'article 53 dont il a été beaucoup question. Le projet qui nous est soumis contient deux points positifs : d'une part, cet article ne pourra en aucune façon s'appliquer à des jeunes qui n'auraient pas atteint l'âge de 14 ans, d'autre part, le Gouvernement pourra abroger cette disposition par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres.

Le placement des jeunes en prison est évidemment une mauvaise solution. Personnellement, je pensais que le phénomène était très marginal et exceptionnel. Le rapport fait toutefois état de 536 cas en 1990. Ces chiffres ont été communiqués par M. Lelièvre, délégué général aux droits de l'enfant en Communauté française. Ces données fiables révèlent qu'il ne s'agit donc pas d'un simple phénomène marginal. Nous aurions souhaité disposer de statistiques plus précises. Elles n'ont malheureusement pas pu nous être fournies.

Je suis pleinement conscient de la difficulté du problème qui nous échappe partiellement, la législation relevant du pouvoir national et son application du pouvoir communautaire. En outre, nous savons tous que le problème est particulièrement crucial en Communauté française. Je me rends parfaitement compte qu'il était donc impossible d'abroger purement et simplement cette disposition. Une telle décision aurait, par ailleurs, relevé de l'hypocrisie puisque nous ne pouvions l'appliquer. Il n'en demeure pas moins qu'il eût été préférable de fixer une date — même reportée à deux ou trois ans — de façon à confronter les Communautés à leurs responsabilités. Je crains que la disposition prévue ne prolonge trop longtemps la situation actuelle. Par ailleurs, en tant que législateur, nous ne pouvons multiplier ce type de dispositions, puisque nous devons prendre une décision en abandonnant au pouvoir exécutif le soin d'en décider l'application.

Enfin, je voudrais souligner le rôle primordial du juge de la jeunesse dans toutes ces dispositions.

Le juge de la jeunesse dispose dans notre droit d'un pouvoir d'appréciation très large, à la rigueur plus étendu que celui dévolu au juge d'instruction. Le juge de la jeunesse instruit, juge et décide avec une grande liberté grâce à l'éventail des possibilités offertes par les textes. Le juge de la jeunesse remplit une tâche ingrate, psychologiquement difficile, avec des moyens insuffisants. Dans l'ensemble, les juges remplissent ces devoirs avec compréhension et conscience professionnelle. Je ne voulais pas manquer, à l'occasion de ce débat, de rendre hommage à la façon dont ils s'acquittent de leur tâche.

En conclusion, je dirai que ce projet vise à moderniser une législation particulièrement délicate. Il a été étudié avec soin, a longuement mûri, a été modifié à la Chambre et au Sénat. J'ai la conviction que le résultat de ces travaux est positif car il assure un bon équilibre entre les éléments en présence. C'est la raison pour laquelle, malgré certaines réserves, je me prononcerai avec confiance en faveur de ce projet.

Je terminerai mon intervention en émettant trois souhaits.

Tout d'abord, sans partager l'optimisme de M. Arts, j'espère néanmoins que le projet sera voté sans retard par la Chambre afin qu'il devienne opérationnel le plus rapidement possible.

Mon deuxième souhait s'adresse à vous personnellement, monsieur le ministre. Il conviendrait d'accorder aux tribunaux de la jeunesse des moyens suffisants pour leur permettre de mener une action véritablement efficace.

Enfin, mon troisième souhait s'adresse aux magistrats de la jeunesse. J'espère qu'ils appliqueront cette nouvelle législation dans le même esprit positif que celui avec lequel ils ont appliqué la loi de 1965.

Je pense que si mes trois souhaits se réalisent, le projet de loi aura des effets bénéfiques. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, je me joins aux éloges adressés par les collègues à M. Pataer pour son rapport minutieux mettant en évidence la qualité des débats qui ont eu lieu en commission de la Justice.

Je m'en voudrais de ne pas souligner combien l'attitude du ministre a été positive au cours de ces travaux, permettant ainsi des échanges de vue fructueux garantissant la qualité du travail parlementaire.

Mon collègue Philippe Mahoux s'étant chargé d'évoquer l'ensemble du projet, je n'y reviendrai pas. Cependant, je m'associerai à nombre d'observations importantes qui ont été faites quant à la signification de ce projet transitoire du Gouvernement. En ce qui me concerne, je me limiterai aux problèmes soulevés par le placement en milieu éducatif fermé. C'est une question politique importante, qui conditionne la survie des valeurs sur lesquelles se fonde la protection de la jeunesse.

Le développement de certaines situations inquiète de nombreux responsables. A titre d'exemple, un juge de la jeunesse de Bruxelles a récemment demandé l'entrée en milieu fermé d'un mineur ayant commis des infractions d'une gravité incontestable. Cette demande ne pouvant être satisfaite faute de place, le mineur a été placé dans une institution publique ouverte, dont il s'est enfui. Lorsqu'on l'a retrouvé, le juge l'a fait mettre en prison sur la base de l'article 53. Il a, ensuite, formulé à nouveau sa demande visant à faire admettre ce jeune en milieu fermé car il estimait qu'un régime éducatif était nécessaire. Toutefois, sa demande a une fois de plus été rejetée.

Ce genre de situation se répète fréquemment et a des conséquences directes sur le fonctionnement de la loi et sur la façon dont la population perçoit celle-ci. En fait, cette loi est tout à fait discréditée dans l'esprit de l'opinion publique, en raison de l'insuffisance des instruments nécessaires à son application.

Un fait est, en tout cas, très caractéristique : le nombre de dessaisissements augmente sans cesse en la matière : de 43 en 1990, à 51 en 1991 et à 70 en 1992, à Bruxelles.

On peut légitimement s'attendre à ce que l'assouplissement des procédures de dessaisissement que consacre ce projet contribue à l'accentuation de cette tendance. De même, on peut penser que, confronté à l'impossibilité de placer des jeunes en milieu éducatif fermé, le juge se dessaisira de cas semblables à celui évoqué tout à l'heure.

Dès lors, le dessaisissement, qui peut être tout à fait justifié dans certains cas — M. Desmedt vient de le montrer — peut aussi ne pas l'être lorsqu'il est opéré uniquement en raison de l'absence de place en milieu fermé, et constitue, dans ce sens, une mauvaise mesure. En effet, on abandonne ainsi une politique de rééducation des mineurs délinquants au profit de la répression par emprisonnement, celui-ci pouvant gâcher leurs chances réelles de réinsertion dans la société.

L'absence de place en milieu fermé peut donc ouvrir la voie à un renvoi plus systématique — non justifié — des mineurs délinquants devant les juridictions ordinaires, alors que la meilleure solution pourrait être, selon le juge, la rééducation et non l'emprisonnement.

Le dessaisissement «élargi» qui résulte de ce qui précède peut apparaître comme une fuite en avant, dont la société paiera les conséquences dans quelques années, lorsque les jeunes sortiront

du circuit carcéral. En effet, ils en auront subi les effets néfastes : contacts avec de véritables criminels, rupture accrue de tout lien social avec les milieux susceptibles de favoriser leur réinsertion.

Donc, l'augmentation du nombre de places en milieu éducatif fermé, particulièrement en Communauté française, apparaît comme une nécessité si l'on veut préserver l'esprit et l'efficacité de notre législation relative à la protection de la jeunesse.

Il a été décidé en Communauté française de construire une section fermée à Fraipont. Celle-ci fonctionne depuis mai 1993. Mais il faudra encore développer ces structures si l'on veut répondre aux demandes. A cet égard, les statistiques sont explicites. Les admissions qui ont été refusées, par manque de place, au centre fermé de Braine-le-Château s'élèvent à 47 en 1989, à 55 en 1990, à 63 en 1991 et à 65 en 1992. Le parallélisme que l'on peut établir avec le nombre de dessaisissements prononcés par les juges est significatif. On dénombre, en effet, 43 dessaisissements en 1990 pour Bruxelles, 51 en 1991 et 70 en 1992.

Une partie de la problématique de la protection de la jeunesse est liée à cet aspect des choses : d'une part, l'accroissement du nombre de places en milieu fermé qui permettrait de limiter les dessaisissements aux cas où ils sont vraiment nécessaires et, d'autre part, l'abrogation de l'article 53 le plus rapidement possible. Il faut espérer que les décisions qui seront prises, notamment par les Communautés, permettront d'y parvenir.

Evidemment, le placement en milieu éducatif fermé n'est pas une panacée, c'est une solution de dernier recours, mais lorsque l'enfermement est nécessaire, il est préférable que les jeunes soient pris en charge par un milieu éducatif plutôt que placés en prison. Sur ce plan, j'ai pris acte du fait que le ministre Lebrun s'est engagé à créer des nouvelles places fermées en Communauté française.

Une concertation permanente sera nécessaire entre le Gouvernement fédéral et les Communautés pour éviter un recours trop systématique au dessaisissement et à l'emprisonnement provisoire des jeunes mineurs délinquants. Un nombre insuffisant de places en milieu fermé conduit tout droit à la mise en cause des valeurs humanistes qui sous-tendent nos législations sur la protection de la jeunesse. Je crois qu'il était bon de le rappeler. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Erdman.

De heer Erdman. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil het alleen even hebben over de artikelen 19 en 20, met betrekking tot artikel 53 van de wet van 8 april 1965. Ik meende dit, als indiener van het voorstel tot afschaffing van artikel 53, te doen bij de artikelsgewijze bespreking. Ik zal nu kort een drietal punten behandelen.

Ten eerste, ondanks de eventuele verschuiving van jeugdbescherming naar jeugdstrafprocesrecht door de Commissie-Cornelis, meen ik nog altijd dat de stelregel «geen kinderen in de gevangenis» moet behouden blijven. Ik aanvaard bovendien geen eventueel uitzonderlijke voorbeelden om artikel 53 te behouden want — het is misschien een verkeerde vergelijking — dan kan men evengoed in uitzonderlijke gevallen het opnieuw uitvoeren van de doodstraf bepleiten.

Ten tweede, in het rapport wordt een opmerking van de minister duidelijk beklemtoond, meer bepaald inzake het feit dat wij ook geraadpleegd werden om een consensus te bereiken bij de onderhandelingen in de Kamer. Wij zijn het eens met een overgangssituatie omdat wij nog steeds hopen dat de verantwoordelijkheid zo spoedig mogelijk zal worden opgenomen op het niveau van de Gemeenschappen, in het bijzonder op het vlak van de Franse Gemeenschap. Er rijzen evenwel ook vragen over de situatie op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap, maar wij willen dit debat nu niet openen. Immers, iedereen is ervan overtuigd dat er problemen zijn bij de Franse Gemeenschap.

Ten derde, wij blijven in ieder geval waakzaam. Daarom heb ik er trouwens op aangedrongen dat mijn voorstel in behandeling blijft. Wij zullen echter niet dulden dat de toestand eindeloos blijft aanslepen. Indien door een in gebreke blijven de federale overheid geen beslissing kan nemen in verband met de afschaffing van voormeld artikel, dan zullen wij het debat heropenen door de bespreking van het voorstel opnieuw aan de orde te brengen. Ik wou dit nogmaals heel duidelijk namens mijn fractie onderstrepen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Wathelet, Vice-Premier ministre.

M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques. — Monsieur le Président, je ne voudrais pas allonger inutilement le débat mais je ne voudrais pas non plus manquer l'occasion de remercier les sénateurs et, tout particulièrement, le rapporteur. Comme l'a dit notamment M. Lallemand, le débat au sein de la commission de la Justice était particulièrement ouvert. Cependant, nous en sortons quelque peu frustrés dans la mesure où ce projet pêche par ce qu'il n'a pas voulu résoudre. J'ai entendu, ce matin, toute une série de réflexions sur des questions de fond, sur des réformes futures, bref, sur tous les points que nous aurions voulu traiter, que nous avons parfois abordés de manière générale, mais qui n'étaient pas compris dans l'objet du présent projet de loi. D'ailleurs, si, aujourd'hui, certains ont décidé de s'abstenir, ce n'est pas parce qu'ils s'opposent à ce projet mais parce qu'ils veulent insister sur la nécessité de poursuivre la réforme de la protection de la jeunesse.

Ce projet est, en effet, transitoire. Il veut résoudre des problèmes juridiques nés de la non-conformité de notre législation avec la Convention européenne des droits de l'homme. Il veut également rendre opérationnels les décrets de protection de la jeunesse qui ont été votés dans les trois Communautés du pays en leur donnant des règles de procédure qui sont restées de compétence nationale. En outre, ce projet veut résoudre quelques problèmes posés par la loi sur la majorité civile à 18 ans.

Pour le reste, il est évident qu'en parcourant cette loi sur la protection de la jeunesse, on voudrait y modifier d'autres choses, ce que l'on a d'ailleurs fait à la marge, mais globalement, c'est pour plus tard. J'ajoute que la présente loi ne sera pas transitoire dans ce qu'elle prévoit; en effet, les règles de procédure qui seront votées seront maintenues en grande partie lors de la réforme en profondeur et il est clair que la mise en conformité de notre législation avec la Convention européenne ne sera pas, demain, remise en question. Peut-être devrions-nous encore envisager des modifications, mais pour progresser davantage dans le sens du présent projet de loi! Quand nous aborderons la réforme quant au fond de la loi sur la protection de la jeunesse, nous examinerons les problèmes de placement en milieu fermé, la problématique de l'article 53, celle du dessaisissement et de l'autonomie du juge de la jeunesse. La présente loi est donc une loi moyenne qui fait suite aux petits projets votés à la fin de l'année passée.

Pour ce qui est de la loi de réforme en profondeur, je voudrais réagir à l'égard de certaines imprécisions exprimées à cette tribune. Le projet dit Cornelis, c'est-à-dire le texte qui résultera des délibérations de la commission présidée par M. l'avocat général Cornelis, fait aujourd'hui l'objet d'une concertation avec les milieux professionnels concernés. J'ai demandé à la commission que ce texte me parvienne à la fin de l'année, non pas l'année parlementaire ou judiciaire, mais bien l'année civile, soit fin 1993. Mais à ce moment-là, il ne s'agira pas encore d'un projet de loi: devront encore avoir lieu la discussion politique au sein du Gouvernement, la soumission de ce texte à l'avis du Conseil d'Etat ainsi qu'une deuxième lecture par le Gouvernement. Il ne faut donc pas espérer que ce texte puisse être soumis à l'examen du Parlement dans les mois qui viennent.

J'ajoute qu'il s'agira d'une réforme de longue haleine. Certes, nous désirons travailler vite, et c'est nécessaire. Mais le texte soumis aujourd'hui au Sénat et dont nous avons tous reconnu le caractère partiel — trois petits objectifs sont visés — et transitoire a demandé au total quatre ans de travail: concertation avec les Communautés, avis du Conseil d'Etat, deux lectures par le Gouvernement, examen par la Chambre et par le Sénat... Je dois d'ailleurs préciser que ce texte ne sera pas encore une loi après son approbation par le Sénat puisqu'il doit encore être soumis à la Chambre.

Bref, soyons pressés, travaillons ferme, mais n'oublions pas que la réforme envisagée prendra beaucoup de temps. Et puisque je ne disposerai pas d'un texte avant la fin 1993, ce n'est qu'en 1994 que nous pourrions espérer être saisis d'un texte sous forme de projet de loi approuvé par le Gouvernement.

On a beaucoup parlé du dessaisissement et il en est notamment question dans l'amendement déposé par Mme Herzet. Votre description, madame Herzet, reprend nombre de mes arguments et je

dois vous dire que, personnellement, je ne suis pas entièrement satisfait de ce texte. J'aurais voulu aller plus loin sur certains points, y compris le dessaisissement. Je suis toutefois obligé de demander le rejet de votre amendement, dans la mesure où il ne se place pas dans la perspective, toujours valable, de la loi de 1965 sur la protection de la jeunesse. J'appuie entièrement les modifications prévues en matière de dessaisissement, mais je ne crois pas que nous puissions aujourd'hui prendre le risque de renverser totalement la perspective sur ce point précis, de manière telle que le dessaisissement soit la règle et la protection l'exception. Votre proposition est d'ailleurs davantage politique que technique.

Comme l'a dit M. Arts et comme nous en avons discuté en aparté, madame, une troisième voie est certainement possible. Ainsi, on pourrait imaginer un nouveau type de juridiction, un droit pénal spécifique aux jeunes, qui serait sanctionnel, mais exclurait l'emprisonnement. Il serait différent du droit pénal applicable aux adultes et adapté à l'évolution de la jeunesse dans notre société.

La criminalité qui est le fait d'adolescents a fondamentalement changé depuis 1965 et nous devons y adapter non seulement notre législation, mais aussi nos moyens humains et matériels. Lorsqu'on parle de la croissance du nombre de placements en milieu fermé et du nombre de dessaisissements, il faut se garder de dire qu'ils sont plus importants qu'auparavant. La vraie mesure de cette croissance doit être mise en parallèle avec l'augmentation de la criminalité.

Les chiffres que vous avez rappelés, madame Herzet, et qui figurent en partie dans le rapport, sont inquiétants à la fois quant au nombre de délits commis par les mineurs, c'est-à-dire les citoyens âgés de moins de dix-huit ans, et quant aux infractions telles que les vols à main armée, les vols avec effractions, les vols avec violence, les vols de voitures, les extorsions et les vols ordinaires. Il a été constaté que 21 p.c. de ces infractions étaient commises par des jeunes de moins de dix-huit ans.

D'aucuns se sont réjouis tout à l'heure que l'on ne punisse pas en dessous de douze ans, que l'on protège en dessous de quatorze ans, que l'on ne pratique pas le dessaisissement en dessous de seize ans. Personnellement, je propose, avec M. Cornelis, de modifier ces barrières.

Je conçois bien que lorsque l'on se représente l'enfant de quatorze ans qui est sagement en troisième ou quatrième année de l'enseignement secondaire, on estime que c'est un succès, mais il ne faut certainement pas fermer les yeux devant les chiffres figurant en page 43 du rapport, lesquels indiquent que 2 p.c. des vols avec effraction et à main armée sont commis par des jeunes de moins de quatorze ans. La criminalité connaît donc des évolutions qui doivent être la mesure de ce que notre système judiciaire en décide en matière de placement en milieu fermé et de dessaisissement.

Divers problèmes furent évoqués au sujet des placements en milieu fermé, notamment sous l'angle de la Communauté française.

Peut-être demain, dans un droit pénal spécifique aux jeunes, obligation sera-t-elle faite au pouvoir national de s'occuper des aspects purement sécuritaires et de construire et gérer des centres spéciaux pour jeunes, puisque notre préoccupation — je n'ai entendu personne nier cette nécessité — est de toujours clairement séparer les mesures que nous prenons à titre de sanction ou de protection pour les jeunes de celles que nous prenons pour les adultes! Ce sera la tâche de demain et d'après-demain. Je me réjouis en tout cas de constater que les sénateurs considèrent qu'elle est urgente, mais je crois que nous devrions y consacrer de longues réunions de la commission de la Justice et probablement ouvrir un très large débat de société, avant même que le Gouvernement et le Parlement ne tranchent.

Je remercie le Sénat du travail réalisé pour faire aboutir ce projet. Je ferai l'impossible pour que « votre texte » soit soumis le plus rapidement possible au vote des députés, car il va de soi que je ne souhaite pas devoir revenir devant vous avec ce projet déjà bien ancien. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Artikel één luidt:

Artikel 1. In artikel 36bis van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, ingevoegd bij de wet van 9 mei 1972 en gewijzigd bij de wet van 19 januari 1990, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) In het eerste lid worden de woorden « minderjarigen ouder dan zestien jaar » vervangen door de woorden « personen ouder dan zestien jaar en beneden achttien jaar »;

b) In het 3° van hetzelfde eerste lid, worden de woorden « de wet van 1 juli 1956 » vervangen door de woorden « de wet van 21 november 1989 »;

c) In het tweede lid wordt de eerste zin weggelaten;

d) In hetzelfde tweede lid worden in de tweede zin de woorden « indien eruit » vervangen door de woorden « indien uit de debatten voor die gerechten »;

e) In het derde lid worden de woorden « bedoelde minderjarigen » vervangen door de woorden « bedoelde personen ».

Article 1er. A l'article 36bis de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, y inséré par la loi du 9 mai 1972 et modifié par la loi du 19 janvier 1990, sont apportées les modifications suivantes:

a) A l'alinéa 1er, les mots « mineurs de plus de seize ans » sont remplacés par les mots « personnes de plus de seize ans et de moins de dix-huit ans »;

b) Au 3° du même alinéa 1er, les mots « à la loi du 1er juillet 1956 » sont remplacés par les mots « à la loi du 21 novembre 1989 »;

c) A l'alinéa 2, la première phrase est supprimée;

d) Dans la deuxième phrase du même alinéa 2, les mots « s'ils » sont remplacés par les mots « si les débats devant ces juridictions »;

e) Au troisième alinéa, les mots « mineurs visés » sont remplacés par les mots « personnes visées ».

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — Artikel 2 luidt:

Art. 2. Artikel 37 van dezelfde wet, gewijzigd bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 juni 1985, gedeeltelijk opgeheven bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990, gewijzigd bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991 en bij het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 18 februari 1991 en vervangen bij de wet van 24 december 1992, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 37. § 1. De jeugdrechtbank kan de voor haar gebrachte personen maatregelen van bewaring, behoeding en opvoeding opleggen.

§ 2. Zij kan naar gelang van de omstandigheden:

1° Hen berispen en hen, met uitzondering van de personen die de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, laten bij degenen onder wier bewaring zij staan, dan wel hen aan de betrokkenen teruggeven, en dezen er, in voorkomend geval, toe aanmanen in het vervolg beter toezicht op hen te houden;

2° Hen onder het toezicht plaatsen van de bevoegde sociale dienst, die moet waken over de naleving van de door de rechtbank gestelde voorwaarden.

De rechtbank kan het behoud van de in § 1 bedoelde personen in hun milieu met name afhankelijk maken van een of meer van de volgende voorwaarden:

a) Geregeld een school voor gewoon of buitengewoon onderwijs bezoeken;

b) Een prestatie van opvoedkundige of filantropische aard leveren in verhouding tot hun leeftijd en hun middelen;

c) De pedagogische en medische richtlijnen van een centrum voor opvoedkundige voorlichting of geestelijke hygiëne in acht nemen;

3° Hen, onder toezicht van de bevoegde sociale dienst, uitsluiten bij een betrouwbaar persoon of plaatsen in een geschikte inrichting, met het oog op hun huisvesting, behandeling, opvoeding, onderricht of beroepsopleiding;

4° Hen toevertrouwen aan een openbare instelling voor observatie en opvoeding onder toezicht. Ten aanzien van de personen bedoeld in artikel 36, 4°, en onverminderd het bepaalde in artikel 60, wordt in de beslissing vastgesteld wat de duur van de maatregel is, alsmede of het om opneming in een gesloten opvoedingsafdeling gaat, zoals georganiseerd door de overheden die daartoe bevoegd zijn overeenkomstig artikel 59bis, §§ 2bis en 4bis van de Grondwet, alsmede van artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988.

Behoudens in zeer uitzonderlijke omstandigheden staan openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht alleen open voor de jongere boven de twaalf jaar.

§ 3. De onder 2° tot 4° van § 2 bedoelde maatregelen worden geschorst wanneer de betrokkene onder de wapens is. Ze nemen een einde wanneer hij de leeftijd van achttien jaar bereikt.

Ten aanzien van de in artikel 36, 4°, bedoelde personen kunnen deze maatregelen, onverminderd het bepaalde in artikel 60, evenwel:

1° Op verzoek van de betrokkene dan wel indien de betrokkene blijkt geeft van aanhoudend wangedrag of zich gevaarlijk gedraagt, op vordering van het openbaar ministerie, bij vonnis voor een bepaalde duur, uiterlijk tot de dag waarop de betrokkene de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt, worden verlengd. Het verzoek of de vordering moet binnen een termijn van drie maanden voorafgaand aan de dag waarop de betrokkene meerderjarig wordt, bij de rechtbank worden ingesteld;

2° Bij vonnis worden bevolen voor een bepaalde duur, uiterlijk tot de dag waarop de betrokkene de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt, wanneer het gaat om personen die na de leeftijd van zeventien jaar een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd.

In geval van hoger beroep tegen deze vonnissen, doet de jeugdkamer van het hof van beroep onverwijld uitspraak. Het hoger beroep heeft geen schorsende werking. De vonnissen en arresten uitgesproken met toepassing van dit artikel zijn niet vatbaar voor verzet.

§ 4. De maatregel van berisping bedoeld in § 2, 1°, is van toepassing op de personen die een als misdrijf gekwalificeerd feit gepleegd hebben vóór de leeftijd van achttien jaar, zelfs indien zij op het tijdstip van het vonnis deze leeftijd overschreden hebben.

De in het vorige lid bedoelde personen die de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt op het ogenblik van het vonnis, worden met minderjarigen gelijkgesteld voor de toepassing van de bepalingen van hoofdstuk IV van deze titel, alsmede van artikel 80 van deze wet.

Art. 2. L'article 37 de la même loi, modifié par le décret de la Communauté flamande du 27 juin 1985, partiellement abrogé par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990, modifié par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991 et par le décret de la Communauté germanophone du 18 février 1991 et remplacé par la loi du 24 décembre 1992, est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 37. § 1er. Le tribunal de la jeunesse peut ordonner à l'égard des personnes qui lui sont déferées, des mesures de garde, de préservation et d'éducation.

§ 2. Il peut selon les circonstances:

1° Les réprimander et, sauf en ce qui concerne celles qui ont atteint dix-huit ans, les laisser ou les rendre aux personnes qui en ont la garde en leur enjoignant le cas échéant de mieux les surveiller à l'avenir;

2° Les soumettre à la surveillance du service social compétent chargé de veiller à l'observation des conditions fixées par le tribunal.

Le tribunal peut subordonner le maintien des personnes visées au § 1er dans leur milieu, notamment à une ou plusieurs des conditions suivantes:

a) Fréquenter régulièrement un établissement scolaire d'enseignement ordinaire ou spécial;

b) Accomplir une prestation éducative ou philanthropique en rapport avec leur âge et leurs ressources;

c) Se soumettre aux directives pédagogiques et médicales d'un centre d'orientation éducative ou d'hygiène mentale;

3° Les placer sous surveillance du service social compétent, chez une personne digne de confiance ou dans un établissement approprié, en vue de leur hébergement, de leur traitement, de leur éducation, de leur instruction ou de leur formation professionnelle;

4° Les confier à une institution publique d'observation et d'éducation sous surveillance. En ce qui concerne les personnes visées à l'article 36, 4° et sans préjudice des dispositions de l'article 60, la décision précise la durée de la mesure et si elle prescrit un régime éducatif fermé organisé par les autorités compétentes en vertu de l'article 59bis, §§ 2bis et 4bis de la Constitution et de l'article 5, § 1er, II, 6° de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, modifiée par la loi du 8 août 1988.

L'accès aux institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance est réservé, sauf circonstances très exceptionnelles, au jeune âgé de plus de douze ans.

§ 3. Les mesures prévues au § 2, 2° à 4°, sont suspendues lorsque l'intéressé se trouve sous les armes. Elles prennent fin lorsque l'intéressé atteint dix-huit ans.

Toutefois, à l'égard des personnes visées à l'article 36, 4°, et sans préjudice de l'article 60:

1° A la requête de l'intéressé, ou sur réquisition du ministre public en cas de mauvaise conduite persistante ou de comportement dangereux de l'intéressé, une prolongation de ces mesures peut être ordonnée, par jugement, pour une durée déterminée ne dépassant pas le jour où l'intéressé atteindra l'âge de vingt ans. Le tribunal est saisi de la requête ou de la réquisition dans les trois mois précédant le jour de la majorité de l'intéressé;

2° Ces mesures pourront être ordonnées par jugement pour une durée déterminée ne dépassant pas le jour où l'intéressé atteindra vingt ans, lorsqu'il s'agit de personnes qui ont commis un fait qualifié infraction après l'âge de dix-sept ans.

En cas d'appel contre ces jugements, la chambre de la jeunesse de la cour d'appel statue d'urgence. L'appel n'est pas suspensif. Les jugements et arrêts prononcés en application de cet article ne sont pas susceptibles d'opposition.

§ 4. La mesure de réprimande prévue au § 2, 1°, est applicable aux personnes qui ont commis un fait qualifié infraction avant l'âge de dix-huit ans, même si elles ont dépassé cet âge au moment du jugement.

Les personnes visées à l'alinéa précédent qui ont atteint l'âge de dix-huit ans au moment du jugement, sont assimilées aux mineurs pour l'application des dispositions du chapitre IV du présent titre, ainsi que de l'article 80 de la présente loi.

M. Lallemand et consorts proposent l'amendement que voici:

« Au § 2, 4°, de l'article 37 proposé, remplacer les mots « à une institution publique d'observation et d'éducation sous surveillance » par les mots « à une institution publique d'observation et d'éducation sous surveillance ou au groupe des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance. »

« In § 2, 4°, van het voorgestelde artikel 37, de woorden « hen toevertrouwen aan een openbare instelling voor observatie en opvoeding onder toezicht » te vervangen door de woorden « hen toevertrouwen aan een openbare instelling voor observatie en opvoeding onder toezicht of aan de groep openbare instellingen voor observatie en opvoeding onder toezicht. »

La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, cet amendement vise à rendre l'article 2 opérationnel en Communauté française. En effet, le nouvel article 37, paragraphe 23, 4°, de la loi, introduit par

l'article 2 du projet, dispose que le tribunal de la jeunesse pourra confier les personnes qui lui sont déférées à une institution publique d'observation et d'éducation sous surveillance. En fait, il s'agit là d'une modification de la loi antérieure qui confiait au juge le pouvoir de déférer des mineurs au groupe des institutions de l'Etat.

Cependant, en 1988, l'organisation et la gestion des institutions de l'Etat sont devenues des compétences communautaires. La Communauté flamande a supprimé, par décret, cette notion de groupe d'institutions mais la Communauté française, quant à elle, a conservé cette structure. Celle-ci est d'ailleurs spécifiquement prévue dans le décret du Conseil de la Communauté française du 4 mars 1991, et dans les arrêtés de l'Exécutif de la Communauté française du 10 mai 1991 et du 19 juin 1991 créant, par ailleurs, le groupe réunissant toutes les institutions publiques de protection de la jeunesse à régime ouvert et fermé. Dès lors, une partie importante de l'aide à la jeunesse en Communauté française est organisée autour de ce groupe d'institutions publiques, qui comprend les institutions de Braine-le-Château, de Fraipont, de Jumet, de Wauthier-Braine et de Saint-Servais.

Les autorités de la Communauté française ont estimé que le maintien d'une structure de groupe, dépendant directement du ministre qui a l'aide à la jeunesse dans ses attributions, permettrait une meilleure gestion des institutions et une meilleure réponse aux demandes de placement. D'ailleurs, la Communauté française a créé un service d'information et d'orientation de l'administration de l'aide à la jeunesse, service qui informe les autorités judiciaires des disponibilités de places dans les institutions à régime ouvert ou à régime fermé en Communauté française.

En pratique, le ministre de la Communauté française peut proposer aux magistrats le placement ou le déplacement de certains jeunes d'une institution à une autre pour faire face à des demandes particulières.

Le groupe n'est pas entièrement maître du déplacement des jeunes qui lui sont confiés puisque, dans la pratique, le magistrat doit marquer son accord sur celui-ci et, en tout cas, doit modifier l'ordonnance de placement si le type de prise en charge, en régime ouvert ou en régime fermé, subit un changement. Le juge reste donc maître du choix du régime de placement, ce qui est capital.

L'existence d'un groupe ne porte pas fondamentalement atteinte aux prérogatives des juges en matière de mesures restrictives de liberté.

Dès lors, il est souhaitable que nous en revenions au texte ancien à ce propos, tout en maintenant la possibilité ouverte par le nouveau texte. Je propose donc que l'on modifie la disposition adoptée en commission de façon à permettre au juge de confier les personnes qui lui sont déférées soit à une institution, pour répondre à la législation applicable en Communauté flamande, ou au groupe des institutions publiques d'observation et d'éducation sous surveillance qui est organisé en Communauté française.

Cette formulation rencontre la situation existant dans chacune des Communautés et devrait, selon moi, recevoir l'assentiment de tous. (Applaudissements.)

M. le Président. — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 2 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 2 zijn aangehouden.

Artikel 3 luidt:

Art. 3. Artikel 38 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 38. Indien de persoon die wegens een als misdrijf gekwalificeerd feit voor de jeugdrechtbank is gebracht, op het tijdstip van het feit ouder dan zestien jaar was en de jeugdrechtbank een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding niet geschikt acht, kan zij de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen, met het oog op vervolging voor het gerecht bevoegd krachtens het gemeen recht als daartoe grond bestaat.

De vorige bepaling kan toegepast worden zelfs indien de betrokkene op het tijdstip van het vonnis de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt. In dit geval wordt hij gelijkgesteld met een minderjarige voor de toepassing van de bepalingen van hoofdstuk IV van deze titel, alsmede van artikel 80 van deze wet.

Iedere persoon die het voorwerp is geweest van een beslissing tot uit handen geven, genomen met toepassing van dit artikel, wordt met betrekking tot feiten gepleegd de dag na zijn definitieve veroordeling door het bevoegde gerecht onderworpen aan de rechtsmacht van de gewone rechter. »

Art. 3. L'article 38 de la même loi est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 38. Si la personne déferée au tribunal de la jeunesse en raison d'un fait qualifié infraction était âgée de plus de seize ans au moment de ce fait et que le tribunal de la jeunesse estime inadéquate une mesure de garde, de préservation ou d'éducation, il peut par décision motivée se dessaisir et renvoyer l'affaire au ministère public aux fins de poursuites devant la juridiction compétente en vertu du droit commun s'il y a lieu.

La disposition qui précède peut être appliquée même lorsque l'intéressé a atteint l'âge de dix-huit ans au moment du jugement. Il est dans ce cas assimilé à un mineur pour l'application des dispositions du chapitre IV du présent titre, ainsi que de l'article 80 de la présente loi.

Toute personne qui a fait l'objet d'une décision de dessaisissement prononcée en application du présent article, devient justiciable de la juridiction ordinaire pour les poursuites relatives aux faits commis à partir du lendemain du jour de sa condamnation définitive par la juridiction compétente. »

Mme Herzet propose l'amendement que voici :

« Remplacer l'article 38 proposé par ce qui suit :

« Art. 38. Si le mineur d'âge a commis un fait qualifié crime et qu'il était âgé de plus de 16 ans accomplis au moment de ce fait, les juridictions pénales compétentes en vertu du droit commun connaissent des réquisitions du ministère public à l'égard dudit mineur.

Les débats devant ces juridictions ont lieu en chambre du conseil. S'ils font apparaître qu'une mesure de garde, de préservation ou d'éducation serait plus adéquate en la cause, ces juridictions peuvent, par décision motivée, se dessaisir et renvoyer l'affaire au ministère public aux fins de réquisition devant le tribunal de la jeunesse, s'il y a lieu.

La loi relative à la détention préventive est applicable aux mineurs visés par les alinéas précédents.

Si le mineur a commis une infraction autre qu'un crime et qu'il était âgé de plus de 16 ans accomplis au moment du fait, il est déferé au tribunal de la jeunesse. Si celui-ci estime inadéquate une mesure de garde, de préservation ou d'éducation, il peut par décision motivée se dessaisir et renvoyer l'affaire au ministère public aux fins de poursuites devant la juridiction compétente, s'il y a lieu. »

« Het voorgestelde artikel 38 te vervangen als volgt :

« Art. 38. Indien de minderjarige een als misdaad omschreven feit heeft gepleegd en op het tijdstip van dat feit ouder dan volle 16 jaar was, nemen de strafgerichten die bevoegd zijn krachtens het gemeen recht, kennis van de vorderingen van het openbaar ministerie ten aanzien van die minderjarige.

De debatten voor die gerechten worden in raadkamer gehouden. Indien daaruit blijkt dat een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding ter zake geschikter zou zijn, kunnen die gerechten de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen met het oog op een vordering voor de jeugdrechtbank als daartoe grond bestaat.

De wet betreffende de voorlopige hechtenis is van toepassing op de minderjarigen bedoeld in de vorige leden.

Indien de minderjarige een niet als misdaad omschreven misdrijf heeft gepleegd en op het tijdstip van het feit ouder dan volle 16 jaar was, wordt hij voor de jeugdrechtbank gebracht. Indien zij

een maatregel van bewaring, behoeding of opvoeding niet geschikt acht, kan zij de zaak bij een met redenen omklede beslissing uit handen geven en ze naar het openbaar ministerie verwijzen met het oog op de vervolging voor het bevoegde gerecht als daartoe grond bestaat. »

Cet amendement est-il appuyé ? (Plusieurs membres se lèvent.)

Cet amendement étant régulièrement appuyé, il fera partie de la discussion.

La parole est à Mme Herzet.

Mme Herzet. — Monsieur le Président, je me réfère à ma justification écrite.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 3 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 3 worden aangehouden.

Art. 4. Artikel 39 van dezelfde wet, gedeeltelijk opgeheven en gewijzigd bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990, wordt aangevuld met het volgende lid :

« Deze bepaling is niet van toepassing op de personen die een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd. »

Art. 4. L'article 39 de la même loi partiellement abrogé et modifié par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990, est complété par l'alinéa suivant :

« La présente disposition n'est pas applicable aux personnes qui ont commis un fait qualifié infraction. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Artikel 41 van dezelfde wet, gedeeltelijk opgeheven en gewijzigd bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990 en gewijzigd bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 14 mei 1990 en bij het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 18 februari 1991, wordt aangevuld met het volgende lid :

« Deze bepaling is niet van toepassing op de personen die een als misdrijf gekwalificeerd feit hebben gepleegd. »

Art. 5. L'article 41 de la même loi, partiellement abrogé et modifié par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990 et modifié par le décret de la Communauté française du 14 mai 1990 et par le décret de la Communauté germanophone du 18 février 1991, est complété par l'alinéa suivant :

« La présente disposition n'est pas applicable aux personnes qui ont commis un fait qualifié infraction. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. In artikel 42, tweede lid, van dezelfde wet, gewijzigd bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 juni 1985, opgeheven bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990 en gewijzigd bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, worden de woorden « het Comité voor de jeugdbescherming of een afgevaardigde bij de jeugdbescherming » vervangen door de woorden « de bevoegde sociale dienst ».

Art. 6. A l'article 42, alinéa 2, de la même loi, modifié par le décret de la Communauté flamande du 27 juin 1985, abrogé par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990 et modifié par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, les mots « le Comité de protection de la jeunesse ou un délégué à la protection de la jeunesse » sont remplacés par les mots « le service social compétent ».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. Artikel 44 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 21 maart 1969, wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 44. Onverminderd de artikelen 350, 353 en 367, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, wordt de territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtsbank bepaald door de verblijfplaats van de ouders, voogden of degenen die de persoon beneden de achttien jaar onder hun bewaring hebben op de dag dat het als misdrijf gekwalificeerd feit werd gepleegd.

Wanneer dezen geen verblijfplaats in België hebben of wanneer hun verblijfplaats onbekend is of niet vaststaat, is bevoegd de jeugdrechtsbank van de plaats waar de betrokkene het als misdrijf gekwalificeerd feit heeft gepleegd, van de plaats waar hij wordt aangetroffen of van de plaats waar de persoon verblijft of waar de inrichting gevestigd is aan wie hij door de bevoegde instanties werd toevertrouwd.

Wanneer de zaak bij de jeugdrechtsbank aanhangig wordt gemaakt nadat de betrokkene de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, is bevoegd de jeugdrechtsbank van de plaats waar de betrokkene zijn verblijfplaats heeft of, indien deze onbekend is of niet vaststaat, van de plaats waar het als misdrijf gekwalificeerd feit werd gepleegd.

De bevoegde jeugdrechtsbank is echter:

1° Die van de verblijfplaats van de verzoeker, wanneer de artikelen 477 van het Burgerlijk Wetboek en 63, vijfde lid, van deze wet, worden toegepast;

2° Die in wier rechtsgebied de familieraad krachtens de artikelen 361, § 3, 367, § 7, 478 en 479 van het Burgerlijk Wetboek vergaderd heeft.

Indien de ouders, voogden of degenen die een persoon beneden de leeftijd van achttien jaar onder hun bewaring hebben tegen wie een maatregel van bewaring, behoeft of opvoeding is genomen, van verblijfplaats veranderen, moeten zij daarvan, op straffe van geldboete van een frank tot vijftig frank, onverwijld bericht geven aan de jeugdrechtsbank onder wier bescherming deze persoon is gesteld.

De verandering van verblijfplaats brengt mede dat de zaak wordt onttrokken aan deze rechtsbank en verwezen naar de jeugdrechtsbank van het arrondissement waar de nieuwe verblijfplaats gelegen is. Het dossier wordt haar toegezonden door de griffier van de rechtsbank waaraan de zaak is onttrokken.

De rechtsbank waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, blijft echter bevoegd om uitspraak te doen in geval van verandering van verblijfplaats tijdens het geding.»

Art. 7. L'article 44 de la même loi, modifié par la loi du 21 mars 1969, est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 44. Sans préjudice des articles 350, 353, et 367, § 2, du Code civil, la compétence territoriale du tribunal de la jeunesse est déterminée par la résidence des parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde de la personne de moins de dix-huit ans au jour où le fait qualifié infraction a été commis.

Lorsque ceux-ci n'ont pas de résidence en Belgique ou lorsque leur résidence est inconnue ou incertaine, le tribunal de la jeunesse compétent est celui du lieu où l'intéressé a commis le fait qualifié infraction, du lieu où il est trouvé ou du lieu où la personne ou l'établissement auquel il a été confié par les instances compétentes a sa résidence ou son siège.

Lorsque le tribunal de la jeunesse est saisi après que l'intéressé a atteint l'âge de dix-huit ans, le tribunal de la jeunesse compétent est celui du lieu de la résidence de l'intéressé, ou, si celle-ci est inconnue ou incertaine, le lieu où le fait qualifié infraction a été commis.

Néanmoins le tribunal de la jeunesse compétent est:

1° Celui de la résidence du requérant en cas d'application des articles 477 du Code civil et 63, alinéa 5, de la présente loi;

2° Celui dans le ressort duquel le conseil de famille s'est réuni en vertu des articles 361, § 3, 367, § 7, 478 et 479 du Code civil.

Si les parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde d'une personne âgée de moins de dix-huit ans ayant fait l'objet d'une mesure de garde, de préservation ou d'éducation changent de résidence, ils doivent sous peine d'amende d'un à vingt-cinq francs, en donner avis sans délai au tribunal de la jeunesse à la protection duquel cette personne est confiée.

Le changement de résidence entraîne le dessaisissement de ce tribunal au profit du tribunal de la jeunesse de l'arrondissement où est située la nouvelle résidence. Le dossier lui est transmis par le greffier du tribunal dessaisi.

Le tribunal saisi reste cependant compétent pour statuer en cas de changement de résidence survenant en cours d'instance.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 8. In artikel 45 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 21 maart 1969 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In 1, worden de woorden «onverminderd de artikelen 350, 353,» vervangen door de woorden «onverminderd de artikelen 145, 350, 353,»;

2° In 1, worden de woorden «al naar het geval, door de vader,» vervangen door de woorden «al naar het geval door de minderjarige, door de vader,»;

3° In 1, worden de woorden «de commissie van openbare onderstand» vervangen door de woorden «het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn»;

4° In 2, b), worden tussen de woorden «te beslissen» en «na de partijen» de woorden «of ten einde de zaak uit handen te geven overeenkomstig artikel 38» ingevoegd;

5° 2 wordt aangevuld als volgt:

«c) Door het verzoekschrift bedoeld in de artikelen 37, § 3, 1° en 60, in welk geval de partijen worden opgeroepen bij gerechtsbrief, bezorgd op de wijze bepaald in artikel 46, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek.»

Art. 8. Dans l'article 45 de la même loi, modifié par la loi du 21 mars 1969 sont apportées les modifications suivantes:

1° Au 1, les mots «sans préjudice des articles 350, 353,» sont remplacés par les mots «sans préjudice des articles 145, 350, 353,»;

2° Au 1, les mots «selon le cas, par les père,» sont remplacés par les mots «selon le cas, par le mineur, les père,»;

3° Au 1, les mots «de la commission d'assistance publique» sont remplacés par les mots «du centre public d'aide sociale»;

4° Au 2, b), les mots «ou en vue du dessaisissement prévu à l'article 38» sont insérés entre les mots «au fond» et «les parties»;

5° Le 2 est complété comme suit:

«c) Par la requête visée aux articles 37, § 3, 1°, et 60, les parties étant convoquées, dans ce cas, par pli judiciaire adressé suivant les formes prévues à l'article 46, § 1er, du Code judiciaire.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 9. Artikel 46 van dezelfde wet wordt aangevuld met wat volgt:

«Als een persoon bedoeld in artikel 36, 4°, de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt op het ogenblik dat de vordering wordt ingesteld, zal de in het vorige lid bedoelde dagvaarding of waarschuwing worden gericht aan die persoon voor wie de maatregel geldt en aan de personen die, wegens zijn minderjarigheid, voor hem burgerrechtelijk aansprakelijk waren.

Onverminderd de bepaling van artikel 184, derde lid, van het Wetboek van strafvordering, moet, op straffe van nietigheid van het vonnis dat door de rechtsbank ten aanzien van de gedagvaarde partij bij verstek wordt uitgesproken, tussen de dagvaarding en de verschijning een termijn van ten minste tien dagen in acht worden genomen die niet kan worden verlengd wegens de afstand.»

Art. 9. L'article 46 de la même loi est complété comme suit:

«Si une personne visée à l'article 36, 4°, a atteint l'âge de dix-huit ans au moment où l'action est intentée, la citation ou l'avertissement visé à l'alinéa précédent est adressé à cette personne qui a fait l'objet de la mesure et aux personnes qui en étaient civilement responsables du fait de sa minorité.

Sans préjudice de l'article 184, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle, il y aura au moins un délai de dix jours, sans augmentation en raison de la distance, entre la citation et la comparution, à peine de nullité du jugement qui sera prononcé par défaut par le tribunal à l'égard de la partie citée.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 10. Artikel 48 van dezelfde wet wordt vervangen door volgende bepaling:

«Art. 48. § 1. In de rechtsplegingen bedoeld in titel II, hoofdstuk III, eerste afdeling, maakt iedere ouder of persoon die een jongere onder zijn bewaring heeft, het voorwerp uit van een onderscheiden rechtspleging.

Die rechtsplegingen kunnen alleen tijdens de voorbereidende rechtspleging met andere rechtsplegingen worden samengevoegd. De stukken welke gegevens bevatten betreffende elk van de ouders of personen die de betrokkene onder hun bewaring hebben, moeten gescheiden blijven van de andere procedurestukken. Zij mogen niet aan de andere partijen worden medege-deeld.

Tijdens de duur van de voorbereidende rechtspleging kan het openbaar ministerie de mededeling van deze stukken aan de partijen weigeren, indien het oordeelt dat deze mededeling de belangen van de betrokken personen kan schaden.

§ 2. Indien in de rechtsplegingen bedoeld in titel II, hoofdstuk III, afdeling 2, het feit gepleegd door de persoon beneden de achttien jaar samenhangt met een misdrijf dat begaan zou zijn door een of meer personen die niet aan de rechtsmacht van de jeugdrechtsbank zijn onderworpen, worden de vervolgingen gesplitst zodra zulks zonder nadeel voor het vooronderzoek of voor het gerechtelijk onderzoek kan geschieden.

De vervolgingen kunnen worden samengevoegd indien de jeugdrechtsbank overeenkomstig artikel 38 de zaak uit handen heeft gegeven.»

Art. 10. L'article 48 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 48. § 1er. Dans les procédures visées au titre II, chapitre III, section 1re, chaque parent ou personne ayant la garde d'un jeune fait l'objet d'une procédure distincte.

Ces procédures ne peuvent être jointes à d'autres procédures que pendant la procédure préparatoire. Les pièces contenant des informations relatives à chacun des parents ou personnes ayant la garde de l'intéressé doivent être séparées des autres pièces de la procédure. Elles ne peuvent être communiquées aux autres parties.

Pendant la durée de la procédure préparatoire, le ministère public peut refuser la communication de ces pièces aux parties, s'il juge que cette communication serait de nature à nuire aux intérêts des personnes concernées.

§ 2. Dans les procédures visées au titre II, chapitre III, section 2, lorsque le fait qu'aurait commis la personne de moins de dix-huit ans est connexe à une infraction qu'auraient commise une ou plusieurs personnes non justiciables du tribunal de la jeunesse, les poursuites sont disjointes dès que la disjonction peut avoir lieu sans nuire à l'information ou à l'instruction.

Les poursuites peuvent être jointes si le tribunal de police s'est dessaisi conformément à l'article 38.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. In artikel 49 van dezelfde wet worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het tweede lid wordt vervangen door wat volgt:

«In spoedeisende gevallen kan de onderzoeksrechter ten aanzien van de persoon beneden de achttien jaar een van de in de artikelen 52 en 53 bedoelde maatregelen van bewaring nemen, onverminderd de verplichting daarvan gelijktijdig en schriftelijk

bericht te geven aan de jeugdrechtsbank, die alsdan haar bevoegdheden uitoefent en binnen twee werkdagen uitspraak doet, overeenkomstig de artikelen 52ter en 52^{quater}.»;

2° Het derde lid wordt aangevuld als volgt:

«Deze beschikking wordt uitgesproken na een debat tussen de partijen en nadat de persoon beneden de achttien jaar, de vader en de moeder en de burgerlijke partijen inzage hebben kunnen nemen van het strafdossier, neergelegd ter griffie ten minste 48 uren vóór de debatten.»;

3° Het artikel wordt aangevuld met het volgende lid:

«Het derde lid verhindert niet dat het openbaar ministerie een vordering tot uit handen geven als bedoeld in artikel 38 aanhangig maakt bij de jeugdrechtsbank. De jeugdrechtsbank vonnist in de staat van de procedure.»

Art. 11. Dans l'article 49 de la même loi sont apportées les modifications suivantes:

1° L'alinéa 2 est remplacé par ce qui suit:

«S'il y a urgence, le juge d'instruction peut prendre à l'égard de la personne de moins de dix-huit ans une des mesures de garde visées aux articles 52 et 53, sans préjudice à en donner avis simultanément et par écrit au tribunal de la jeunesse, qui exerce dès lors ses attributions et statue dans les deux jours ouvrables, conformément aux articles 52ter et 52^{quater}.»;

2° L'alinéa 3 est complété comme suit:

«Cette ordonnance est prononcée après un débat contradictoire et après que la personne de moins de dix-huit ans, les père et mère et les parties civiles aient pu prendre connaissance du dossier relatif aux faits, déposé au greffe 48 heures au moins avant les débats.»;

3° L'article est complété par l'alinéa suivant:

«L'alinéa 3 ne fait pas obstacle à ce que le ministère public saisisse le tribunal de la jeunesse d'une réquisition tendant au dessaisissement prévu à l'article 38. Le tribunal statue en l'état de la procédure.»

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Pataer, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil er de aandacht op vestigen dat er een materiële fout is geslopen in de formulering van de Nederlandse tekst van artikel 11.

In het 2° moeten de woorden «het strafdossier» worden vervangen door de woorden «het dossier met betrekking tot de feiten». Dit is het gevolg van een amendement van een lid van de commissie dat bij eenparigheid werd goedgekeurd. In de Franse tekst is de wijziging aangebracht, maar dit is blijkbaar vergeten in de Nederlandse tekst.

De Voorzitter. — Is de Senaat het eens om deze wijziging als een materiële vergissing te beschouwen?

Le Sénat est-il d'accord de considérer cette modification comme une erreur matérielle? (*Assentiment.*)

Dan breng ik het aldus gewijzigde artikel 11 in stemming.

Je mets aux voix l'article 11 ainsi modifié.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 12. Artikel 50 van dezelfde wet, gewijzigd bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 50. § 1. De jeugdrechtsbank treft alle maatregelen en doet het onderzoek verrichten dat nodig is om de persoonlijkheid van de betrokkene en het milieu waarin hij wordt grootgebracht, te kennen en om uit te maken wat zijn belang is en welke middelen voor zijn opvoeding of behandeling geschikt zijn.

Zij kan een maatschappelijk onderzoek doen verrichten, door bemiddeling van de bevoegde sociale dienst, en de betrokkene aan een medisch-psychologisch onderzoek onderwerpen, indien zij het haar meegedeelde dossier niet voldoende acht.

Indien de jeugdrechtbank een maatschappelijk onderzoek doet verrichten, kan zij, behoudens in spoedeisende gevallen, haar beslissing eerst nemen of wijzigen, na kennis genomen te hebben van het advies van de bevoegde sociale dienst, tenzij dit advies haar niet bereikt binnen de door haar bepaalde termijn, die niet meer dan vijfenzeventig dagen mag bedragen.

Onverminderd artikel 36*bis*, kan de jeugdrechtbank de zaak onder de in artikel 38 bepaalde voorwaarden eerst uit handen geven na de in het tweede lid bedoelde maatschappelijke en medisch-psychologische onderzoeken te hebben doen verrichten.

§ 2. Evenwel,

1° Kan de jeugdrechtbank de zaak uit handen geven zonder over het verslag van het medisch-psychologisch onderzoek te beschikken, wanneer zij constateert dat de betrokkene zich aan dit onderzoek onttrekt of weigert zich eraan te onderwerpen;

2° Spreekt de jeugdrechtbank zich uit over de vordering tot uit handen geven uiterlijk vijftien dagen na de dagvaarding, zonder een maatschappelijk onderzoek te moeten laten uitvoeren en zonder een medisch-psychologisch onderzoek te moeten vragen, indien er al een vonnis bestaat dat in een maatregel voorziet ten opzichte van een persoon beneden de achttien jaar die een of meer feiten heeft gepleegd als bedoeld in de artikelen 323, 373 tot 378, 392 tot 394, 401 en 468 tot 476 van het Strafwetboek, nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en die persoon opnieuw wordt vervolgd omdat hij na die eerste veroordeling weer een of meer van voornoemde feiten heeft gepleegd. De stukken van de vorige procedure worden bij die van de nieuwe procedure gevoegd;

3° Doet de jeugdrechtbank onder dezelfde voorwaarden uitspraak over de vordering tot het uit handen geven ten opzichte van een persoon beneden de achttien jaar die een feit, dat als misdaad wordt gekwalificeerd en waarop een straf staat die hoger ligt dan twintig jaar dwangarbeid, heeft gepleegd nadat hij de leeftijd van zestien jaar had bereikt en eerst wordt vervolgd nadat hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt.»

Art. 12. L'article 50 de la même loi, modifié par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 50. § 1er. Le tribunal de la jeunesse effectue toutes diligences et fait procéder à toutes investigations utiles pour connaître la personnalité de l'intéressé, le milieu où il est élevé, déterminer son intérêt et les moyens appropriés à son éducation ou à son traitement.

Il peut faire procéder à une étude sociale par l'intermédiaire du service social compétent et soumettre l'intéressé à un examen médico-psychologique, lorsque le dossier qui lui est soumis, ne lui paraît pas suffisant.

Lorsque le tribunal de la jeunesse fait procéder à une étude sociale, il ne peut, sauf en cas d'extrême urgence, prendre ou modifier sa décision, qu'après avoir pris connaissance de l'avis du service social compétent, à moins que cet avis ne lui parvienne pas dans le délai qu'il a fixé et qui ne peut dépasser septante-cinq jours.

Sans préjudice de l'article 36*bis*, le tribunal de la jeunesse ne peut se dessaisir d'une affaire, dans les conditions prévues par l'article 38, qu'après avoir fait procéder à l'étude sociale et à l'examen médico-psychologique prévus à l'alinéa deux.

§ 2. Toutefois,

1° Le tribunal de la jeunesse peut se dessaisir d'une affaire sans disposer du rapport de l'examen médico-psychologique lorsqu'il constate que l'intéressé se soustrait à cet examen ou refuse de s'y soumettre;

2° Le tribunal de la jeunesse statue sur la demande de dessaisissement dans les quinze jours de la citation, sans devoir faire procéder à une étude sociale et sans devoir demander un examen médico-psychologique, lorsqu'une mesure a déjà été prise par jugement à l'égard d'une personne de moins de dix-huit ans en

raison d'un ou plusieurs faits visés aux articles 323, 373 à 378, 392 à 394, 401 et 468 à 476 du Code pénal, commis après l'âge de seize ans, et que cette personne est à nouveau poursuivie pour un ou plusieurs de ces faits commis postérieurement à la première condamnation. Les pièces de la procédure antérieure sont jointes à la nouvelle procédure;

3° Le tribunal de la jeunesse statue dans les mêmes conditions sur la demande de dessaisissement à l'égard d'une personne de moins de dix-huit ans qui a commis un fait qualifié crime punissable d'une peine supérieure aux travaux forcés de vingt ans, commis après l'âge de seize ans et qui n'est poursuivi qu'après qu'il ait atteint l'âge de dix-huit ans.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 13. In artikel 51 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 21 maart 1969, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het eerste lid wordt vervangen als volgt:

« Wanneer de zaak eenmaal aanhangig is bij de jeugdrechtbank, kan deze te allen tijde de betrokkene, de ouders, de voogden, degenen die hem onder hun bewaring hebben, evenals iedere andere persoon oproepen, onverminderd artikel 458 van het Strafwetboek, artikel 156 van het Wetboek van strafvordering en artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek. »;

2° In het tweede lid wordt, tussen de woorden « in de artikelen » en « 148, »: « 145, » ingevoegd;

3° In hetzelfde tweede lid, worden de woorden « 389, eerste lid » vervangen door: « 375, 376, 377, 379 »;

4° In hetzelfde tweede lid, worden de woorden « 4 en 5 van het Wetboek van koophandel » geschrapt;

5° In hetzelfde tweede lid, worden de woorden « 34 en 36 van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst » vervangen door de woorden « 43, 45, 46 en 46*bis* van de wet van 3 juli 1978 op de arbeidsovereenkomsten, gewijzigd bij de wet van 30 maart 1981 ».

Art. 13. A l'article 51 de la même loi, modifié par la loi du 21 mars 1969, sont apportées les modifications suivantes:

1° L'alinéa premier est remplacé par ce qui suit:

« Le tribunal de la jeunesse, une fois saisi, peut en tout temps convoquer l'intéressé, les parents, tuteurs, personnes qui en ont la garde, ainsi que toute autre personne, sans préjudice de l'article 458 du Code pénal, de l'article 156 du Code d'instruction criminelle et de l'article 931 du Code judiciaire. »;

2° Dans l'alinéa 2, « 145, » est inséré entre les mots « aux articles » et « 148, »;

3° Au même alinéa 2, les mots « 389, alinéa premier » sont remplacés par: « 375, 376, 377, 379 »;

4° Au même alinéa 2, les mots « 4 et 5 du Code de commerce » sont supprimés;

5° Au même alinéa 2, les mots « 34 et 36 de la loi du 10 mars 1900 sur le contrat de travail » sont remplacés par les mots « 43, 45, 46 et 46*bis* de la loi du 3 juillet 1978 sur les contrats de travail, modifiée par la loi du 30 mars 1981 ».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 14. In artikel 52 van dezelfde wet, gedeeltelijk opgeheven door het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990 en door het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1) In het tweede lid worden de cijfers « 37, 2° » vervangen door de cijfers « 37, § 2, 2° » en de cijfers « 37, 3° en 4° » door de cijfers « 37, § 2, 3° en 4° en 37, § 3, 2° »;

2) Hetzelfde artikel 52 wordt aangevuld met de volgende leden:

« Wanneer de jeugdrechtbank ten aanzien van een persoon die een als misdrijf gekwalificeerd feit heeft gepleegd, voorlopig een van de maatregelen neemt bedoeld in artikel 37, § 2, 4°, kan zij,

omwille van de noodwendigheden van het opsporingsonderzoek of van het gerechtelijk onderzoek en voor een hernieuwbare termijn van maximum dertig dagen, bij gemotiveerde beslissing de jongere vrij verkeer verbieden met de personen die zij bij naam aanwijst, zijn advocaat uitgezonderd.

Wanneer bij de jeugdrechtbank de zaak aanhangig is van een persoon die vóór de leeftijd van achttien jaar een als misdrijf gekwalificeerd feit heeft gepleegd, en die deze leeftijd overschreden heeft tijdens de rechtspleging, kan die jeugdrechtbank voorlopige maatregelen opleggen of handhaven die uiterlijk kunnen duren tot de betrokkene de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt. »

Art. 14. A l'article 52 de la même loi, partiellement abrogé par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990 et par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, sont apportées les modifications suivantes :

1) Au deuxième alinéa, les chiffres « 37, 2° » sont remplacés par les chiffres « 37, § 2, 2° », et les chiffres « 37, 3° et 4° » par les chiffres « 37, § 2, 3° et 4° et 37, § 3, 2° » ;

2) Le même article 52 est complété par les alinéas suivants :

« Lorsque le tribunal de la jeunesse prend provisoirement une des mesures prévues à l'article 37, § 2, 4°, à l'égard d'une personne ayant commis un fait qualifié infraction, il peut, pour les nécessités de l'information ou de l'instruction et pour un délai renouvelable de trente jours au plus, interdire au jeune par décision motivée de communiquer librement avec les personnes nommément désignées, autres que son avocat.

Lorsque le tribunal de la jeunesse est saisi du cas d'une personne ayant commis avant l'âge de dix-huit ans un fait qualifié infraction et qui a dépassé cet âge au cours de la procédure, il peut ordonner ou maintenir des mesures provisoires jusqu'à ce que l'intéressé ait atteint l'âge de vingt ans. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 15. In dezelfde wet wordt een artikel 52bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 52bis. Buiten de gevallen bedoeld in artikel 52quater, vierde lid, is de duur van de voorbereidende rechtspleging beperkt tot zes maanden, te rekenen van de vordering bedoeld in artikel 45.2.a), tot aan de mededeling van het dossier aan het openbaar ministerie na het afsluiten van de navorsing. Het openbaar ministerie beschikt vervolgens over een termijn van twee maanden om de betrokkene te dagvaarden om voor de jeugdrechtbank te verschijnen.

De termijn van zes maanden wordt geschorst tussen de akte van hoger beroep en het arrest. »

Art. 15. Un article 52bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi :

« Art. 52bis. Hors les cas visés à l'article 52quater, alinéa 4, la durée de la procédure préparatoire est limitée à six mois à partir de la réquisition prévue à l'article 45.2.a), jusqu'à la communication du dossier au ministère public après clôture des investigations. Le ministère public dispose alors d'un délai de deux mois pour citer l'intéressé à comparaître devant le tribunal de la jeunesse.

Le délai de six mois est suspendu entre l'acte d'appel et l'arrêt. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 16. In dezelfde wet wordt een artikel 52ter ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 52ter. In de gevallen bedoeld in artikel 52 moet de jongere die de leeftijd van twaalf jaar bereikt heeft, vóór enige maatregel wordt getroffen door de jeugdrechter, persoonlijk worden gehoord, tenzij hij niet gevonden kan worden, zijn gezondheids-toestand het niet toelaat of indien hij weigert te verschijnen.

De betrokkene heeft, telkens als hij voor de jeugdrechtbank verschijnt, recht op bijstand van een advocaat. Deze advocaat wordt, in voorkomend geval, aangewezen overeenkomstig arti-

kel 54bis. Behoudens de gevallen waarin de zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig is overeenkomstig artikel 45.2.b) of c), kan de jeugdrechter evenwel een afzonderlijk onderhoud met de betrokkene hebben.

De beschikking omvat een samenvatting van de elementen die betrekking hebben op zijn persoonlijkheid of op zijn milieu, welke de beslissing rechtvaardigen, en, in voorkomend geval, een samenvatting van de ten laste gelegde feiten. Zij maakt tevens melding van het feit dat de betrokkene werd gehoord of van de redenen waarom dit niet gebeurde.

Na het verhoor van de betrokkene, wordt hem een afschrift van de beschikking overhandigd, evenals aan zijn vader en moeder, voogden of personen die de betrokkene onder hun bewaring hebben, indien deze ter terechtzitting aanwezig zijn. In de gevallen waar deze overhandiging niet heeft kunnen plaatshebben, wordt de beslissing bij gerechtsbrief ter kennis gebracht. De termijn voor hoger beroep loopt vanaf de overhandiging van het afschrift of vanaf de dag dat de betrokkene bij gerechtsbrief kennis heeft gekregen van de kennisgeving.

De maatregelen bedoeld in artikel 52 zijn niet vatbaar voor verzet.

In geval van hoger beroep doet de jeugdkamer van het hof van beroep uitspraak binnen uiterlijk twee maanden, te rekenen van de akte van hoger beroep. »

Art. 16. Un article 52ter, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi :

« Art. 52ter. Dans les cas prévus à l'article 52, le jeune ayant atteint l'âge de douze ans doit être entendu personnellement par le juge de la jeunesse avant toute mesure, sauf s'il n'a pu être trouvé, si son état de santé s'y oppose ou s'il refuse de comparaître.

L'intéressé a droit à l'assistance d'un avocat, lors de toute comparution devant le tribunal de la jeunesse. Cet avocat est désigné, le cas échéant, conformément à l'article 54bis. Hors les cas où le tribunal de la jeunesse est saisi conformément à l'article 45.2.b) ou c), le juge de la jeunesse peut néanmoins avoir un entretien particulier avec l'intéressé.

L'ordonnance contient un résumé des éléments touchant à sa personnalité ou à son milieu, qui justifient la décision et, le cas échéant, un résumé des faits reprochés. Elle mentionne également l'audition ou les raisons pour lesquelles l'intéressé n'a pu être entendu.

Une copie de l'ordonnance est remise à l'intéressé après son audition, de même qu'à ses père et mère, tuteurs ou personnes qui ont la garde de l'intéressé si ceux-ci sont présents à l'audience. Au cas où cette remise n'a pu avoir lieu, la décision est notifiée par pli judiciaire. Le délai d'appel court à partir de la remise de la copie ou à partir du jour où l'intéressé a eu connaissance de la notification par pli judiciaire.

Les mesures visées à l'article 52 ne sont pas susceptibles d'opposition.

En cas d'appel, la chambre de la jeunesse de la cour d'appel statue dans les deux mois au plus tard à compter de l'acte d'appel. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 17. In dezelfde wet wordt een artikel 52quater ingevoegd luidend als volgt :

« Art. 52quater. Voor wat betreft de personen bedoeld in artikel 36, 4°, kan de rechter of de jeugdrechtbank, naar gelang van het geval, in de gevallen bedoeld in de artikelen 52, 52bis en 52ter, een maatregel van bewaring bevelen, voor een termijn van ten hoogste drie maanden, in een gesloten opvoedingsafdeling, ingericht door de bevoegde overheden.

Deze beslissing kan enkel worden genomen indien de betrokkene blijk geeft van aanhoudend wangedrag of zich gevaarlijk gedraagt of indien een gerechtelijk onderzoek dit vereist.

De rechter of jeugdrechtbank kan bovendien dezelfde personen bij gemotiveerde beslissing en om dezelfde redenen verbieden de instelling te verlaten voor dezelfde termijn.

Deze maatregelen kunnen slechts eenmaal en na kennisgeving van het door de instelling opgestelde medisch-psychisch verslag worden verlengd nadat de betrokkene en zijn raadsman werden gehoord.

Niettemin kunnen de voormelde maatregelen elke maand worden verlengd bij gemotiveerde beslissing van, naar gelang van het geval, de rechter of de jeugdrechtbank. De beslissing moet gegrond zijn op ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die betrekking hebben op de vereisten van de openbare veiligheid of eigen zijn aan de persoonlijkheid van de betrokkene en die de handhaving van deze maatregelen noodzakelijk maken. De betrokkene, zijn raadsman en de directeur van de instelling worden vooraf gehoord.

Hoger beroep tegen de beschikkingen of vonnissen bedoeld in de vorige leden moet ingesteld worden binnen een termijn van achtenveertig uren, die ten aanzien van het openbaar ministerie loopt vanaf de mededeling van de beschikking of van het vonnis en ten aanzien van de andere partijen in het geding vanaf het vervullen van de vormvereisten bedoeld in artikel 52ter, vierde lid. Het beroep kan worden ingesteld door een verklaring aan de directeur van de instelling of aan de persoon die de directeur hiertoe aanstelt. De directeur schrijft de beroepen in een genummerd en geparafeerd register in. Hij geeft er onmiddellijk kennis van aan de griffie van de bevoegde rechtbank en zendt haar per aangezekende brief een uittreksel van het register.

De jeugdkamer van het hof van beroep behandelt de zaak en doet uitspraak binnen vijftien werkdagen te rekenen van de akte van hoger beroep. Na het verstrijken van deze termijn vervalt de maatregel. De termijn wordt geschorst tijdens de duur van het uitsstel toegekend op verzoek van de verdediging. »

Art. 17. Un article 52quater, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi :

« Art. 52quater. En ce qui concerne les personnes visées à l'article 36, 4°, le juge ou le tribunal de la jeunesse, selon le cas, peut, dans les cas visés aux articles 52, 52bis et 52ter, ordonner une mesure de garde pour une période de trois mois au plus, en régime éducatif fermé, organisé par les instances compétentes.

Cette décision ne peut être prise qu'en cas de mauvaise conduite persistante ou de comportement dangereux de l'intéressé ou lorsqu'une instruction judiciaire la requiert.

En outre, le juge ou le tribunal de la jeunesse peut, par décision motivée et pour des raisons identiques, interdire aux mêmes personnes et pour le même délai toute sortie de l'établissement.

Ces mesures ne sont renouvelables qu'une seule fois et après communication du rapport médico-psychologique rédigé par l'établissement, l'intéressé et son conseil étant préalablement entendus.

Les mesures précitées peuvent néanmoins être prolongées de mois en mois par décision motivée du juge ou du tribunal de la jeunesse selon le cas. La décision devra être justifiée par des circonstances graves et exceptionnelles se rattachant aux exigences de la sécurité publique ou propres à la personnalité de l'intéressé, et qui nécessitent le maintien de ces mesures. L'intéressé, son conseil et le directeur de l'établissement seront préalablement entendus.

L'appel contre les ordonnances ou jugements prévus aux alinéas précédents doit être interjeté dans un délai de quarante-huit heures qui court à l'égard du ministère public à compter de la communication de l'ordonnance ou du jugement et à l'égard des autres parties en cause à compter de l'accomplissement des formalités prévues à l'article 52ter, alinéa 4. Le recours peut être formé par déclaration au directeur de l'établissement ou à la personne qu'il délègue. Le directeur inscrit les recours dans un registre coté et paraphé. Il en avise immédiatement le greffe du tribunal compétent et lui adresse un extrait du registre par lettre recommandée.

La chambre de la jeunesse de la cour d'appel instruit la cause et se prononce dans les quinze jours ouvrables à compter de l'acte d'appel. Passé ce délai, la mesure cesse d'être d'application. Le délai est suspendu pendant la durée de la remise accordée à la demande de la défense. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 18. In artikel 53 van dezelfde wet, gedeeltelijk opgeheven door het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990 en door het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, worden de volgende leden ingevoegd tussen het eerste en tweede lid :

« De maatregel bedoeld in het eerste lid kan slechts toegepast worden ten aanzien van personen die ervan verdacht worden een feit te hebben gepleegd, strafbaar met een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of met een zwaardere straf, in de zin van het Strafwetboek of van de aanvullende wetten en voor zover zij, op het ogenblik van de feiten, de leeftijd van veertien jaar hebben bereikt.

In geval van hoger beroep zijn de bepalingen van artikel 52quater, zesde en zevende lid, van toepassing, behalve dat de termijn waarbinnen uitspraak in beroep moet worden gedaan, teruggebracht wordt tot vijf werkdagen te rekenen van de akte van hoger beroep.

De maatregel van bewaring bedoeld in het eerste lid kan door de jeugdrechter slechts eenmaal bevolen worden in de loop van een zelfde procedure, afgezien van de mogelijkheid van de jeugdrechtbank om andere voorlopige maatregelen te bevelen.

Dit artikel is mede van toepassing op de personen bedoeld in artikel 37, § 3, 2°. »

Art. 18. Dans l'article 53 de la même loi, partiellement abrogé par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990 et par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, les alinéas suivants sont insérés entre l'alinéa 1er et l'alinéa 2 :

« La mesure prévue à l'alinéa 1er n'est applicable qu'à l'égard des personnes qui sont soupçonnées d'avoir commis un fait punissable d'une peine d'emprisonnement correctionnel principal d'un an ou d'une peine plus grave aux termes du Code pénal ou des lois complémentaires et pour autant qu'elles aient atteint l'âge de quatorze ans au moins au moment des faits.

En cas d'appel, les dispositions de l'article 52quater, alinéas 6 et 7 sont applicables, sauf que le délai dans lequel la décision d'appel doit intervenir est ramené à cinq jours ouvrables à compter de l'acte d'appel.

La mesure de garde visée à l'alinéa premier ne peut être ordonnée qu'une seule fois par le juge de la jeunesse au cours de la même procédure, sauf la possibilité du tribunal de la jeunesse d'ordonner d'autres mesures provisoires.

Cet article est applicable aux personnes visées à l'article 37, § 3, 2°. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 19. In dezelfde wet wordt een artikel 53bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 53bis. Artikel 53 van deze wet wordt opgeheven op een bij een Ministerraad overlegd koninklijk besluit te bepalen datum. »

Art. 19. Un article 53bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi :

« Art. 53bis. L'article 53 de cette loi est abrogé à une date qui sera fixée par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 20. Artikel 54, eerste lid, van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 21 maart 1969, wordt vervangen als volgt :

« Behalve in de gevallen bepaald in titel II, hoofdstuk III, of inzake adoptie of volle adoptie, waarin zij in persoon moeten verschijnen, mogen de partijen zich door een advocaat laten vertegenwoordigen. »

Art. 20. L'article 54, premier alinéa, de la même loi, modifié par la loi du 21 mars 1969, est remplacé par ce qui suit :

«Sauf dans les cas prévus au titre II, chapitre III, ou en matière d'adoption ou d'adoption plénière, où elles doivent comparaître en personne, les parties peuvent se faire représenter par un avocat.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 21. In dezelfde wet wordt een artikel 54bis ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 54bis. § 1. Wanneer een persoon beneden de achttien jaar partij is in het geding en geen advocaat heeft, wordt er hem ambtshalve een toegewezen.

Wanneer de zaak bij de jeugdrechtsbank aanhangig is met toepassing van artikel 45. 2. a) of b), of van artikel 63ter, a) of c), geeft het openbaar ministerie hiervan onverwijld kennis aan de stafhouder van de Orde van advocaten. Dit bericht wordt gelijktijdig verzonden met de vordering, de dagvaarding of de met redenen omklede waarschuwing, al naargelang het geval. De stafhouder of het bureau voor consultatie en verdediging gaat over tot de toewijzing, uiterlijk binnen twee werkdagen te rekenen van dit bericht.

§ 2. Het openbaar ministerie zendt aan de jeugdrechtsbank waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, afschrift van het bericht van de kennisgeving aan de stafhouder.

§ 3. De stafhouder of het bureau voor consultatie en verdediging ziet erop toe, indien er tegenstrijdige belangen zijn, dat de betrokkene verdedigd wordt door een andere advocaat dan diegene op wie zijn vader en moeder, voogden of personen die hem onder hun bewaring hebben of die bekleed zijn met een vorderingsrecht, beroep gedaan zouden hebben.»

Art. 21. Un article 54bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Art. 54bis. § 1er. Lorsqu'une personne de moins de dix-huit ans est partie à la cause et qu'il n'a pas d'avocat, il lui en est désigné un d'office.

Lorsque le tribunal de la jeunesse est saisi en application de l'article 45.2.a) ou b), ou de l'article 63ter, a) ou c), le ministère public en avise immédiatement le bâtonnier de l'Ordre des avocats. Cet avis est, selon le cas, envoyé en même temps que la réquisition, la citation ou l'avertissement motivé. Le bâtonnier ou le bureau de consultation et de défense procède à la désignation au plus tard dans les deux jours ouvrables à compter de cet avis.

§ 2. Le ministère public adresse au tribunal de la jeunesse saisi, copie de l'avis informant le bâtonnier de la saisine.

§ 3. Le bâtonnier ou le bureau de consultation et de défense veille, lorsqu'il y a contradiction d'intérêts, à ce que l'intéressé soit assisté par un avocat autre que celui auquel auraient fait appel ses père et mère, tuteurs, ou personnes qui en ont la garde ou qui sont investies d'un droit d'action.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 22. Artikel 55 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 8 april 1980, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 55. Wanneer een zaak als bedoeld in titel II, hoofdstuk III, bij de jeugdrechtsbank aanhangig is gemaakt, wordt aan de partijen en aan hun advocaat kennis gegeven van de neerlegging van het dossier ter griffie waar ze er vanaf het ogenblik van de betekening van de dagvaarding inzage kunnen van nemen.

De partijen en hun advocaat kunnen eveneens kennis nemen van het dossier wanneer het openbaar ministerie het opleggen van een maatregel bedoeld in de artikelen 52 en 53 vordert, alsmede gedurende de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen de beschikkingen waarbij zulke maatregelen worden opgelegd.

De stukken die betrekking hebben op de persoonlijkheid van de betrokkene en op het milieu waarin hij leeft, mogen echter noch aan hem noch aan de burgerlijke partij medegedeeld worden. Het volledig dossier, die stukken inbegrepen, moet ter beschikking gesteld worden van de advocaat van de betrokkene wanneer deze laatste partij is in het geding.»

Art. 22. L'article 55 de la même loi, modifié par la loi du 9 avril 1980, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 55. Lorsqu'une affaire visée au titre II, chapitre III, est portée devant le tribunal de la jeunesse, les parties et leur avocat sont informés du dépôt au greffe du dossier dont ils peuvent prendre connaissance à partir de la notification de la citation.

Les parties et leur avocat peuvent également prendre connaissance du dossier lorsque le ministère public requiert une mesure visée aux articles 52 et 53, ainsi que durant le délai d'appel des ordonnances imposant de telles mesures.

Toutefois, les pièces concernant la personnalité de l'intéressé et le milieu où il vit ne peuvent être communiquées ni à l'intéressé ni à la partie civile. Le dossier complet, y compris ces pièces, doit être mis à la disposition de l'avocat de l'intéressé lorsque ce dernier est partie au procès.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 23. Artikel 56, eerste lid, van dezelfde wet, wordt als volgt vervangen:

«In de aangelegenheden bedoeld in titel II, hoofdstuk III, eerste afdeling, worden de betrokken minderjarigen niet als partijen in het debat beschouwd, behalve wanneer te hunnen opzichte maatregelen worden genomen als bepaald in artikel 52.»

Art. 23. L'article 56, alinéa 1er, de la même loi, est remplacé par ce qui suit:

«Dans les affaires visées au titre II, chapitre III, section première, les mineurs intéressés ne sont pas considérés comme parties au débat, sauf lorsque sont prises à leur égard des mesures prévues à l'article 52.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 24. In dezelfde wet wordt een artikel 56bis ingevoegd, luidend als volgt:

«De jeugdrechtsbank moet de persoon die minstens de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, oproepen teneinde gehoord te worden in geschillen tussen personen aan wie het ouderlijk gezag over de betrokkene is toevertrouwd, wanneer punten worden behandeld die betrekking hebben op het gezag over zijn persoon, het beheer van zijn goederen, de uitoefening van het bezoekrecht of de aanwijzing van de in artikel 34 bedoelde persoon.»

Art. 24. Un article 56bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Le tribunal de la jeunesse doit convoquer la personne de douze ans au moins aux fins d'audition, dans les litiges qui opposent les personnes investies à son égard de l'autorité parentale, lorsque sont débattus des points qui concernent le gouvernement de sa personne, l'administration de ses biens, l'exercice du droit de visite, ou la désignation de la personne visée à l'article 34.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 25. Artikel 58, eerste lid, van dezelfde wet wordt aangevuld als volgt:

«onverminderd de bepalingen van de artikelen 52, 52quater, zesde lid, en 53, derde lid.»

Art. 25. L'article 58, alinéa 1er, de la même loi est complété comme suit:

«sans préjudice des dispositions des articles 52, 52quater, alinéa 6, et 53, alinéa 3.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 26. In artikel 60 van dezelfde wet, gewijzigd door het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 28 maart 1990, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In het eerste lid worden de woorden « of op vordering van het openbaar ministerie » vervangen door de woorden « op vordering van het openbaar ministerie of op verzoek van de bevoegde instanties zoals bedoeld in artikel 37, § 2, 4° »;

2° In het eerste lid vervallen de woorden « de terbeschikkingstelling van de Regering uitgezonderd »;

3° Dit artikel wordt aangevuld met wat volgt :

« Iedere maatregel zoals bedoeld in artikel 37, § 2, 3° of 4°, en bevolen bij vonnis, moet opnieuw worden onderzocht, ten einde te worden bevestigd, ingetrokken of gewijzigd vóór het verstrijken van een termijn van een jaar te rekenen van de dag waarop de beslissing definitief is geworden. Deze procedure wordt ingeleid door het openbaar ministerie overeenkomstig de in artikel 45, 2 b) en c), genoemde vormvereisten.

De in artikel 37, § 2, 4°, genoemde bevoegde instanties sturen om het kwartaal aan de jeugdrechtbank een evaluatieverslag over de persoon die het voorwerp heeft uitgemaakt van een beslissing die een maatregel van bewaring in een gesloten opvoedingsafdeling oplegt. »

Art. 26. A l'article 60 de la même loi, modifié par le décret de la Communauté flamande du 28 mars 1990, sont apportées les modifications suivantes :

1° A l'alinéa 1er, les mots « ou à la demande des instances compétentes visées à l'article 37, § 2, 4°, sont insérés entre les mots « soit à la demande du ministère public » et les mots « rapporter ou modifier »;

2° A l'alinéa 1er, les mots « à l'exception de la mise à la disposition du Gouvernement, » sont supprimés;

3° Cet article est complété comme suit :

« Toute mesure visée à l'article 37, § 2, 3° ou 4°, prise par jugement, doit être réexaminée en vue d'être confirmée, rapportée ou modifiée avant l'expiration du délai d'un an à compter du jour où la décision est devenue définitive. Cette procédure est introduite par le ministère public selon les formes prévues à l'article 45, 2 b) et c).

Les autorités compétentes visées à l'article 37, § 2, 4°, transmettent trimestriellement au tribunal de la jeunesse un rapport d'évaluation relatif à la personne ayant fait l'objet d'une mesure de garde sous un régime éducatif fermé. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 27. Artikel 62 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 62. Behoudens afwijking, gelden voor de in titel II, hoofdstuk II, evenals voor de in de artikelen 63bis, § 2, en 63ter, eerste lid, b), bedoelde procedures de wetsbepalingen inzake burgerlijke rechtspleging, en voor de in titel II, hoofdstuk III, evenals voor de in de artikel 63ter, eerste lid, a) en c), bedoelde procedures, de wetsbepalingen betreffende de vervolgingen in correctionele zaken. »

Art. 27. L'article 62 de la même loi est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 62. Sauf dérogation, les dispositions légales en matière de procédure civile s'appliquent aux procédures visées au titre II, chapitre II, ainsi qu'aux articles 63bis, § 2, et 63ter, alinéa 1er, b), et les dispositions légales concernant les poursuites en matière correctionnelle, aux procédures visées au titre II, chapitre III, et à l'article 63ter, alinéa 1er, a) et c). »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 28. In dezelfde wet wordt een artikel 62bis ingevoegd, luidend als volgt :

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1992-1993
 Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1992-1993

« Art. 62bis. In de gevallen waarin de bepalingen genomen krachtens artikel 59bis, §§ 2bis en 4bis, van de Grondwet en artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, stellen dat het openbaar ministerie niet belast wordt met de uitvoering van een maatregel van de jeugdrechtbank, wordt een uitgifte van de beslissing van de jeugdrechtbank gericht aan de administratieve overheid die ermee belast is. »

Art. 28. Un article 62bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi :

« Art. 62bis. Dans les cas où les dispositions prises en vertu de l'article 59bis, §§ 2bis et 4bis, de la Constitution et de l'article 5, § 1er, II, 6°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, prévoient que l'exécution d'une mesure du tribunal de la jeunesse n'appartient pas au ministère public, une expédition de la décision est adressée à l'autorité administrative qui en est chargée. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 29. In artikel 63 van dezelfde wet, gewijzigd door het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 maart 1991, worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° In het eerste en het zesde lid, worden de woorden « de ouderlijke macht » vervangen door de woorden « het ouderlijk gezag »;

2° In het eerste lid, worden de woorden « de artikelen 37, 39 en 40 » vervangen door de woorden « de artikelen 37 en 39 ».

Art. 29. Dans l'article 63 de la même loi, modifié par le décret de la Communauté française du 4 mars 1991, sont apportées les modifications suivantes :

1° Aux premier et sixième alinéas, les mots « puissance paternelle » sont remplacés par les mots « autorité parentale »;

2° Au premier alinéa, les mots « des articles 37, 39 et 40 » sont remplacés par les mots « des articles 37 et 39 ».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 30. In dezelfde wet wordt een artikel 63bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 63bis. § 1. De rechtsplegingsregels bedoeld in dit hoofdstuk, met uitzondering van de artikelen 45.2. en 46 zijn van toepassing op de bepalingen van gerechtelijke bescherming die door de bevoegde instanties zijn uitgevaardigd krachtens artikel 59bis, §§ 2bis en 4bis, van de Grondwet en artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

§ 2. Niettemin, wanneer het verzoek de homologatie van de wijziging van een door de jeugdrechtbank genomen beslissing tot voorwerp heeft, is de volgende procedure van toepassing :

a) Het verzoek wordt door de bevoegde administratieve overheid bij verzoekschrift gericht aan de griffie van de rechtbank die de beslissing heeft gegeven;

b) Het wordt onmiddellijk samen met het rechtsplegingsdossier voor advies medegedeeld aan het openbaar ministerie;

c) De jeugdrechter neemt een beschikking binnen drie werkdagen te rekenen van de indiening van het verzoekschrift, op advies van het openbaar ministerie. Deze beschikking wordt genomen zonder oproeping van de partijen. Zij wordt ter kennis gebracht van de partijen en is niet vatbaar voor verzet. De weigering van de homologatie is vatbaar voor hoger beroep. »

Art. 30. Un article 63bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi :

« Art. 63bis. § 1er. Les règles de procédure visées au présent chapitre s'appliquent, à l'exception des articles 45.2. et 46, aux dispositions en matière de protection judiciaire prises par les instances compétentes en vertu de l'article 59bis, §§ 2bis et 4bis, de la Constitution et de l'article 5, § 1er, II, 6°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles.

§ 2. Toutefois, lorsque la demande tend à voir homologuer la modification d'une décision prise par le tribunal de la jeunesse, la procédure est la suivante:

a) La demande est adressée par requête de l'autorité administrative compétente au greffe de la juridiction qui a rendu la décision;

b) Elle est communiquée immédiatement avec le dossier de la procédure au ministère public, pour avis;

c) Dans les trois jours ouvrables à compter du dépôt de la requête, le juge de la jeunesse rend une ordonnance sur avis du ministère public. Cette ordonnance est prise sans convocation des parties. Elle est notifiée aux parties et n'est pas susceptible d'opposition. Le refus d'homologation est susceptible d'appel.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 31. In dezelfde wet wordt een artikel 63ter ingevoegd, luidend als volgt:

« Art. 63ter. In de rechtsplegingen bedoeld in artikel 63bis, wordt de zaak bij de jeugdrechtsbank aanhangig gemaakt:

a) Bij vordering van het openbaar ministerie, met het oog op het bevelen of toelaten van de maatregelen voorzien door deze organen:

— Hetzij, in het raam van voorlopige maatregelen, alvorens over de grond van de zaak te beslissen,

— Hetzij, in spoedeisende gevallen;

b) Bij verzoekschrift door de belanghebbende partij neergelegd ter griffie van de jeugdrechtsbank, met het oog op het beslechten van een geschil betreffende een maatregel genomen door de bevoegde instanties, bedoeld in artikel 37, § 2;

c) In de andere gevallen, door vrijwillige verschijning ingevolge een met redenen omklede waarschuwing van het openbaar ministerie of bij dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie, met het oog op een beslissing ten gronde, nadat de partijen hun middelen hebben voorgedragen.

In de gevallen bedoeld in b), worden de partijen opgeroepen door de griffier om te verschijnen op de door de rechter vastgestelde zitting. De oproeping vermeldt het voorwerp van het verzoek. De griffier zendt een afschrift van het verzoekschrift over aan het openbaar ministerie.

In de gevallen bedoeld in c), moeten de dagvaarding of de waarschuwing, op straffe van nietigheid, worden gericht aan de ouders, voogden of degenen die de jongere onder hun bewaring hebben en aan hem zelf indien hij minstens twaalf jaar oud is, alsook aan de personen aan wie, in voorkomend geval, een vorderingsrecht toegekend is.»

Art. 31. Un article 63ter, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Art. 63ter. Dans les procédures judiciaires visées à l'article 63bis, le tribunal de la jeunesse est saisi:

a) Par la réquisition du ministère public en vue d'ordonner ou d'autoriser les mesures prévues par ces organes:

— Soit dans le cadre de mesures provisoires avant de statuer au fond,

— Soit dans les cas d'urgence;

b) Par requête déposée au greffe du tribunal de la jeunesse par la partie intéressée, afin qu'il soit statué sur une contestation relative à une mesure décidée par les instances compétentes, visées à l'article 37, § 2;

c) Dans les autres cas, par la comparution volontaire à la suite d'un avertissement motivé donné par le ministère public ou par citation, à la requête du ministère public en vue de statuer au fond, après avoir entendu les parties en leurs moyens.

Dans les cas visés au b), les parties sont convoquées par le greffier à comparaître à l'audience fixée par le juge. La convocation précise l'objet de la demande. Le greffier transmet copie de la requête au ministère public.

Dans les cas visés au c), la citation ou l'avertissement doivent, à peine de nullité, être adressés aux parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde du jeune et à lui-même, s'il est âgé de douze ans au moins, ainsi que, le cas échéant, aux autres personnes investies d'un droit d'action.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 32. In dezelfde wet wordt een artikel 63quater ingevoegd, luidend als volgt:

« Art. 63quater. De artikelen 52bis, 52ter en 52quater, zesde en zevende lid, zijn van overeenkomstige toepassing op de maatregelen genomen ten gevolge van de vorderingen bedoeld in artikel 63ter, eerste lid, a).»

Art. 32. Un article 63quater, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Art. 63quater. Les articles 52bis, 52ter et 52quater, alinéas 6 et 7, sont *mutatis mutandis* applicables à toutes les mesures prises suite aux réquisitions visées à l'article 63ter, alinéa 1er, a).»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 33. In dezelfde wet wordt een artikel 63quinquies ingevoegd, luidend als volgt:

« Art. 63quinquies. Indien in het kader van de rechtsplegingen bedoeld in artikel 63bis, de voorziene maatregelen van bepaalde duur zijn, moet de procedure voor verlenging van die maatregelen plaatsvinden overeenkomstig dezelfde vormvereisten als die welke vereist zijn voor de aanvankelijke beslissing.»

Art. 33. Un article 63quinquies, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Art. 63quinquies. Si, dans le cadre des procédures judiciaires visées à l'article 63bis, les mesures prévues le sont pour une durée déterminée, la procédure en prolongation desdites mesures se fait suivant les mêmes formes que celles qui sont prescrites pour la décision initiale.»

— Aangenomen.

Adopté.

TITEL II. — Diverse bepalingen

Art. 34. De maatregel genomen met toepassing van artikel 39 van de wet van 8 april 1965, vóór het in werking treden van artikel 45 van deze wet, blijft gehandhaafd ten aanzien van de personen bedoeld in artikel 36, 4°, uiterlijk tot de dag waarop deze personen de leeftijd van achttien jaar bereiken.

TITRE II. — Dispositions diverses

Art. 34. La mesure prise en application de l'article 39 de la loi du 8 avril 1965, avant l'entrée en vigueur de l'article 4 de la présente loi, est maintenue à l'égard des personnes visées à l'article 36, 4°, au plus tard jusqu'au jour où ces personnes auront atteint l'âge de dix-huit ans.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 35. In artikel 1280, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek worden de woorden «een afgevaardigde van de jeugdbescherming» vervangen door de woorden «de bevoegde sociale dienst».

Art. 35. Dans l'article 1280, alinéa 2, du Code judiciaire, les mots «d'un délégué à la protection de la jeunesse» sont remplacés par les mots «du service social compétent».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 36. Artikel 162 van het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten wordt aangevuld met een 45°, luidend als volgt:

« 45°: de akten, vonnissen en arresten betreffende betwistingen in verband met een maatregel van sociale bescherming. »

Art. 36. L'article 162 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe est complété par un 45°, rédigé comme suit:

« 45°: les actes, jugements et arrêts relatifs aux contestations concernant une mesure de protection sociale. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 37. Artikel 21, vierde lid, van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke wordt opgeheven.

Art. 37. L'article 21, alinéa 4, de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux est abrogé.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — De aangehouden stemmingen en de stemming over het ontwerp van wet in zijn geheel hebben later plaats.

Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden te onderbreken.

Je vous propose d'interrompre ici nos travaux. (*Assentiment.*)

De Senaat vergadert opnieuw vanmiddag om 15 uur.

Le Sénat se réunira à nouveau cet après-midi à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten om 12 h 35 m.*)

(*La séance est levée à 12 h 35 m.*)

3384